

Københavns Universitet

Holdninger og ønsker til Danmarks natur - Nordjylland og hele landet

Kaae, Berit Charlotte

Publication date:
2003

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Kaae, B. C. (2003). *Holdninger og ønsker til Danmarks natur - Nordjylland og hele landet*. Skov & Landskab, Københavns Universitet.

Skov & Landskab

Center for Skov,
Landskab og
Planlægning

Holdninger og ønsker til Danmarks natur

– Nordjylland og hele landet

Berit C. Kaae

Titel

Holdninger og ønsker til Danmarks natur – Nordjylland og hele landet.

Forfatter

Berit C. Kaae
Skov & Landskab (FSL)
Hørsholm Kongevej 11
2970 Hørsholm
Tlf. 45 76 32 00
E-post fsl@fsl.dk

Serietitel og nr.

Arbejdsrapport nr. 45, *Skov & Landskab* (FSL)

Udgiver

Nordjyllands Amt og *Skov & Landskab* (FSL)

Udgivelsesdato

18. oktober 2003

Bedes citeret

Kaae, Berit C. (2003): Holdninger og ønsker til Danmarks natur – Nordjylland og hele landet. Arbejdsrapport nr. 45, *Skov & Landskab* (FSL), Hørsholm, 2003. 90 s. ill.

Opsætning

Berit C. Kaae

Tryk

Nordjyllands Amt

Oplag

50 stk.

Pris

30 kr. inkl. moms

Gengivelse er tilladt med tydelig kildeangivelse

I salgs- eller reklameøjemed er eftertryk og citering af rapporten samt anvendelse af *Skov & Landskab* navn kun tilladt efter skriftlig tilladelse.

Rapporten (papirudgaven) kan bestilles ved henvendelse til

Nordjyllands Amt, Plankontoret på telefon 9635 1601 eller e-mail awi@nja.dk.

Rapporten kan også læses på

www.regionplan.nja.dk og www.skovoglandskab.dk/publikationer vælg arbejdsrapporter - elektroniske.

Skov & Landskab er et
center for forskning,
undervisning, formidling
og rådgivning vedr. Skov,
Landskab og Planlægning.
Centret er et forpligtende
samarbejde mellem tre
selvstændige institutioner:
Den Kgl. Veterinær- og
Landbohøjskole (KVL),
Forskningscentret for
Skov & Landskab (FSL)
og Skovskolen

Skov & Landskab

Holdninger og ønsker til Danmarks natur

– Nordjylland og hele landet

Berit C. Kaae

Forord

Nordjyllands Amt har i forbindelse med udarbejdelse af amtets og Midt-Nord Turismes turisme- og friluftspolitik ønsket at få lavet et særudtræk af en national spørgeskemaundersøgelse: *Holdninger og ønsker til Danmarks natur* (Kaae & Møller Madsen, 2003).

Denne spørgeskemaundersøgelse blev gennemført af *Skov & Landskab* i sommeren 2002 og indgår som et delprojekt i en større undersøgelse igangsat og ledet af Naturrådet, indtil dettes nedlæggelse, hvorefter Danmarks Miljøundersøgelser har varetaget koordineringen og afslutningen med redigering af en fælles antologi *Naturens værdi*, udgivet på Gads Forlag i foråret 2003.

Nærværende rapport beskriver resultaterne af en specialanalyse, hvor resultaterne fra Nordjylland sammenlignes med landet som helhed for at se, om der skulle være specielle forhold i Nordjylland, der bør tages hensyn til. Desuden bidrager projektet med lokale tal for Nordjylland, der inddrages i amtets og Midt-Nord Turismes turisme- og friluftspolitik.

Vi vil endnu engang gerne varmt takke de 1.200 borgere – heraf 109 nordjyder, der har taget sig tid til at udfylde det omfattende spørgeskema, og herved har bidraget til en større forståelse af befolkningens mange forskellige synspunkter og ønsker omkring natur og naturforhold.

Hørsholm 14. maj, 2003

Berit C. Kaae
Seniorforsker, ph.d.

Indholdsfortegnelse

FORORD	4
INDHOLDSFORTEGNELSE	5
SAMMENDRAG	6
FORMÅL	9
METODE	9
BAGGRUNDSPROFIL AF DELTAGERNE	10
NATURENS BETYDNING	12
AKTIVITETER I NATUREN	12
MOTIVER FOR NATURBESØG	15
OPLEVELSEN AF NATUREN	21
BARNDOMMENS NATUROPLEVELSER OG DERES BETYDNING.....	28
NATURENS ROLLE I HVERDAGSLIVET	29
NATURKVALITET	30
NATURSYN	31
VURDERING AF MILJØ- OG NATURPROBLEMER	34
KVALITETER OG PROBLEMER I NATUREN	34
FORHOLD FOR DYR OG PLANTER I NATUREN	36
NATURENS FORANDERLIGHED – STABILITET	39
BEVARELSE AF NATUR FOR FREMTIDIGE GENERATIONER.....	40
PRIORITERING AF NATURBESKYTTELSE	41
LØSNING AF PROBLEMER I NATUREN	45
ØNSKER TIL ÆNDRINGER I NATUREN	47
INTERESSE FOR ÆNDRINGER I NATUREN	47
HVLKE UDVIKLINGSMULIGHEDER FORETRÆKKES	49
PRIORITERING VED ETABLERING AF NYE SKOVE	53
PRIORITERING MELLEML NATUREN OG ANDRE SAMFUNDSMÆSSIGE INTERESSER	54
TILLID TIL NATURPOLITISKE AKTØRER	56
INFORMATION OM NATUR	56
TILLID TIL KILDER	58
REPRÆSENTATION AF INTERESSER VIA ORGANISATIONER PÅ NATUROMRÅDET	61
INDFLYDELSE PÅ BESLUTNINGSPROCESSER	65
INDFLYDELSE PÅ BESLUTNINGER OMKRING NATURFORHOLD	65
VIGTIGHED AF INDDRAGELSE I BESLUTNINGER OMKRING NATURFORHOLD	67
BIDRAGSYDERE TIL LØSNING AF PROBLEM PÅ NATUROMRÅDET	68
KONKLUSION	70
LITTERATUR	73
APPENDIX 1: SPØRGESKEMAET	80

Sammendrag

Denne rapport sammenligner nordjyders holdninger og ønsker til naturen i Danmark med svarene fra hele landet baseret på en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse med 1.200 besvarede spørgeskemaer (61% svarprocent). Formålet er at se, om der er regionale forskelle, og hvordan disse eventuelle forskelle giver sig udtryk i Nordjylland.

Undersøgelsen belyser naturens anvendelse og betydning for befolkningen og nordjyderne, begge gruppers vurdering af en række miljø- og naturproblemer og ønsker til ændringer. Ligeledes belyser undersøgelsen, hvorfra nordjyder og befolkningen som helhed får viden om naturen og deres tillid til en række naturpolitiske aktører samt oplevelsen af og interessen for indflydelse på beslutningsprocesser omkring naturforhold. Undersøgelsen sammenligner således nordjyderne og hele landets befolknings holdninger til en række aktuelle og konkrete spørgsmål på den naturpolitiske dagsorden.

Samlet viser undersøgelsen, at der generelt er ret få forskelle mellem nordjyderne og hele landets befolkning med hensyn til holdninger og ønsker til natur.

Undersøgelsen viser, at naturen er vigtig for rekreativ udfoldelse i både Nordjylland og landet som helhed. Naturbesøg er populære, omfatter mange forskellige aktiviteter og er især motiveret af ønsker om naturoplevelse, fred og ro, styrkelse af familiens sociale bånd og i mindre grad af motion og social stimulering. Der er ingen forskel på nordjyders og landets befolknings motiver for naturbesøg. For enkelte aktiviteter – f.eks. fiskeri - er der dog regionale forskelle mellem amterne, men ofte ligger Nordjylland tæt på landsgennemsnittet. Der er dog tendens til en større deltagelse i naturvejledningsture i Nordjylland end på landsplan.

Både i Nordjylland og landet som helhed oplever folk naturen på mange måder – blandt andet gennem sanserne og ved at give indsigt i naturens dynamik samt mulighed for refleksion, som et rum for socialt samvær, som et spisekammer og et sted for fysisk udfoldelse, som et refugium samt som et sted for religiøs refleksion. Naturen har ligeledes varierende betydning i folks hverdagsliv, men forskellene knytter sig til individet og viser ingen regionale forskelle. Også barndommens natur spiller i høj grad en rolle for både nordjyder og befolkningen som helhed blandt andet som referenceramme og som erfaringer, de viderebringer til de næste generationer. Naturen spiller således en vigtig rolle i socialiseringsprocesser.

Både i Nordjylland og Danmark som helhed oplever og beskriver folk naturen meget positivt, og mange synes, den danske natur har mange kvaliteter og gode udfoldelsesmuligheder. Der ses enkelte forskelle mellem nordjyder og landsgennemsnittet. Både nordjyder og befolkningen i landet som helhed vurderer, at de nuværende forhold for planter og dyr i den

danske natur er ret gode – især i deres eget lokalområde. Men i et bredere perspektiv opfatter begge grupper naturen som sårbar og beskyttelseskrævende, og ca. to tredjedele opfatter naturen som truet, og at vi er på vej til at ødelægge naturen for de fremtidige generationer. Samtidig prioriterer begge grupper løsningen af en række problemer i naturen meget højt – især miljøskadelige stoffer og næringsstofbelastningen af naturen. Det er således især de problemer, der har en mere direkte indflydelse på menneskers levevilkår og sundhedstilstand såsom forurening, klimaforandringer og intensiv produktion, der prioriteres højt. Derimod har problemer, der kun indirekte påvirker mennesker, såsom naturområdernes størrelse og indhold, en lavere prioritering.

Med hensyn til løsning af problemer i naturen peger både nordjyder og befolkningen i landet som helhed især på beskyttelsen af drikkevand, renere strande, bevaring af eksisterende naturområder og forbedring af vandmiljøet. Både nordjyder og befolkningen i landet som helhed prioriterer således forbedringer af de mere overordnede miljøpåvirkninger og bevarelse af eksisterende naturområder højere end etablering af nye områder og mere friluftsmæssige forbedringer i form af øget adgang og formidling.

Men når det gælder arealudviklingen lokalt og på landsplan ligger de rekreative ønsker øverst på ønskesedlen. Både nordjyderne og befolkningen i landet som helhed er specielt interesserede i etablering af flere cykelstier, skove, andre naturområder samt flere økologiske landbrug, mens de især ønsker at undgå flere store produktionslandbrug.

Der er en række geografiske forskelle mellem hvilke arealudviklinger, der prioriteres i de enkelte amter/regioner – både med hensyn til lokalområdet og på landsplan. Nordjylland ligger dog ret tæt på landsgennemsnittet, og det er kun med hensyn til et mindre ønske om flere boligområder for landet som helhed, at nordjyderne adskiller sig fra landsgennemsnittet.

Både nordjyder og befolkningen i landet som helhed, ser primært skovrejsning som en statslig opgave, mens der ønskes krav til udformning og adgang, hvis private rejser skov med tilskud.

Både nordjyder og befolkningen som helhed får især deres viden om natur fra medierne – TV, radio, Internet, aviser og blade – samt gennem deres egne og/eller venner og families erfaringer. Men også naturorganisationer og videnskabsfolk/eksperter er ret anvendte kilder til viden.

Ligesom befolkningen som helhed har nordjyderne især tillid til deres egne erfaringer og til informationer fra videnskabsfolk/eksperter samt naturorganisationer, mens tilliden er mindst til informationer om natur fra politikere og erhvervsfolk. Der er forskel på, hvor stor tillid folk i hver amt/region har til viden om natur fra videnskabsfolk og eksperter, men Nordjylland ligger dog så tæt på landsgennemsnittet, at der ikke her er forskel.

Ligesom landets befolkning finder nordjyder, at især naturbeskyttelses- og dyrebeskyttelsesforeninger samt natur- og miljøorganisationer repræsenterer deres interesser på naturområdet. Men nordjyderne føler i højere grad end landsgennemsnittet, at deres holdninger repræsenteres gennem organisationer for lokal styring af naturforvaltning som ”Kyst, Land og Fjord” og gennem landbrugsorganisationerne. For de øvrige organisationer er der ingen statistiske forskelle mellem nordjyder og landsgennemsnittet, selvom der findes regionale forskelle, når man sammenligner alle amter/regioner.

Både nordjyder og befolkningen i landet som helhed oplever en vis ubalance i beslutninger omkring natur, idet mange finder, at andre samfundsinteresser vægtes for højt i forhold til naturinteresser – både for beslutninger lokalt og for hele landet. Begge grupper oplever en begrænset mulighed for at få indflydelse på beslutninger omkring naturforhold, og mange udtrykker en interesse for at blive inddraget mere – især i lokalområdet. Der er ingen forskel mellem nordjyder og landsgennemsnittet.

En stor del af både nordjyder og befolkningen som helhed synes, at naturbeskyttelse bør være en overordnet politisk målsætning, og mange mener, at naturbeskyttelse er vigtigere end andre samfundsproblemer. To tredjedele i begge grupper ønsker, at Danmark skal være et foregangsland på naturområdet i Europa, og godt en tredjedel mener ikke, at Danmark gør mere, end der kan forlanges.

Ligesom landsgennemsnittet peger nordjyderne på en bred vifte af bidragsydere, der kan hjælpe med at løse problemer på naturområdet i Danmark. De peger blandt andet på politikerne, forbrugerne og natur- og miljøorganisationer, men ser også i høj grad sig selv som bidragsydere.

Undersøgelsens samlede resultater viser, at der generelt er ret få forskelle mellem nordjyderne og hele landets befolkning med hensyn til holdninger og ønsker til natur. Selv når der er regionale forskelle mellem amter/regioner ligger Nordjylland ofte tæt på landsgennemsnittet, hvilket eventuelt kan skyldes, at der er en kombination af by- og landbefolkning, der måske ligner landets samlede fordeling mere end de forskelle, der findes i en række andre amter/regioner som f.eks. Region Bornholm og Hovedstadsområdet.

På baggrund af undersøgelsen af henholdsvis nordjyderes og befolkningens holdninger og ønsker til Danmarks natur kan det konkluderes, at udfordringerne for naturforvaltningen – både i Nordjylland og landet som helhed - fremover peger i retning af en højere prioritering af naturområdet, en øget borgerinddragelse samt en bedre og mere troværdig vidensformidling omkring naturforhold. Der er således mange udfordringer at tage fat på inden for naturforvaltningen i de kommende år.

Formål

Denne rapport omfatter en specialanalyse, der sammenligner nordjyders holdninger og ønsker til Danmarks natur med landsgennemsnittet. Formålet er at se, om der er regionale forskelle, og hvordan disse eventuelle forskelle giver sig udtryk i Nordjylland.

Undersøgelsen belyser naturens anvendelse og betydning for befolkningen og nordjyderne, begge gruppers vurdering af en række miljø- og naturproblemer og ønsker til ændringer. Ligeledes belyser undersøgelsen, hvorfra nordjyder og befolkningen som helhed får viden om naturen og deres tillid til en række naturpolitiske aktører, samt oplevelsen af og interessen for indflydelse på beslutningsprocesser omkring naturforhold. Undersøgelsen sammenligner således nordjydernes og hele landets befolknings holdninger til en række aktuelle og konkrete spørgsmål på den naturpolitiske dagsorden.

Metode

Resultaterne er baseret på en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse ”Holdninger og ønsker til Danmarks natur” gennemført i 2002 for Naturrådet af Berit C. Kaae og Lene Møller Madsen fra *Skov & Landskab*. Spørgeskemaundersøgelsen bygger på et repræsentativt CPR-udtræk af befolkningen med 1.200 besvarede spørgeskemaet, hvilket giver en svarprocent på 61%. For en mere detaljeret metodebeskrivelse se Kaae & Madsen (2003) side 24-28.

I denne analyse er besvarelsene fra gruppen af respondenter fra Nordjyllands Amt sammenlignet med besvarelsene for landet som helhed, det vil sige deltagere fra alle dele af landet inklusiv Nordjylland. Nordjyderne sammenlignes således med landsgennemsnittet og ikke med ”resten af landet”.

Data fra spørgeskemaerne er analyseret i SPSS (Statistical Package for Social Sciences) version 10.1. Her er gruppen for Nordjylland analyseret i forhold til hele landet. Generelt i hele rapporten nævnes kun forskelle, når de er statistisk signifikante med en sikkerhed på 95% eller mere ($p < 0,050$).

Det skal fremhæves, at analyser som disse er af deskriptiv/komparativ karakter og påviser forskelle og ligheder, men ikke siger noget om årsag og virkning.

Baggrundsprofil af deltagerne

Som det fremgår af nedenstående *tabel 1*, er der kun enkelte baggrundsvariable, hvor gruppen fra Nordjyllands Amt adskiller sig fra landsgennemsnittet af respondenterne. Det gælder for bystørrelse og boligform, hvor nordjyderne har deres nuværende bopæl i mindre byer end landsgennemsnittet og i højere grad bor i parcelhus/villa og gårde/stuehuse til landbrugsejendomme og mindre i lejlighed end deltagerne på landsplan.

Derimod er der ingen statistisk signifikante forskelle mellem de nordjyske respondenter og gennemsnittet af alle respondenter med hensyn til køn, alder, familielivscyklus, uddannelse, livsform, miljøbevidsthed i hverdagen eller samlede årlige husstandsindkomst.

Tabel 1: Baggrundsvariable for respondenter fra Nordjylland og fra hele landet.

Baggrundsvariabel:	Respondenter fra Nordjylland (i alt 109 personer)	Respondenter fra hele landet (i alt 1.200 personer)
Køn (n.s.)		
• Kvinder	49 %	54 %
• Mænd	51 %	46 %
Alder (n.s.)		
• 18-29 år	15 %	16 %
• 30-39 år	15 %	20 %
• 40-49 år	18 %	19 %
• 50-59 år	25 %	21 %
• 60-69 år	15 %	16 %
• 70 år og derover	12 %	8 %
Familielivscyklus (n.s.)		
• Ung bor hjemme	6 %	3 %
• Enlig op til 45 år uden børn	8 %	9 %
• Par op til 45 år uden børn	9 %	9 %
• Småbørnsfamilie	8 %	12 %
• Børnefamilie	15 %	21 %
• Emptynester	26 %	23 %
• Senior	28 %	23 %
Uddannelse (n.s.)		
• Grundskole	32 %	29 %
• Gymnasium/HF	11 %	9 %
• Erhvervsfaglig	28 %	21 %
• Kort videregående udd.	6 %	7 %
• Mellemlang vid.gående udd.	15 %	23 %
• Lang videregående udd.	8 %	11 %

Tabel 1 fortsat

BaggrundsvARIABLE:	Respondenter fra Nordjylland (i alt 109 personer)	Respondenter fra hele landet (i alt 1.200 personer)
Livsform (n.s.)		
• Landmand o.lign	5 %	3 %
• Selvstændigt erhverv	6 %	8 %
• Lønmodtager	60 %	62 %
• Udenfor arbejdsmarked	27 %	23 %
• Studerende	3 %	4 %
Bystørrelse ** (p = 0,010)		
• Under 1.000 indb.	37 %	23 %
• 1.000-99.999 indb.	51 %	47 %
• 100.000 og derover indb.	20 %	30 %
Boligform * (p = 0,011)		
• Lejlighed	13 %	26 %
• Parcelhus/villa	63 %	51 %
• Rækkehus/dobbelthus	7 %	9 %
• Gård/stuehus til landbrug	17 %	12 %
• Værelse/kollegium	1 %	2 %
Miljøbevidsthed i hverdagen (n.s.)		
• Ikke-grøn	3 %	6 %
• Lysegrøn	50 %	39 %
• Mellemgrøn	42 %	48 %
• Mørkegrøn	6 %	7 %
Husstandsindkomst (n.s.)		
• Under 100.000 kr.	4 %	6 %
• 100.000 - 200.000 kr.	12 %	13 %
• 200.000 - 300.000 kr.	19 %	17 %
• 300.000 - 400.000 kr.	17 %	17 %
• 400.000 - 500.000 kr.	22 %	19 %
• 500.000 - 700.000 kr.	22 %	21 %
• Over 700.000 kr.	4 %	7 %

En mere detaljeret beskrivelse af undersøgelsens deltagere og deres baggrundsvARIABLE findes i rapporten ”Holdninger og ønsker til Danmarks natur” (Kaae & Madsen 2003).

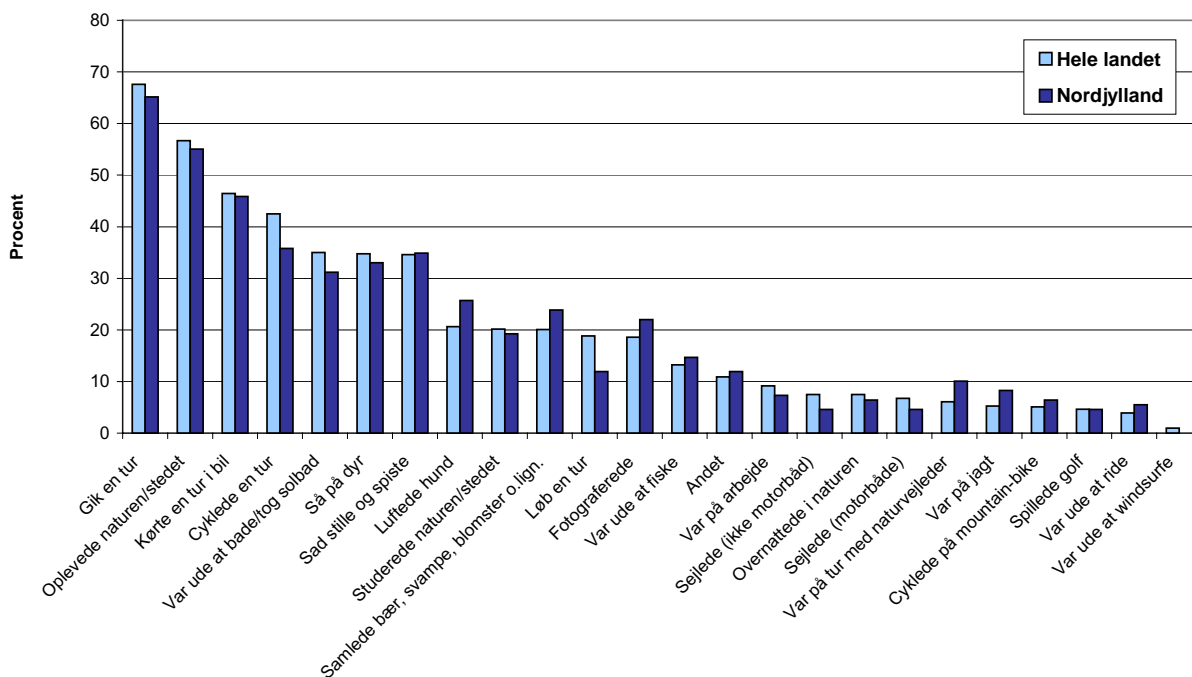
Naturens betydning

Naturens betydning er en kompleks størrelse, der ikke let lader sig indfange. I undersøgelsen er der spurgt til forskellige aspekter af betydningen i et forsøg på at beskrive dele af kompleksiteten. Spørgsmålene omhandler dels folks anvendelse af naturen, deres udtalte motiver for at færdes i naturen, selve oplevelsen af naturen, beskrivelse af naturen samt naturens rolle i hverdagslivet og folks mere grundlæggende opfattelse af naturen.

Aktiviteter i naturen

Mange friluftaktiviteter udfolder sig i naturen både i Nordjylland og i landet som helhed. Som det ses på **figur 1**, er gåture (65-68%), oplevelse af naturen/stedet (55-57%), bilture (46%), og cykelture (38-43%) de mest populære friluftaktiviteter, som flest har deltaget i inden for det sidste år i både Nordjylland og landet som helhed.

Aktiviteter i naturen indenfor det sidste år i Nordjylland og landet som helhed

Figur 1: Aktiviteter under besøg i naturen (i og uden for byer) inden for det sidste år i henholdsvis Nordjylland og landet som helhed (n = 1.309).

Omkring hver tredje har set på dyr, siddet stille og spist i naturen eller badet/solbadet. Omkring en femtedel har inden for det sidste år været i naturen for at lufte hunden, studere naturen/stedet, samle bær, svampe,

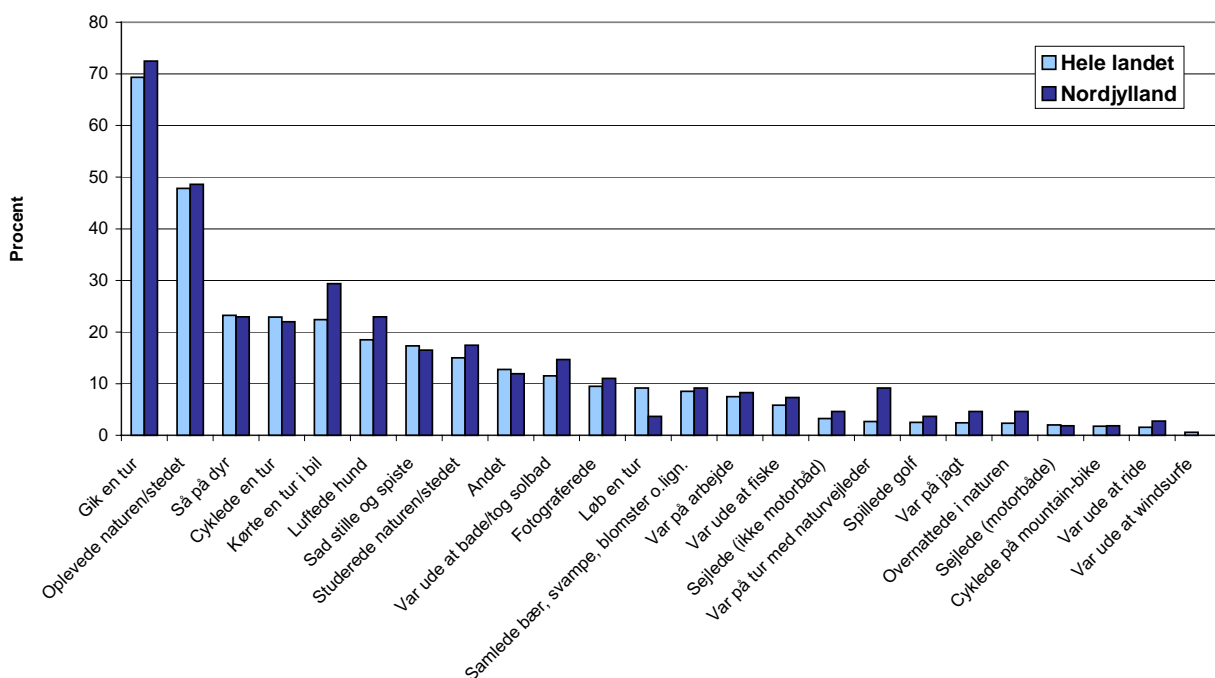
blomster og lignende, fotografere eller løbe en tur – dog ligger deltagelsen i løbeture i Nordjylland under landsgennemsnittet, men forskellen er ikke statistisk signifikant. Godt hver tiende var ude at fiske eller besøgte naturen i forbindelse med deres arbejde. Mindre end hver tiende deltog i en række mere specialiserede aktiviteter.

Der er ikke statistiske forskel på nordjyderne deltagelse i de nævnte friluftaktiviteter inden for det sidste år i forhold til landsgennemsnittet.

Deltagelsen i en del friluftaktiviteter er sæsonprægede, og da undersøgelsen blev gennemført i forsommer- og sommerperioden omfatter ”sidste besøg” sandsynligvis overvejende aktiviteter i denne periode.

Som det fremgår af **figur 2**, er det under deres sidste besøg i naturen især gåture (69-72%) og oplevelse af naturen (48-49%), som folk i både Nordjylland og landet som helhed har beskæftiget sig med. Men også oplevelse af dyr, cykelture, bilture og hundeluftning er ret udbredte aktiviteter, som omkring hver femte deltog i under deres sidste besøg. Omkring hver sjette sad stille og spiste, studerede naturen/stedet eller var ude at bade/tog solbad. For de øvrige aktiviteter var det mindre end hver tiende, der deltog under deres sidste tur.

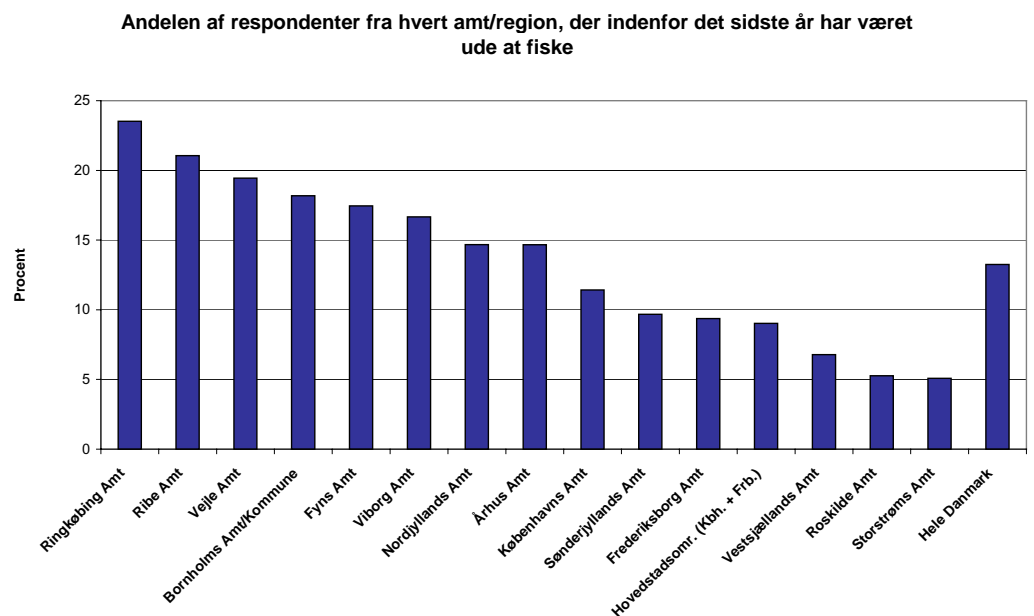
Aktiviteter under sidste besøg i naturen - Nordjylland og hele landet

Figur 2: Aktiviteter under besøg i naturen (i og uden for byer) inden for det sidste år i henholdsvis Nordjylland og landet som helhed (n = 1.309).

Der er generelt ikke statistisk forskel mellem Nordjylland og landet som helhed, når det gælder aktiviteterne på det sidste besøg – med undtagelse af at nordjyderne under deres sidste besøg har været mere på ture med naturvejleder end folk i landet som helhed ($p < 0.001$). Som det sås tidligere, er deltagelse i naturvejledning inden for det sidste år også lidt højere blandt nordjyder (10%) end landsgennemsnittet (6%), men forskellen er dog ikke statistisk signifikant. Det tyder dog på en generelt større deltagelse i naturvejledningsture i Nordjylland end på landsplan.

Ved en sammenligning mellem alle landets amter/regioner er der for enkelte aktiviteter mindre statistisk signifikante forskelle i aktivitetsmønstret. Det gælder eksempelvis for deltagelsen i fiskeri (*figur 3*). Som det ses, er der især mange i Ringkøbing, Ribe og Vejle amter, der har været ude at fiske inden for det sidste år. Derimod er der langt færre i især Roskilde og Storstrøms amter, der har været på fisketure. Nordjyllands Amt ligger omkring midt i tæt på landsgennemsnittet.

Figur 3. Deltagelsen i fisketure inden for det sidste år blandt respondenter i de forskellige amter/regioner ($n = 1.309$).

Med hensyn til uddybende analyser af data omkring befolkningens deltagelse i friluftaktiviteter bør man dog benytte resultater af de landsdækkende undersøgelser (Jensen 1998 m.fl.), idet der her er langt flere respondenter og hermed mere sikre besvarelser. Dette gælder især for tal for de af landets regioner (primært Bornholm), hvor der i denne undersøgelse – selv om den er geografisk repræsentativ – er så få respondenter, at den især for de mindre populære aktiviteter kan give nogle lidt forvrængede resultater.

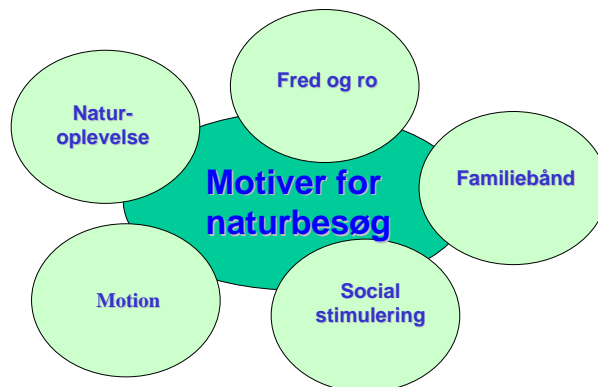
Motiver for naturbesøg

Friluftsliv er ifølge forventningsteorier¹ en proces, hvor udøveren er motiveret til at deltage i aktiviteter, som forventes at give forskellige former for ønskede oplevelser, udbytte eller goder. Det er således ikke tilfældigt, men en forholdsvis målrettet adfærd for at realisere forskellige behov.

REP-skalaer (Recreation Experience Preference Scales) er det mest udviklede måleinstrument til at måle betydningen af forskellige friluftslivspræferencer og psykologiske goder. REP-skalaerne beskriver en række psykologiske domæner, som er centrale i friluftslivsoplevelser, og hvert domæne består af flere led, der karakteriserer forskellige sider af det samme domæne. REP-skalaerne er udviklet over en 20-årig periode i USA (Driver et. al. 1991), og de er efterfølgende testet i blandt andet Norge og Danmark (Aasetre et al. 1994, Jensen 1998).

I denne undersøgelse indgik 20 motiver for friluftsliv baseret på REP-skalaerne. Der er valgt samme spørgsmål og skala til besvarelsen, som i tidligere nationale undersøgelser af danskernes motiver for friluftsliv² (Jensen, 1998).

En faktoranalyse af de 20 motiver viser, at de falder i fem hovedmotiver for at besøge naturen: Naturoplevelse, fred og ro, familieband, motion og social stimulering (*figur 4*).

Figur 4: Undersøgelsen finder 5 hoveddimensioner af naturoplevelser.

¹ Forventningsteorier om menneskelig motivation siger, at ydre adfærd kan forklares ved at analysere determinanter for motivation. Forventningsteorier bygger på en hypotese, om at forskellige former for menneskelig adfærd reflekterer ikke-tilfredsstillede behov. For yderligere uddybelse af, hvordan motiver for friluftsliv er knyttet til en række underliggende fysiske og psykologiske behov se f.eks. Isa-Ahola (1980).

² Udvælgelsen af de 20 motiver og formuleringen af spørgsmålene i den landsdækkende friluftslivundersøgelse foregik i samarbejde mellem friluftslivsforsker Frank Søndergaard Jensen, FSL og blandt andet Beverly L. Driver, Rocky Mountain Forest and Range Experiment Station og Perry J. Brown, University of Montana.

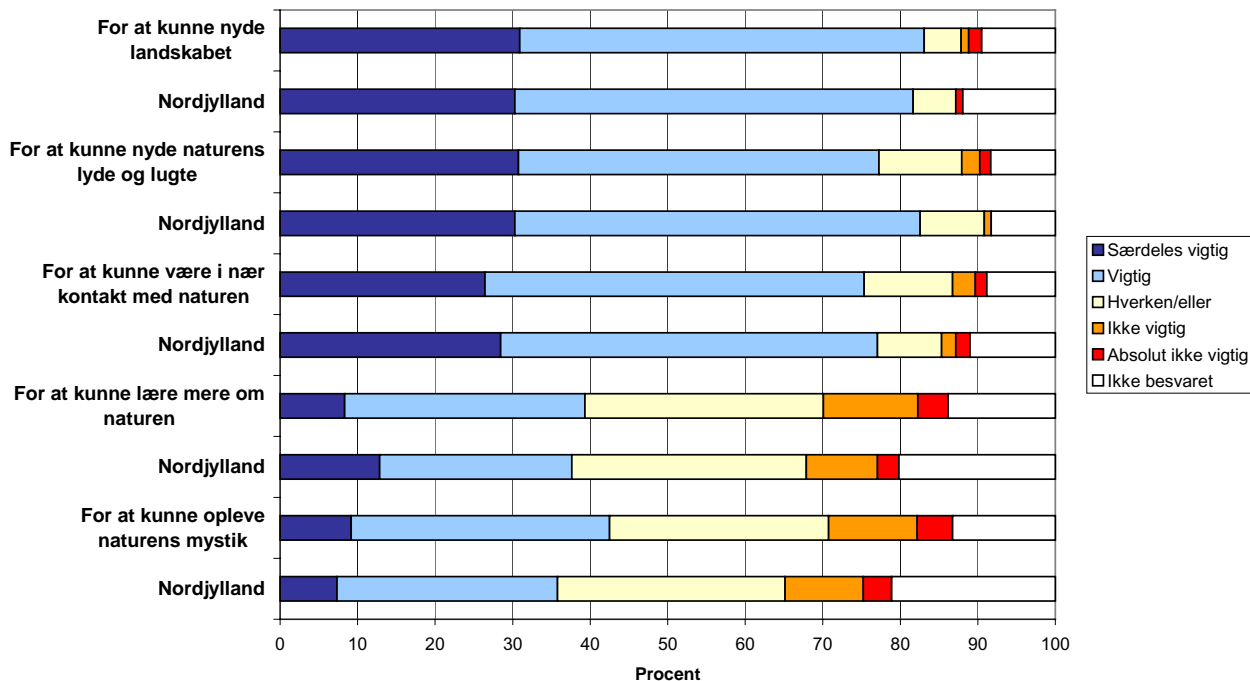

For hver af de fem motivgrupper, er resultaterne vist for henholdsvis Nordjylland og hele landet. Besvarelsene er rangordnet efter svarkategorien ”særdeles vigtig”.

Som det ses af *figur 5*, er der under motivet ”naturoplevelse” især mange i både Nordjylland og hele landet, der besøger naturen for at kunne nyde landskabet, for at kunne nyde naturens lyde og lugte samt for at kunne være i nær kontakt med naturen. Derimod er færre motiveret til naturbesøg af at kunne lære mere om naturen og opleve naturens mystik.

Der er ingen statistisk signifikant forskel i motiverne blandt nordjyder og hele landets befolkning.

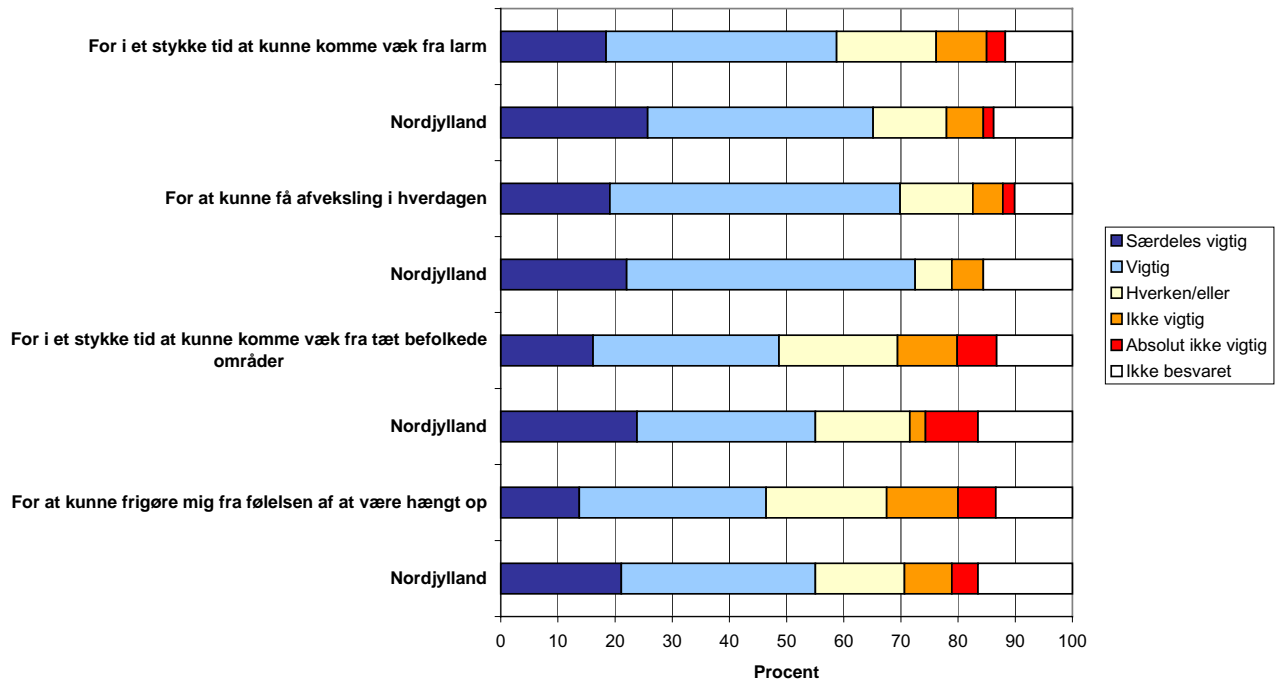
”Naturoplevelse” som motiv for naturbesøg i Nordjylland og hele landet

Figur 5: Bedømmelse af hvor vigtig de 5 motiver under hovedmotivet ”naturoplevelse” er for henholdsvis nordjyder og hele befolkningens sidste besøg i naturen (n = 1.309).

Som det ses af *figur 6*, er der under motivet ”fred og ro” mange i både Nordjylland og hele landet, der besøger naturen for i et stykke tid at kunne komme væk fra larm, for at kunne få afveksling i hverdagen, for i et stykke tid at kunne komme væk fra tætbefolkede områder og for at kunne frigøre sig fra følelsen af at være hængt op. Der er tendens til, at fred og ro spiller en større rolle som motiv for nordjydernes naturbesøg, men det er dog kun ”for i et stykke tid at komme væk fra tæt befolkede områder”, at forskellen er statistisk markant ($p = 0,022$). For de øvrige er der ingen statistisk signifikant forskel i motiverne blandt nordjyder og hele landets befolkning.

"Fred og ro" som motiv for naturbesøg i Nordjylland og landet som helhed

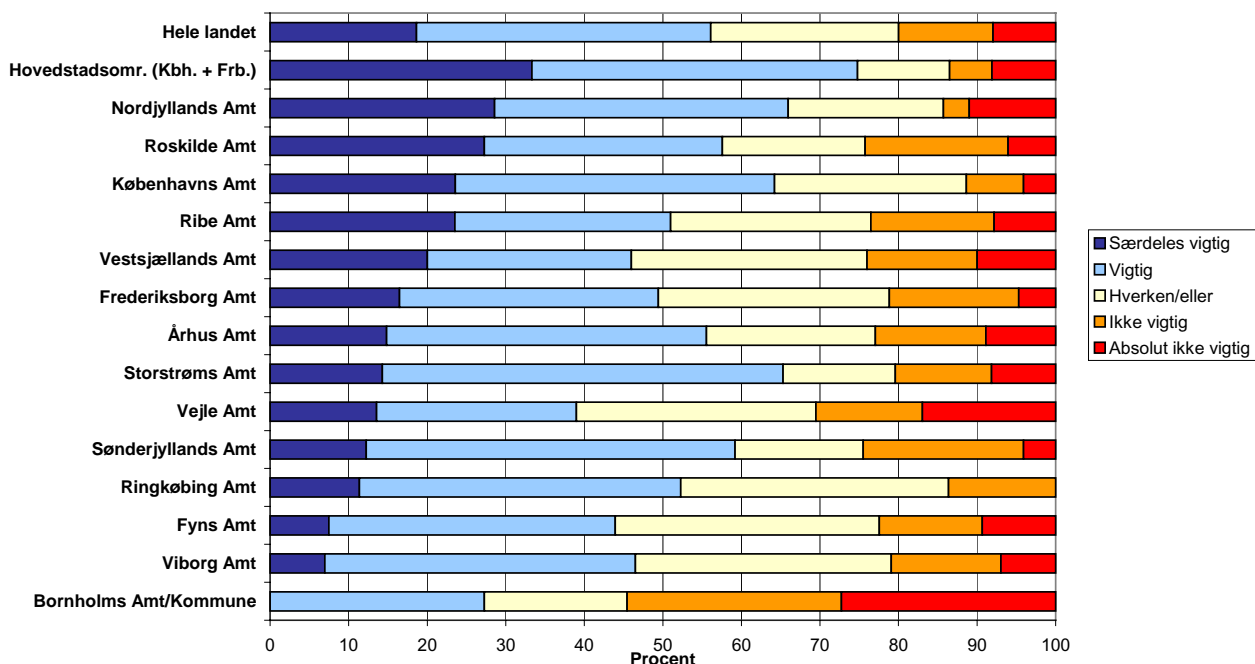

Figur 6: Bedømmelse af hvor vigtig de 4 motiver under hovedmotivet "fred og ro" er for henholdsvis nordjyder og hele befolkningens sidste besøg i naturen (n = 1.309).

Hvis man ser på motivet "for i et stykke tid at kunne komme væk fra tæt befolkede områder" i forhold til alle landets amter/regioner, er der en markant regional forskel ($p < 0,001$). Som det ses på **figur 7**, er det især boboere i Hovedstadsområdet (Københavns og Frederiksberg kommuner), der motiveres til naturbesøg ud fra ønsker om i et stykke tid at komme væk fra tæt befolkede områder. Derimod er der færrest på Bornholm, der motiveres af at kunne komme væk fra befolkningstæthed.

Lidt overraskende ligger Nordjyllands Amt som den næsthøjeste og højere end f.eks. Københavns og Roskilde amter.

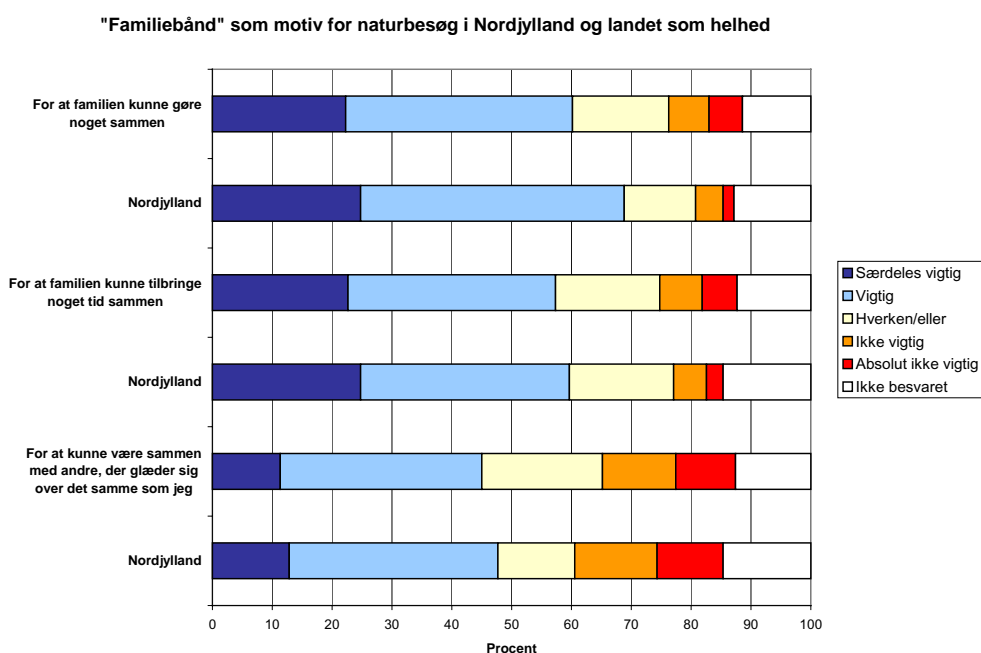
Andelen af respondenter i hvert amt/region, der motiveres til naturbesøg "for i et stykke tid at kunne komme væk fra tæt befolkede områder"

Figur 7: Andelen af respondenter i hvert amt/region, der motiveres til naturbesøg af "for i et stykke tid at kunne komme væk fra tæt befolkede områder" (n = 1.120).

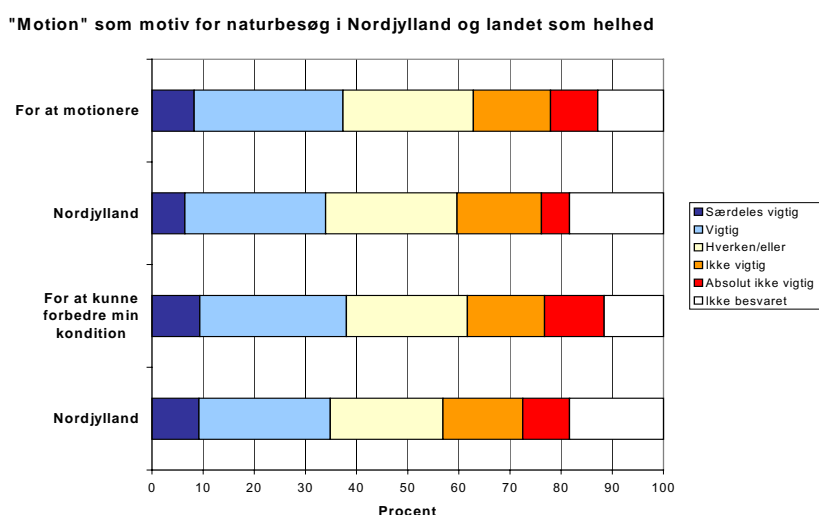
Som det ses af *figur 8*, er der under motivet "familiebånd" mange i både Nordjylland og hele landet, der besøger naturen, for at familien kunne gøre noget sammen, for at familien kunne tilbringe noget tid sammen, og for at være sammen med andre, der glæder sig over det samme som mig.

Der er ingen statistisk signifikant forskel i motiverne blandt nordjyder og hele landets befolkning.

Figur 8: Bedømmelse af hvor vigtig de 3 motiver under hovedmotivet ”familiebånd” er for henholdsvis nordjyder og hele befolkningens sidste besøg i naturen (n = 1.309).

Som det ses af **figur 9**, er der under motivet ”motion” en mindre del i både Nordjylland og hele landet, der besøger naturen for at motionere og for at kunne forbedre deres kondition. Der er ingen statistisk signifikant forskel i motiverne blandt nordjyder og hele landets befolkning.

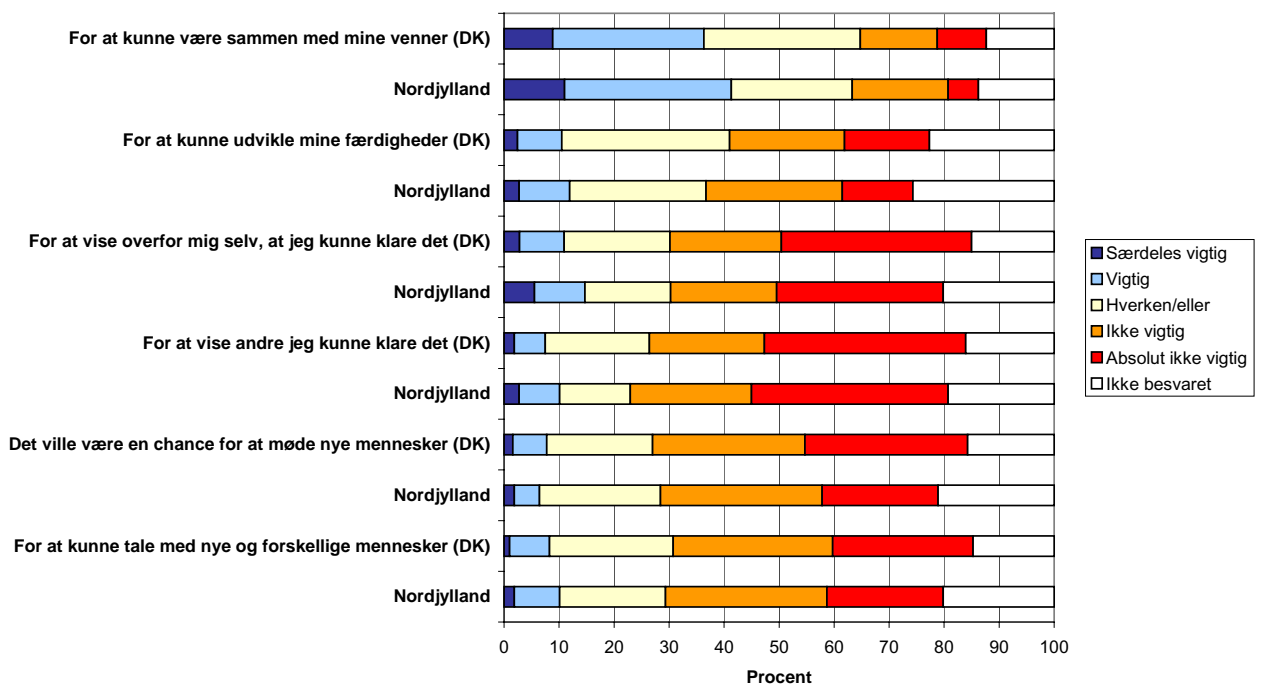

Figur 9: Bedømmelse af hvor vigtig de 2 motiver under hovedmotivet ”motion” er for henholdsvis nordjyder og hele befolkningens sidste besøg i naturen (n = 1.309).

Som det ses af **figur 10**, er der under motivet ”social stimulering” en lille del i både Nordjylland og hele landet, der besøger naturen for at kunne være sammen med deres venner, mens det kun er en meget lille del, der besøger naturen for at kunne udvikle sine færdigheder og for at vise over for sig selv, at de kunne klare det, for at vise andre at de kunne klare det, for at kunne tale med nye og forskellige mennesker, eller fordi det ville være en chance for at møde nye mennesker.

Der er ingen statistisk signifikant forskel i motiverne blandt nordjyder og hele landets befolkning.

”Social stimulering” som motiv for naturbesøg i Nordjylland og landet som helhed

Figur 10: Bedømmelse af hvor vigtig de 6 motiver under hovedmotivet ”social stimulering” er for henholdsvis nordjyder og hele befolkningens sidste besøg i naturen (n = 1.309).

Motiverne knytter sig til det sidste besøg i naturen. Selvom der i denne undersøgelse er spurgt i sommerperioden, ligner resultaterne i høj grad resultaterne for de nationale undersøgelser, der repræsenterer aktiviteter i hele årets løb. Den eneste lille forskel er, at motivet for at udvikle færdigheder her er knyttet til social stimulering, mens det i den nationale undersøgelse var lidt stærkere knyttet til motion, men også havde stærke bånd til social stimulering. Forskellen kan eventuelt skyldes, at denne undersøgelse ikke som de nationale undersøgelser omfatter hele årets aktiviteter.

Samlet kan man sige, at faktorerne viser, at folk især er motiveret af oplevelsesmæssige behov knyttet til selve naturoplevelsen, herunder sansindtryk, og det at nyde landskabet, men også den tætte kontakt, naturens mystik, og det at kunne lære noget om naturen har stor betydning.

Et andet vigtigt motiv er ”fred og ro”, der både handler om af komme væk fra støj, men i høj grad også væk fra andre mennesker og fra hverdagslivets forpligtigelser og ensformighed. Man kan tale om et push-motiv – det vil sige, at motivet i højere grad handler om det, man søger væk fra, end det man søger hen imod (pull-motiver).

To af motivgrupperne er knyttet til sociale behov. Den ene ”familiebånd” handler om familiens interne behov for samvær og fælles udfoldelse og eventuelt samvær med andre personer med samme interesser. Den anden ”social stimulering” er mere rettet udad mod at opfylde kontaktbehov med nye og forskellige mennesker og/eller styrke samvær med venner, mens den også indeholder en vis kompetenceudvikling, opfyldelse af egne mål og social anerkendelse fra gruppen ved at vise, at man kunne klare udfordringerne.

Det sidste motiv ”motion” er primært knyttet til et fysisk behov for at styrke kroppen, men har dog også et vis tilknytning til kompetenceudvikling og at bevise over for sig selv og andre, at man kan klare det.

Samlet kan man sige, at undersøgelsen viser, at det især er oplevelsesmæssige, sociale og fysiske/motionsmæssige behov, som folk søger at få dækket gennem naturbesøg i Danmark. Naturen herhjemme er derimod kun i begrænset omfang et sted, man tager hen for at møde nye mennesker eller afprøve sine egne evner/grænser.

Oplevelsen af naturen

Folk oplever naturen på mange forskellige måder, og på baggrund af erfaringer fra forskellige kvalitative interviews³ blev der udarbejdet en række udsagn om naturoplevelser, der indgik i undersøgelsen. De forskellige udsagn knytter sig til en kontemplativ/sansemæssig oplevelse af naturen, oplevelser knyttet til fysisk udfoldelse, oplevelser af naturens nytte, oplevelse af oprindelig, økosystemernes sammenhæng, naturens grokraft og årstidsvariation, en historisk dimension, religiøse oplevelser, sociale oplevelser, oplevelser af tryghed vs. utryghed ved at færdes alene i naturen, oplevelser af naturen som frihed fra forpligtigelser og steder samt oplevelsen af naturen som et rum for at tænke over tingene. I modsætning til

---

³ Spørgsmål om naturoplevelsen og naturens rolle i hverdagslivet blev blandt andet formuleret på baggrund af erfaringer fra 11 kvalitative interviews om naturoplevelser udført af T. Iversen som led i Naturrådsprojektets andet delprojekt (Iversen og Læssøe, 2003), samt kvalitative interviews udført af Kaae (2000) og Højring og Caspersen (1999).

de veltestede REP-skalaer for rekreative motiver er der her tale om en mere eksperimenterende metode og identifikation af forskellige oplevelsesdimensioner af naturbesøg. På baggrund af resultaterne kan der ske en videre metodeudvikling og afprøvning.

En faktoranalyse viser, at de 18 oplevelsesdimensioner samler sig i 5 faktorer/dimensioner: ”sanser og dynamik”, ”socialt samvær”, ”refugium”, ”spisekammer” og ”religiøs refleksion/minder” (*figur 11*).

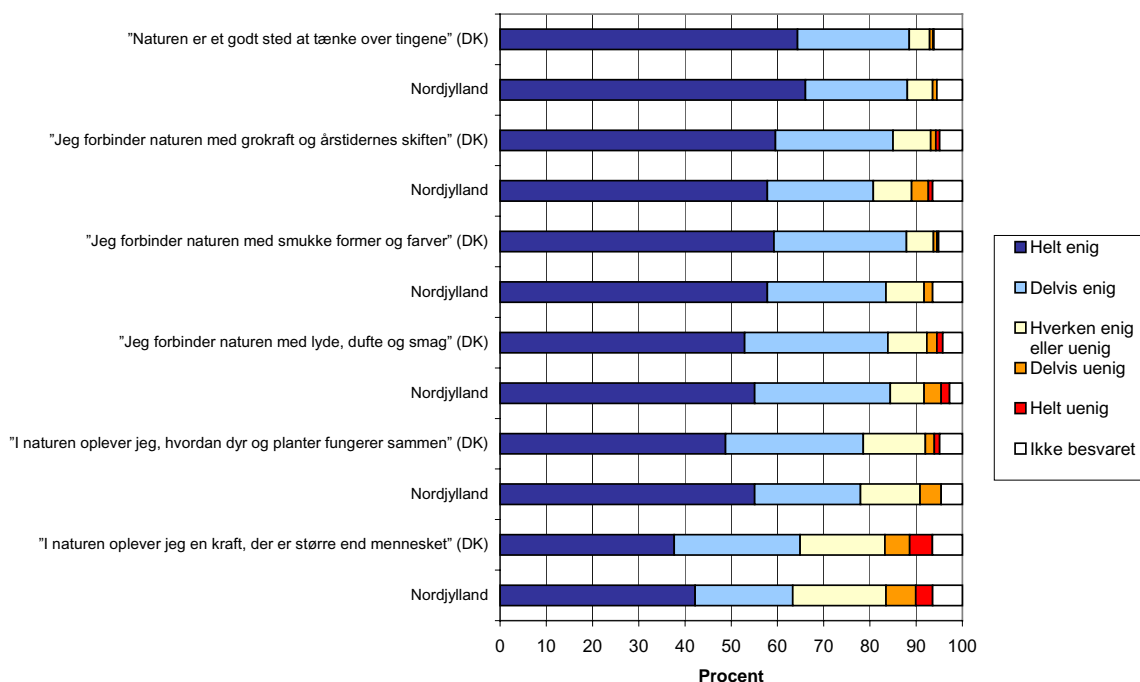
Figur 11: Undersøgelsen finder 5 hoveddimensioner af naturoplevelser.

Den første af de fem dimensioner omfatter oplevelse af naturen gennem sanserne, oplevelse af naturens dynamik, og at naturen er et godt sted at tænke over tingene. Den anden dimension er oplevelsen af naturen som et rum for socialt samvær. Den tredje dimension er oplevelse af naturen som et spisekammer, der kan nyttiggøres gennem jagt, fiskeri, indsamling af bær, svampe m.m., og også omfatter naturen som et rum for fysisk udfoldelse. Den fjerde dimension er oplevelse af naturen som et ”refugium”, hvor naturen opleves som noget oprindeligt, uberørt af mennesket, og hvor man blandt andet kan komme væk fra larm og gerne vil opleve naturen alene. Den femte dimension er oplevelse af naturen som et rum for religiøs refleksion og tanker/minder om fortiden/gamle dage, og dimensionen er koblet med en utryghed ved at færdes i naturen alene.

For hver af de fem oplevelsesdimensioner er resultaterne vist for henholdsvis Nordjylland og hele landet. Besvarelsene er rangordnet efter svarkategorien ”særdeles vigtig”.

Som det fremgår af *figur 12*, er der både i Nordjylland og hele Danmark mange, der oplever, at naturen er et godt sted at tænke over tingene, forbinder naturen med grokraft og årstidernes skiften og forbinder naturen med smukke former og farver. Ligeledes er der mange, der forbinder naturen med lyde, dufte og smag, og med at de i naturen oplever, hvordan dyr og planter fungerer sammen. Lidt færre oplever naturen som et sted, hvor de oplever en kraft, der er større end mennesket. Der er ingen statistisk signifikant forskel mellem oplevelserne blandt nordjyder og hele landets befolkning.

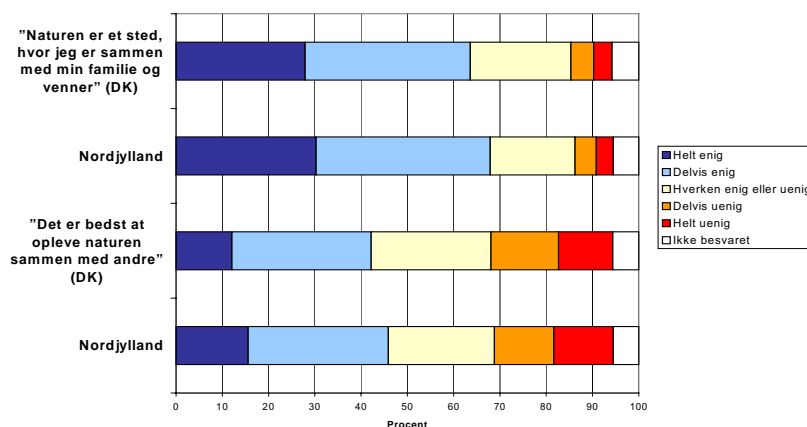
Oplevelser af "sanser & dynamik" i Nordjylland og Landet som helhed

Figur 12: Bedømmelse af hvor vigtig de 6 oplevelser under oplevelsesdimensionen "sanser og dynamik" var for henholdsvis nordjyder og hele befolkningen under deres sidste besøg i naturen (n = 1.309).

Som det fremgår af **figur 13**, er der både i Nordjylland og hele Danmark en del, der oplever, at naturen er et sted, hvor de er sammen med deres familie og venner, mens lidt færre oplever, at det er bedst at opleve naturen sammen med andre.

Oplevelse af naturen knyttet til kategorien "Socialt samvær" i Nordjylland og hele landet

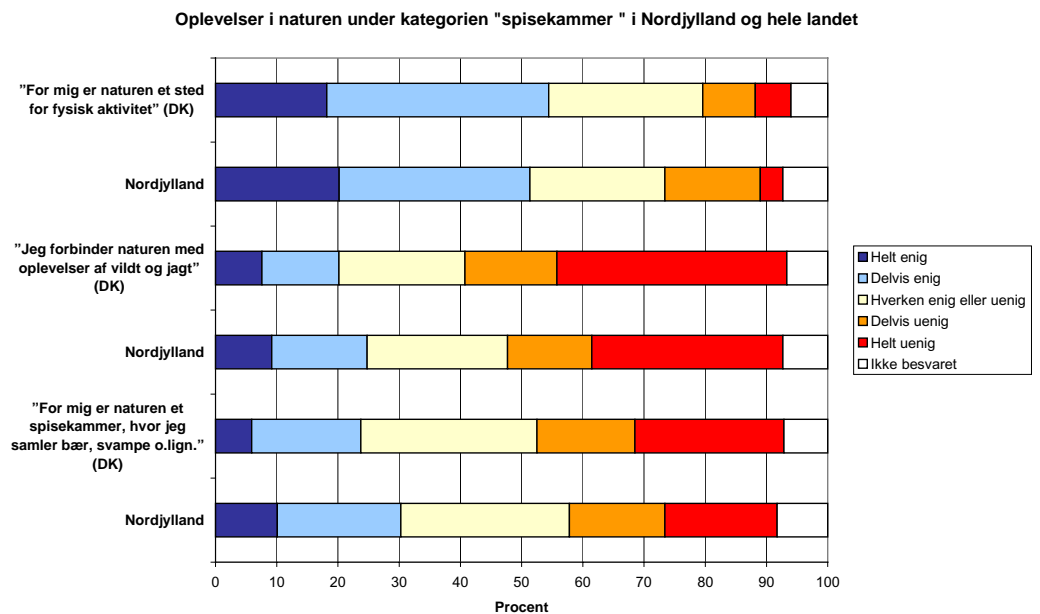

Figur 13: Bedømmelse af hvor vigtig de 2 oplevelser under oplevelsesdimensionen "socialt samvær" var for henholdsvis nordjyder og hele befolkningen under deres sidste besøg i naturen (n = 1.309).

Der er ingen statistisk signifikant forskel mellem oplevelserne blandt nordjyder og hele landets befolkning.

Som det fremgår af **figur 14**, er der både i Nordjylland og hele Danmark en vis del, der oplever, at naturen er et sted for fysisk udfoldelse, mens færre forbinder naturen med oplevelser af vildt og jagt og oplever naturen som et spisekammer, hvor de samler bær, svampe og lignende. Der er ingen statistisk signifikant forskel mellem oplevelserne blandt nordjyder og hele landets befolkning.

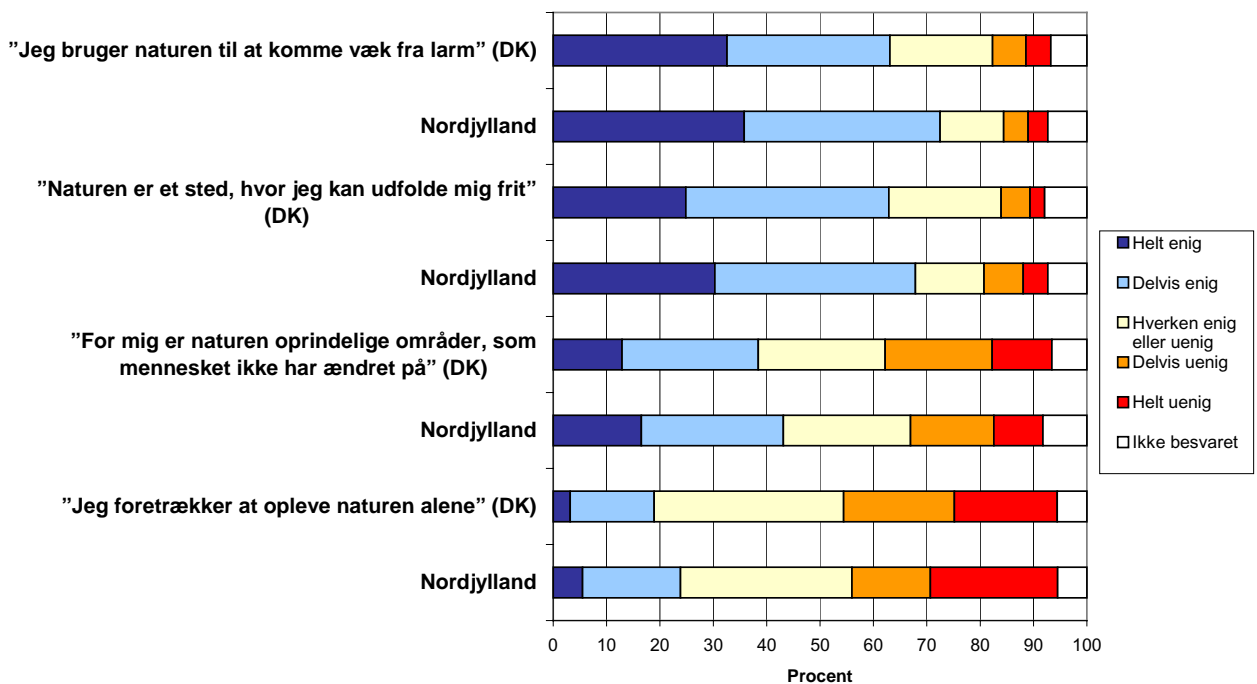

Figur 14: Bedømmelse af hvor vigtig de 3 oplevelser under oplevelsesdimensionen "spisekammer" var for henholdsvis nordjyder og hele befolkningen under deres sidste besøg i naturen (n = 1.309).

Som det fremgår af **figur 15**, er der både i Nordjylland og hele Danmark en vis del, der bruger naturen til at komme væk fra larm og oplever, at naturen er et sted, de kan udfolde sig frit. Færre oplever naturen som oprindelige områder, som mennesket ikke har ændret på, og foretrækker at opleve naturen alene.

Disse oplevelser har tendens til at være lidt større blandt nordjyderne, men der er ingen statistisk signifikant forskel mellem oplevelserne blandt nordjyder og hele landets befolkning.

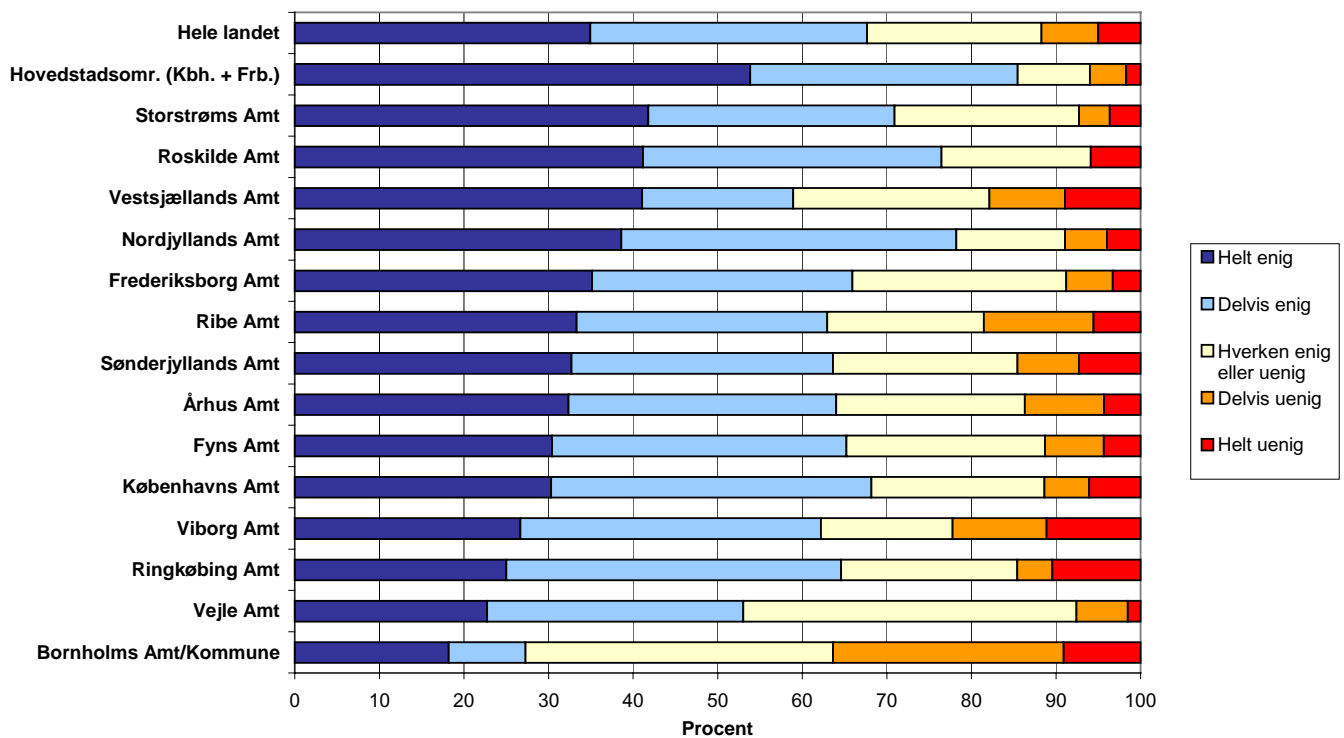
Oplevelser i naturen under kategorien "refugium" i Nordjylland og hele landet

Figur 15: Bedømmelse af hvor vigtig de 6 oplevelser under oplevelsesdimensionen "refugium" var for henholdsvis nordjyder og hele befolkningen under deres sidste besøg i naturen (n = 1.206 – 1.236)

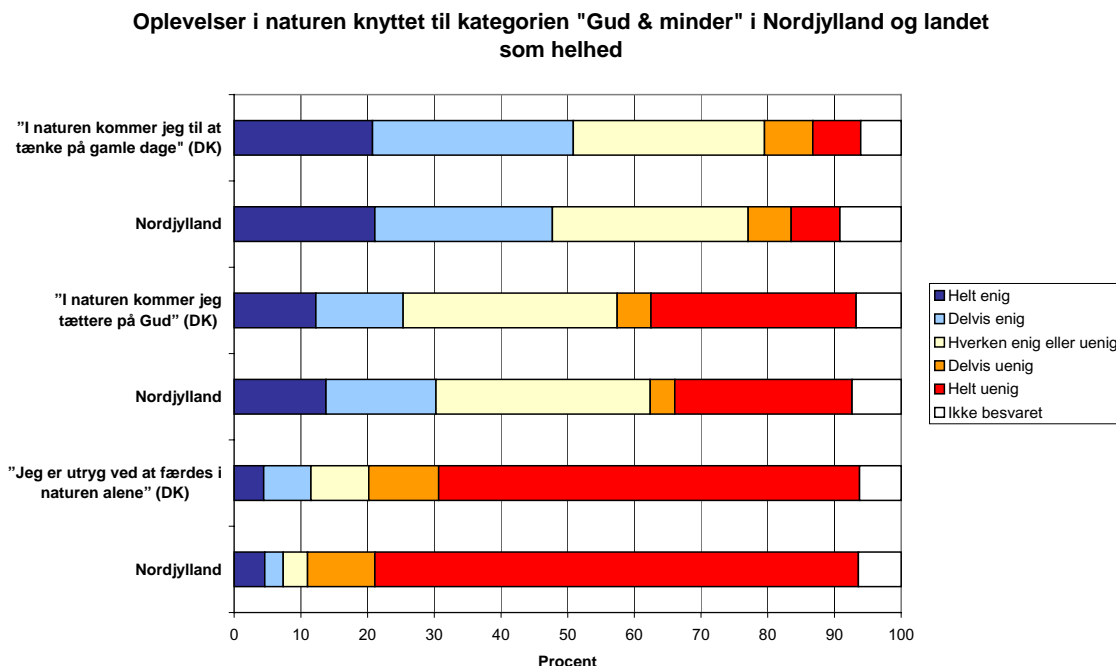
Når man sammenligner de forskellige amter/regioner, er der under oplevelsen ”refugium” markante regionale forskelle for oplevelsen af naturen som et sted til at komme væk fra larm ($p = 0,002$) (*figur 16*). Det er i højere grad beboere i Hovedstadsområdet (Københavns og Frederiksberg kommuner), der oplever naturen som et sted, hvor de kan komme væk fra larm. Bornholm er det sted, færrest oplever naturen som et fristed for larm. Nordjyllands Amt ligger blandt de fem højeste og lidt over landsgennemsnittet.

Andel af respondenter i hvert amt/region, der oplever naturen som et sted, de kan komme væk fra larm

Figur 16: Andelen af respondenter i hvert amt/region, der oplever naturen som et sted de kan komme væk fra larm (n = 1.119).

Som det fremgår af **figur 17**, er der både i Nordjylland og hele Danmark en del, der oplever at tænke på gamle dage i naturen, mens færre oplever, at de kommer tættere på Gud i naturen. Ligeledes er der en lille gruppe, der oplever utryghed ved at færdes i naturen alene. Der er ingen statistisk signifikant forskel mellem oplevelserne blandt nordjyder og hele landets befolkning.

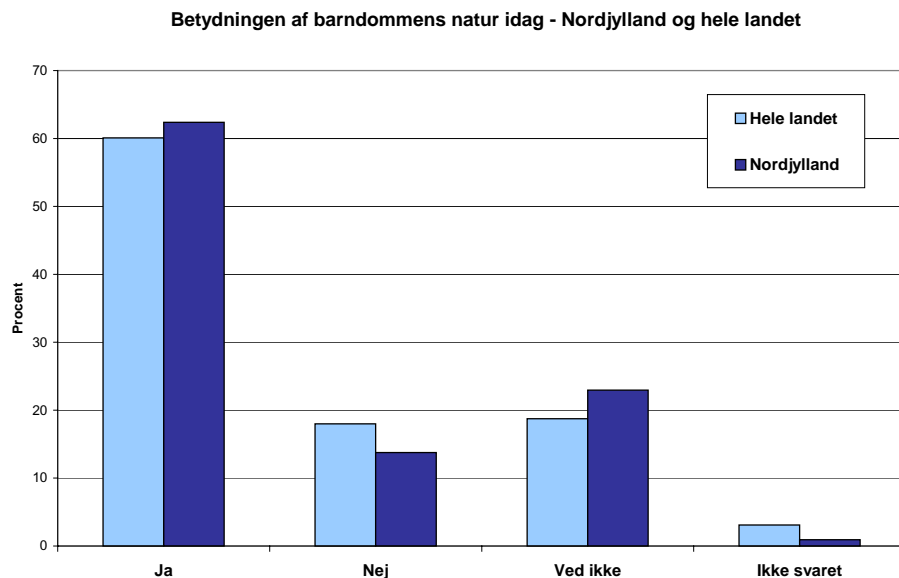
Figur 17: Bedømmelse af hvor vigtig de 3 oplevelser under oplevelsesdimensionen "Gud og minder" var for henholdsvis nordjyder og hele befolkningen under deres sidste besøg i naturen (n = 1.309).

Samlet set må de fundne oplevelsesdimensioner opfattes som explorative, og der bør laves opfølgende undersøgelser for at se, om supplerende dimensioner bør inddrages.

Barndommens naturoplevelser og deres betydning

Flere undersøgelser og teorier tyder på, at den natur, man oplever i barndommen, påvirker ens senere naturoplevelser og præferencer. Selvom disse påvirkninger ikke nødvendigvis er bevidste, kan barndommens natur spille en mere eller mindre bevidst rolle, som svarpersonerne er i stand til at forklare. Der blev derfor i undersøgelsen spurgt, om den natur, svarpersonen husker fra sin barndom, har en særlig betydning for ham/hende i dag.

Som det fremgår af **figur 18**, er det 60-62%, der oplever, at den natur, de husker fra deres barndom, har en særlig betydning for dem i dag, 14-18% mener ikke, at barndommens natur har nogen betydning for dem i dag, mens 19-23% er uafklarede, og 1-3% ikke har svaret. Der er ingen statistisk signifikant forskel mellem betydningen af barndommens naturoplevelser blandt nordjyder og hele landets befolkning.

Figur 18: Betydningen af barndommens natur for svarpersonen i dag i henholdsvis Nordjylland og hele Danmark (n = 1.309).

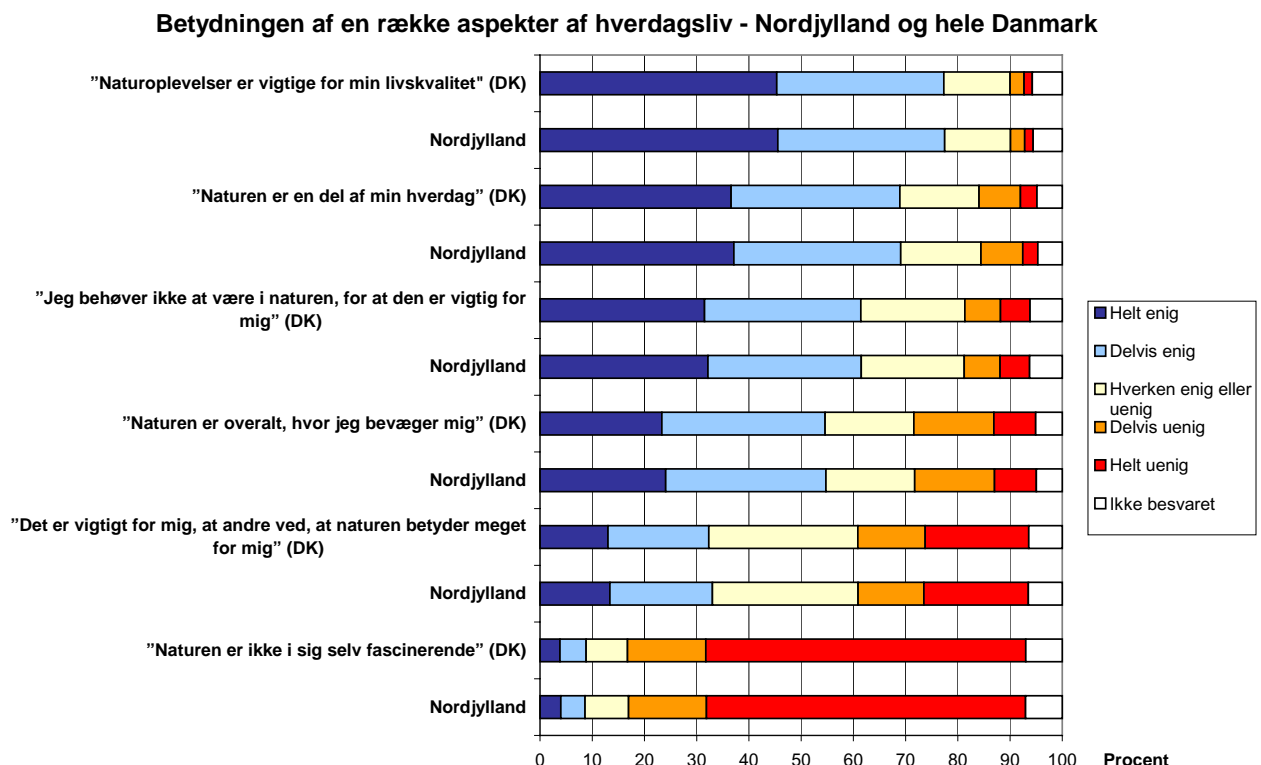
Barndommens natur spiller således en stor rolle for mange. Blandt de 685 personer, der i undersøgelsen uddyber betydningen af barndommens natur, er der utallige betydninger og oplevelser. Fælles træk er blandt andet knyttet til minder om særlige steder og oplevelser i naturen, at have lært at færdes i naturen fra barnsben, glæden ved at give den viden om naturen, man selv fik som barn, videre til sine børn, og at det giver individet rødder og identitet. De erfaringer, færdigheder og viden, som folk knytter til naturen, er således en del af den kulturarv, der overføres til de næste generationer.

I de kvalitative interviews af Iversen og Læssøe (2003) undersøges, om opfattelsen af at 'barndommens landskab' sidder så dybt i os, at det i virkeligheden er den natur, vi søger og glædes ved senere i livet. De finder, at barndommens landskab har en betydning, men samtidig at den er forskellig alt efter livshistoriens karakter. Kun i nogle tilfælde er den så betydningsfuldt, at barndommens natur kan tolkes som et ideal, udfra hvilket aktuelle naturforhold vurderes.

Naturens rolle i hverdagslivet

Baseret på udsagn fra de kvalitative interviews blev der taget 6 udsagn med i spørgeskemaundersøgelsen, om hvilken rolle naturen spiller i folks hverdagsliv.

Som det fremgår af *figur 19*, har naturoplevelser stor betydning for livskvalitet, og mange mener også, at naturen er en vigtig del af deres hverdag. Derimod er der færrest, der mener, at naturen ikke er fascinerende i sig selv, og at det er vigtigt for dem, at andre ved, at naturen betyder meget for dem. Der er ingen statistisk signifikant forskel mellem betydningen af hverdagslivsaspekterne blandt nordjyder og hele landets befolkning.

Figur 19: Naturens betydning i hverdagslivet i henholdsvis Nordjylland og hele Danmark (n = 1.309).

Naturkvalitet

Naturkvalitet er et vidtfavnende begreb, der her dækker over kvaliteter, der gør et område værdifuldt, uden at det nødvendigvis er nyttigt. Arler (2000) arbejder med fem forskellige hovedgrupper af kvaliteter ved naturen, der kan kategoriseres, nemlig kvaliteter der er knyttet til billedlige aspekter, til landskabers særlige karakterfuldhed, til den biologiske forskellighed, til historiske eller fortælmæssige aspekter og endelig til naturfænomeners uafhængighed eller selvstændighed. Disse hovedformer har dannet baggrund for spørgsmål om følgende ordpar til beskrivelse af den danske natur:

Det billedlige aspekt: *grim-smuk, uspoleret-spoleret.*

Landskabers særlige karakterfuldhed: *fredelig-foruroligende, ordinær-bemærkelsesværdig.*

Den biologiske forskellighed: *varieret-ensformigt, mangfoldig-ensartet.*

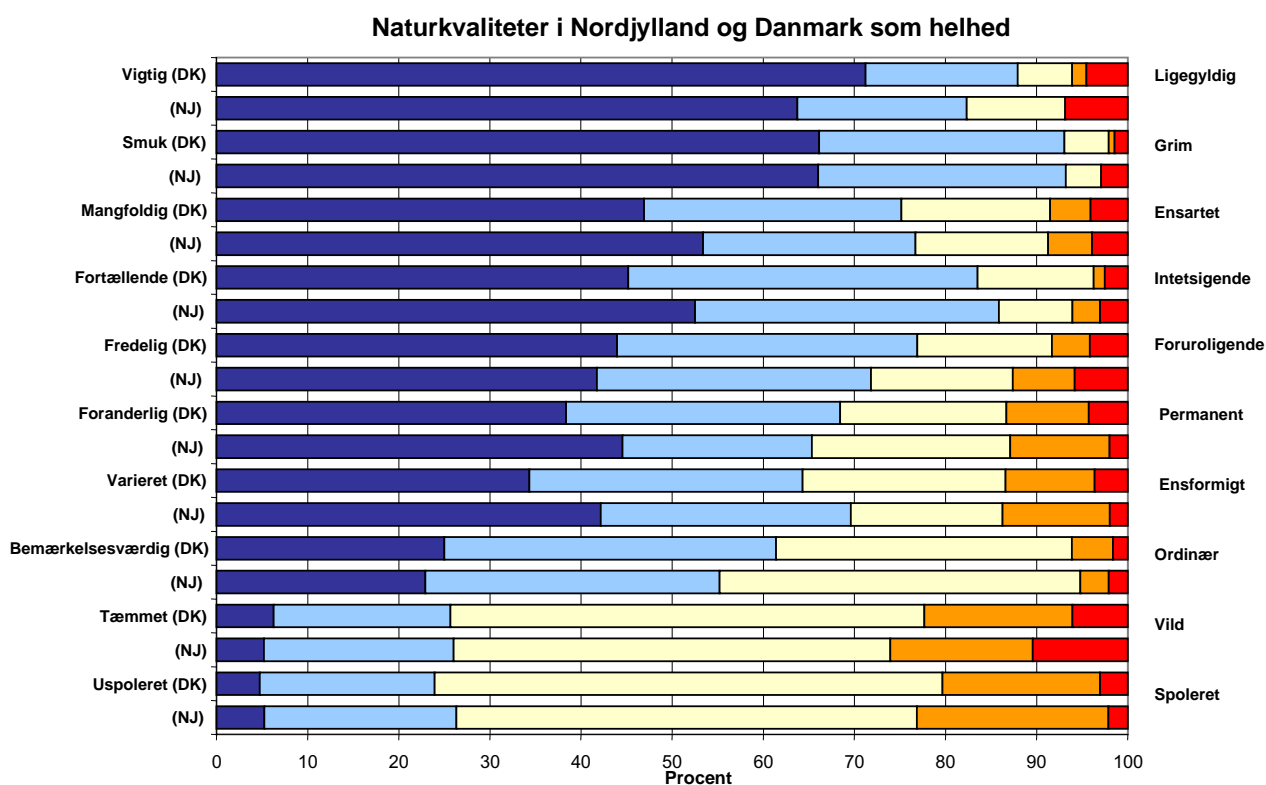
Det historiske, fortælmæssige: *intetsigende-fortællende, vigtig-ligegyldig.*

Naturfænomeners uafhængighed: *tæmmet-vild, foranderlig-permanent.*

Undersøgelsen viser (*figur 20*), at det er ord som smuk, vigtig, mangfoldig, fredelig, fortællende, bemærkelsesværdig, foranderlig og varieret, som både nordjyder og befolkningen i landet som helhed er enige i, beskriver den danske natur frem for deres modpoler grim, ligegyldig, ensartet, foruroligende, intetsigende, ordinær, permanent og ensformig.

Derimod er der delte meninger om ordpar som "tæmmet - vild" og "uspoleret - spoleret", hvor hver fjerde synes "tæmmet" beskriver Danmarks natur, mens lige så mange mener, at ordets modpol "vild" beskriver den danske natur. Det samme gælder ordparret "uspoleret - spoleret." Dette er ikke overraskende i et kulturpræget landskab som det danske, hvor nogle ser hele landskabet som natur, mens andre udelukkende ser de ikke-dyrkede områder som natur.

I relation til de fem hovedgrupper for naturkvalitet viser undersøgelsen, at der ikke er enkelte ordpar, som et stort antal svarpersoner ikke kan relatere sig til (angivet som ved ikke). Samtidig viser tallene, at der ikke synes at være større enighed om, hvilket ord der bedst beskriver den danske natur inden for bestemte grupper af naturkvalitet. Alt i alt er der således tale om en høj kompleksitet i beskrivelsen af den danske natur. Dette svarer fint overens med Læssøe og Iversen (2003), der gennem kvalitative interviews om relationen mellem hverdagsliv og natur finder, at de forskellige sfærer i hverdagslivet giver os forskellige impulser til meget sammensatte naturrelationer.

Figur 20: Ord der beskriver den danske natur i henholdsvis Nordjylland og hele Danmark (n = 1.143 - 1.214).

Selvom nordjyderne har tendens til i lidt højere grad at synes, at naturen er mangfoldig, fortællende, foranderlig og varieret, er forskellene ikke store nok til at give en statistisk signifikant forskel i betydningen af naturkvaliteter mellem nordjyder og hele landets befolkning.

Natursyn

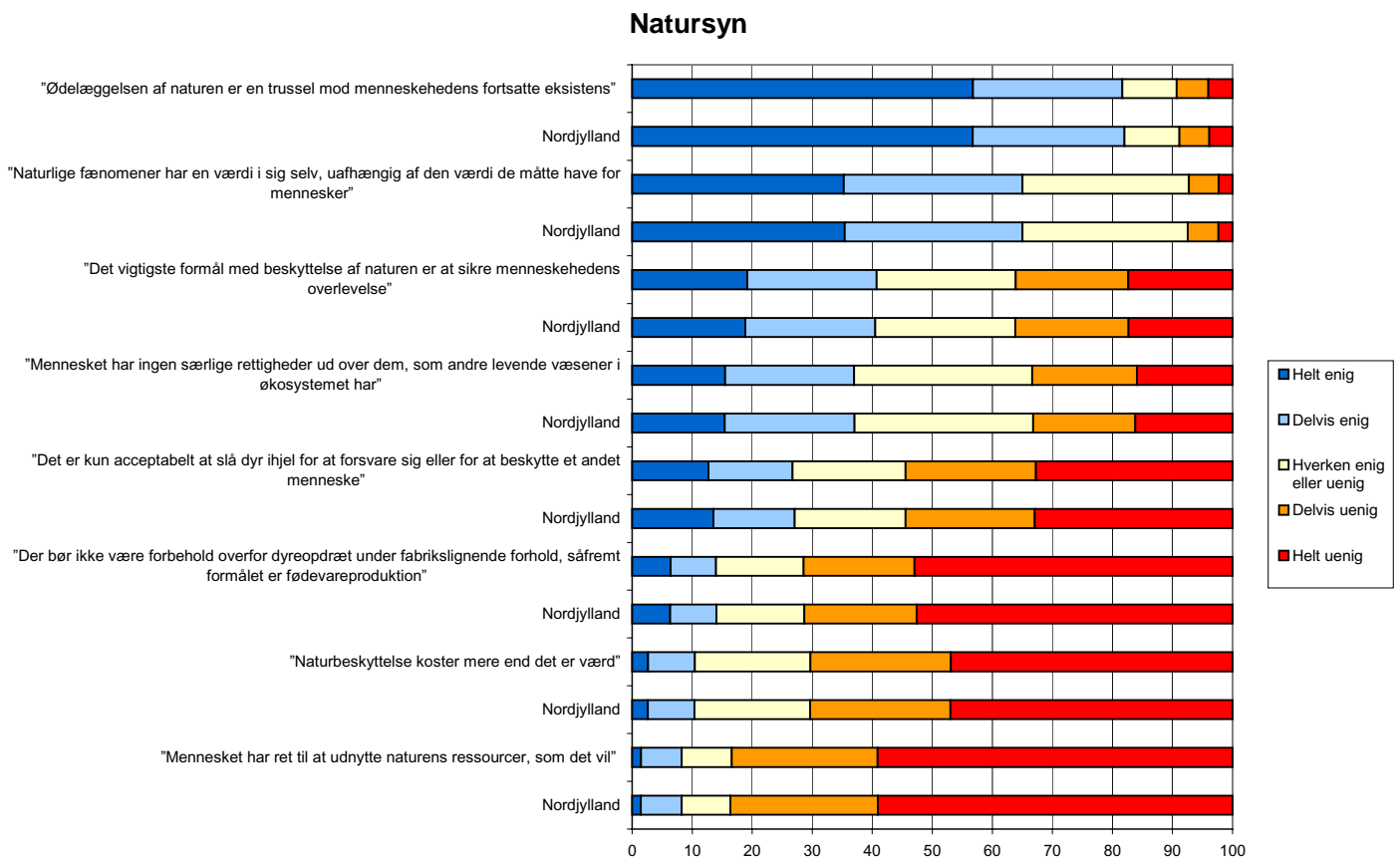
Natursyn, er et ret komplekst begreb. I undersøgelsen blev det valgt at anvende spørgsmål fra Bruuns fire natursynskategorier: antropocentrisme, zoocentrisme, økocentrisme og ikke-miljøorienteret natursyn (Bruun, 2000). Inden for hver af disse fire grupper, blev der taget 2 spørgsmål med.

Som det fremgår af **figur 21**, synes folk i både Nordjylland og hele landet især, at ”ødelæggelsen af naturen er en trussel mod menneskeheden fortsatte eksistens”, mens mange ligeledes mener, at ”naturlige fænomener har en værdi i sig selv, uafhængig af den værdi de måtte have for mennesker”. Holdningerne er delt ret lige med hensyn til, hvorvidt ”det vigtigste formål med beskyttelse af naturen er at sikre menneskeheden overlevelse”, og ”mennesket har ingen særlige rettigheder ud over dem, som

andre levende væsener i økosystemet har”. Uenigheden øges omkring, hvorvidt ”det kun er acceptabelt at slå dyr ihjel for at forsvare sig eller for at beskytte et andet menneske”, og ”der bør ikke være forbehold over for dyreopdræt under fabrikslignende forhold, såfremt formålet er fødevarereproduktion”, samt at ”naturbeskyttelse koster mere, end det er værd”. Endelig er der flest, der er helt uenige i, at ”mennesket har ret til at udnytte naturens ressourcer, som det vil”.

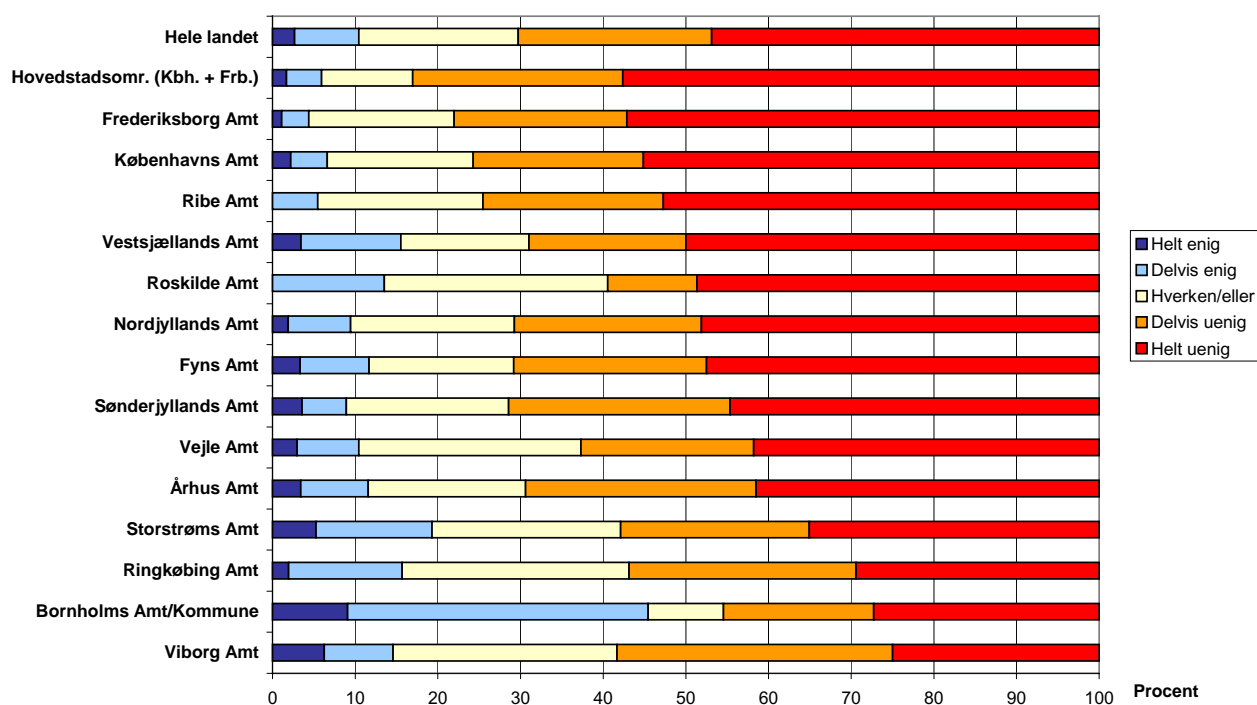
Der er ingen statistisk signifikant forskel i natursyn blandt nordjyder og hele landets befolkning.

Figur 21: Holdninger til 8 natursynsspørgsmål i Nordjylland og hele Danmark (n = 1.232 – 1.267).

Når man sammenligner på tværs af alle amter/regioner, er der en mindre regional forskel for et enkelt af natursynsudsagnene ($p = 0,029$) (figur 22). Det er i højere grad respondenter fra Hovedstadsområdet (Københavns og Frederiksberg kommuner), Frederiksborg Amt og Københavns Amt, der er uenige i, at naturbeskyttelse koster mere, end det er værd. Der er flest i Region Bornholm, der er enige. Nordjyllands Amt ligger omkring midt i spektret.

Regionale forskelle i holdning til, hvorvidt "naturbeskyttelse koster mere end det er værd"

Figur 22: Holdningen blandt respondenter i hvert amt/region til hvorvidt naturbeskyttelse koster mere end det er værd” (n = 1.158).

Samlet viser analysen, at det er muligt at identificere forskelle i natursynet i den danske befolkning, men at grupperingen ikke umiddelbart passer ind i de natursynskategorier, som Bruun eller flere andre teoretikere har opstillet⁴. Grupperingen passer nærmere med den mere overordnede opdeling i et økocentrisk og antropocentrisk natursyn, der benyttes inden for miljøfilosofien og i en række empiriske undersøgelser f.eks. gennem brug af NEP-skalaerne (Uysal et al. 1992, Luzar et al. 1995, Jurowski et al. 1995, Mowen, Williams & Graefe 1997, Van der Stroop 1997, Ryan and Harvey 2000). Opdelingen må dog betragtes som eksperimenterende, og tilsvarende analyser af Bruuns egne data kunne bidrage til at vurdere, om tilsvarende opdelinger kan påvises.

Undersøgelsen viser, at der er en ret lille gruppe, som primært ser naturen som en ressource, som mennesket kan kontrollere og benytte til udvikling, mens en større gruppe ser mennesket som en del af naturen og underlagt dens udvikling. Men mange har et mere sammensat syn på menneskets rolle i forhold til naturen, end de udviklede natursynskategorier giver udtryk for.

⁴ For forskellige natursyn se f.eks. Schjerup Hansen 1989, Larsen 1995 og Knudsen 1995.

Vurdering af miljø- og naturproblemer

Naturen skal opfylde mange forskelligartede biologiske, produktionsmæssige og oplevelsesmæssige behov, og der er ofte en indbyrdes modstrid imellem disse. I undersøgelsen er der derfor spurgt om folks syn på og oplevelse af både de nuværende kvaliteter og problemer i naturen samt deres ønsker til forskellige ændringer og prioriteringer i naturforvaltningen.

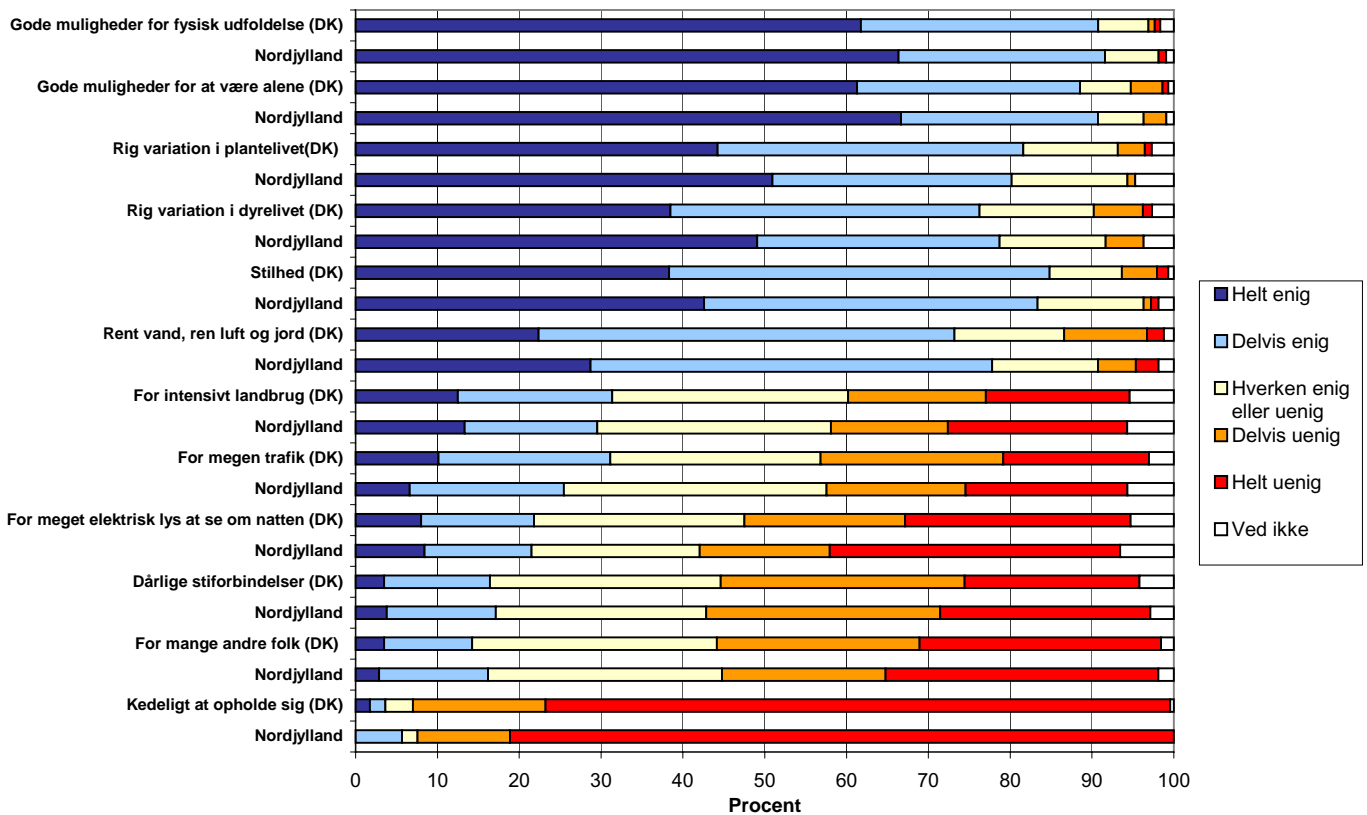
Kvaliteter og problemer i naturen

For at vurdere befolkningens holdninger til en række kvaliteter og problemer i den danske natur indgik der en række udsagn om naturen i Danmark. Som det fremgår af *figur 23*, synes langt de fleste i både Nordjylland og hele landet, at det er spændende at opholde sig i den danske natur, at den rummer gode muligheder for fysisk udfoldelse, for at være alene, for oplevelse af stilhed, og at den indeholder en rig variation i plante- og dyrelivet samt rent vand, ren luft og jord. Kun en lille del af befolkningen oplever ikke, at naturen har disse kvaliteter.

De problemstillinger, der deler holdningerne mest, er opfattelsen af intensivt landbrug og trafik, som knap en tredjedel af befolkningen synes, der er for meget af, mens godt en tredjedel er uenige. Mere end hver femte synes, at der er for meget elektrisk lys at se i naturen om natten, mens knap halvdelen af befolkningen er uenige. Der er også en vis uenighed omkring tilgængelighed og antallet af besøgende i naturen. Mens omkring hver syvende oplever, at der er for mange andre folk i naturen, er godt halvdelen uenige. Ligeledes oplever hver syvende, at der er dårlige stiforbindelser i naturen, mens halvdelen af befolkningen er uenige.

Selvom nordjyderne har tendens til i lidt højere grad at synes, at der findes en række af de nævnte kvaliteter i naturen, er der kun en enkelt, hvor der er statistisk forskel. Det er for den sidste, hvor nordjyderne i højere grad end landets samlede befolkning er uenige i, at der er ”kedeligt at opholde sig” i naturen.

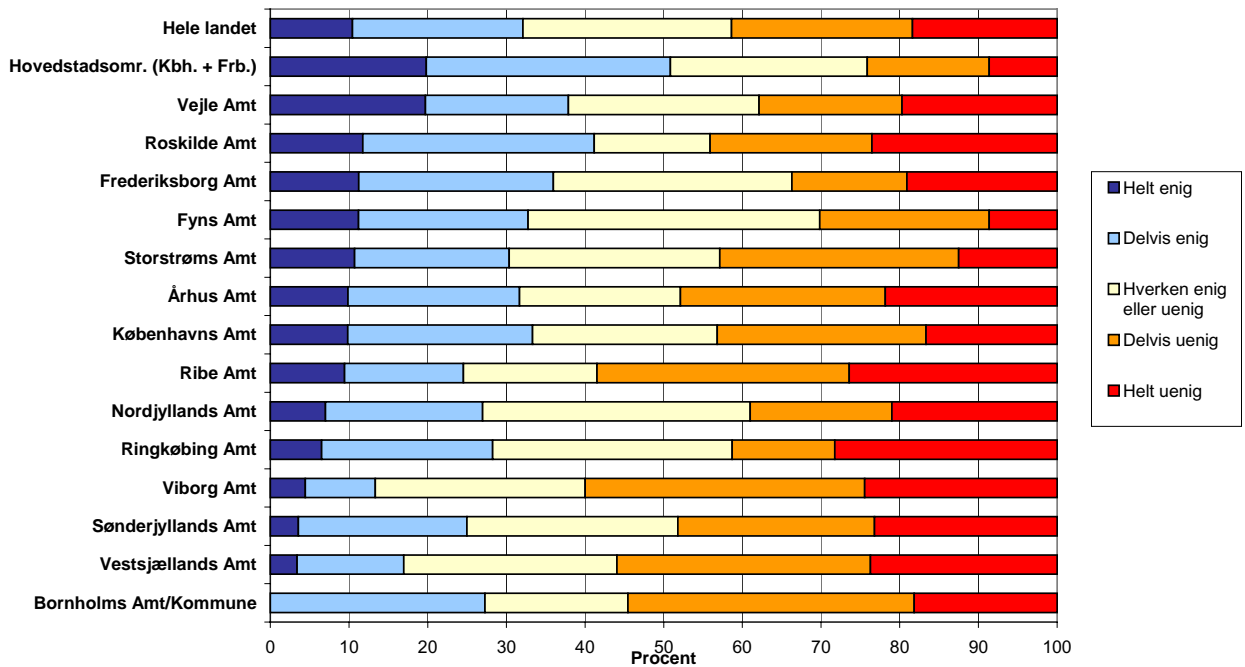
Kvaliteter og problemer i naturen - Nordjylland og hele Danmark

Figur 23: Enigheden i en række udsagn om kvaliteter og problemer i den danske natur i henholdsvis Nordjylland og hele Danmark (n = 1.250 – 1.275).

Når holdningerne til kvaliteter og problemer i naturen sammenlignes på tværs af alle amter/regioner, er der en række forskelle i oplevelsen. Blandt andet er der signifikant forskel på oplevelsen af, at der i naturen er ”for meget elektrisk lys at se om natten” og ”for megen trafik”. Som det ses på **figur 24**, er det især i Hovedstadsområdet (Københavns og Frederiksberg kommuner) og Vejle Amt, at respondenterne oplever, der er for megen trafik i naturen, mens der er færrest, der oplever dette på Bornholm. Nordjyllands Amt ligger i den lavere ende lidt under landsgennemsnittet.

**Holdninger blandt respondenter i hvert amt/region, til at
"i naturen er der for megen trafik"**

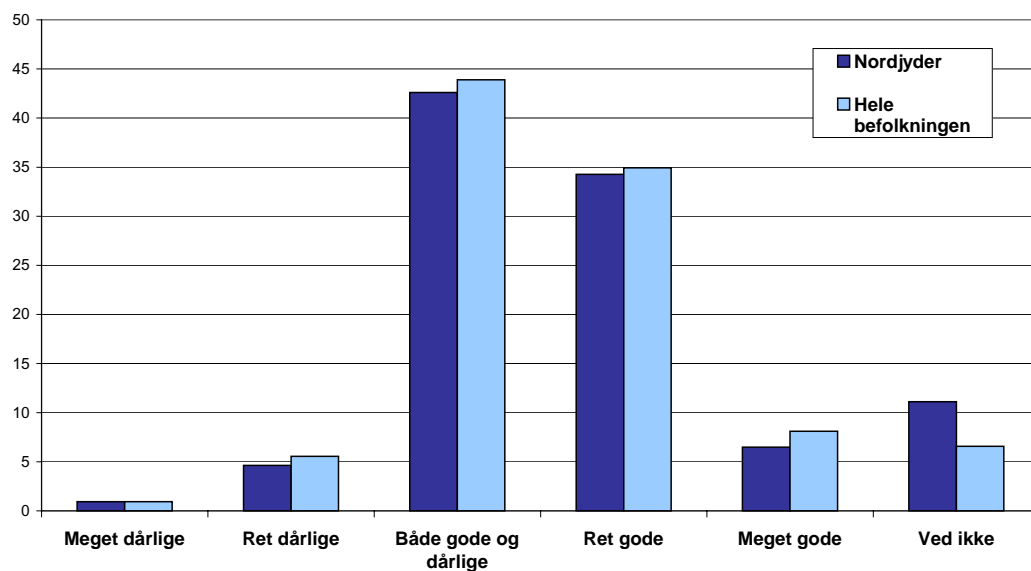
Figur 24: Holdning blandt respondenter i hvert amt/region til udsagnet om der i naturen er for megen trafik (n = 1.121).

Forhold for dyr og planter i naturen

Natur- og miljøproblemer diskuteres ofte i medierne, af natur- og miljøorganisationer m.m. I undersøgelsen indgik folks oplevelse af de nuværende forhold for dyr og planter i den danske natur. Holdningerne afspejler folks oplevelse af forholdene for dyr og planter i naturen – ikke den biologiske viden om, hvorvidt forskellige dyre- og plantearter har det godt eller ej i den danske natur.

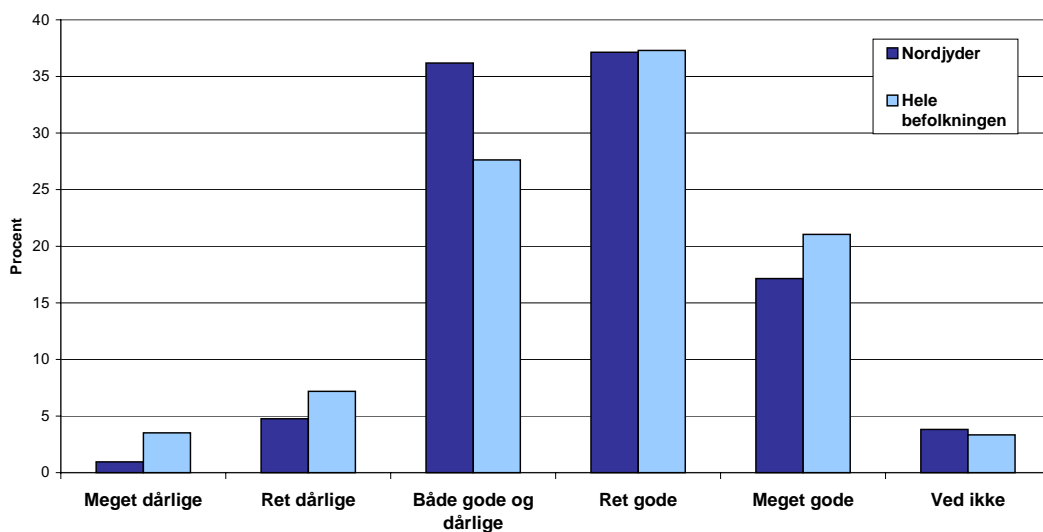
Både nordjyder og befolkningen i hele landet opfatter generelt de nuværende forhold for dyr og planter som overvejende gode for Danmark som helhed (**figur 25**). Forholdene for dyr og planter i landet som helhed opleves som både gode og dårlige af knap halvdelen (43-44%). Godt hver tredje (34-35%) mener, forholdene er ret gode, og yderligere 6-8% mener, at forholdene er meget gode i landet som helhed, mens det kun er ret få, der oplever ret dårlige (5-6%) eller meget dårlige (1%) forhold for dyr og planter i landet som helhed.

Nordjyders og hele befolkningens syn på de nuværende forhold for planter og dyr i naturen i Danmark som helhed

Figur 25: Befolkningens opfattelse af forholdene for dyr og planter i henholdsvis deres lokalområde og Danmark som helhed (n = 1.309).

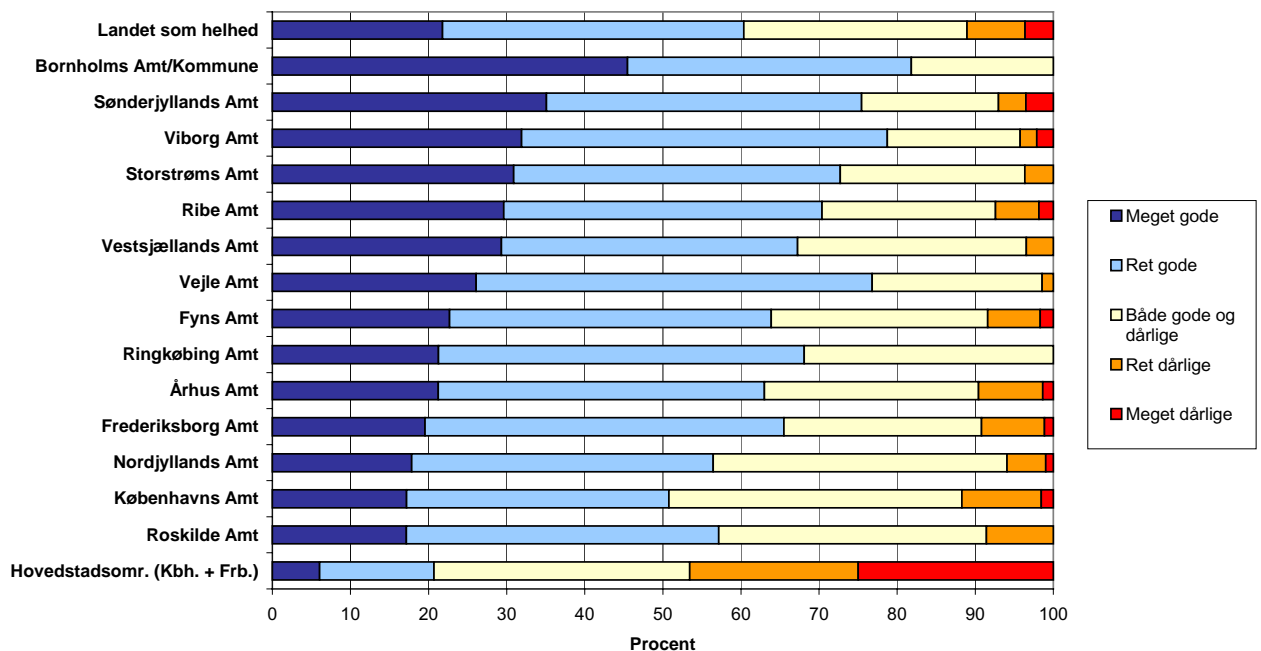
Nordjyders og hele befolkningens syn på de nuværende forhold for planter og dyr i naturen i lokalområdet

Figur 26: Befolkningens opfattelse af forholdene for dyr og planter i henholdsvis deres lokalområde og Danmark som helhed (n = 1.309).

Forholdene for dyr og planter opfattes generelt bedre i folks eget lokalområde (*figur 26*). Godt hver tredje (37%) af både nordjyder og landets befolkning vurderer, at forholdene for dyr og planter er gode i deres lokalområde, mens yderligere 17% af nordjyderne og 21% af hele befolkningen synes forholdene er meget gode. Forholdene for dyr og planter opleves som både gode og dårlige af godt hver tredje nordjyde (36%), mens det er godt hver fjerde i landet som helhed (28%), der synes dette. En mindre gruppe synes, at forholdene er ret dårlige (5-7%) eller meget dårlige i lokalområdet (1-4%). Selvom der er tendens til, at nordjyderne ligger mere i midterkategorien, hvor forholdene for dyr og planter opleves som både gode og dårlige, er forskellen ikke statistisk signifikant i forhold til befolkningen i hele landet.

Opfattelsen af dyr og planters vilkår i lokalområdet opgjort pr. amt/region og for landet som helhed

Figur 27: Opfattelsen af dyr og planters vilkår i lokalområdet opgjort for hvert amt/region og for landet som helhed (n = 1.121).

Når opfattelsen af de lokale forhold for dyr og planter vurderes på tværs af amter/region, er der markante regionale forskelle (*figur 27*) ($p = 0,001$). I selve Hovedstadsområdet (Københavns og Frederiksberg kommuner) er det knap halvdelen af befolkningen, der oplever dårlige forhold for dyr og planter i lokalområdet, mens det kun opleves af hver ottende i Københavns amt og mindre end hver tiende i landets øvrige amter – 6% i Nordjylland. Tilsvarende oplever kun hver femte person i Hovedstadsområdet ret gode eller meget gode lokale forhold for dyr og planter, mens dette opleves af mellem halvdelen til mere end tre fjerdedele af befolkningen i de øvrige

amter. Det er således især i den tætbebyggede hovedstadsregion, folk oplever, at dyre- og plantelivet har ringe lokale vilkår.

Nordjyllands Amt ligger i den lave ende af skalaen, idet det kun er i Hovedstadsområdet, Roskilde Amt og Københavns Amt, at forholdene for dyr og planter opleves ringere.

Derimod er der ingen markante regionale forskelle i opfattelsen af forholdene for planter og dyr i Danmark som helhed. Der er således ikke umiddelbart tale om, at folk i bymæssige amter er mere tilbøjelige til at synes, at dyr og planter har ringe vilkår i den danske natur.

Naturens foranderlighed – stabilitet

I undersøgelsen er der spurgt om folks vurdering af naturens stabilitet eller foranderlighed baseret på fire idealtyper, der beskriver en sammenhæng mellem de sociale relationer, man indgår i, og ens verdenssyn. Idealtyperne er udviklet af Douglas (1992), der har beskrevet de fire kulturtyper og efterfølgende koblet dem med syn på naturen, hvilket giver fire forskellige grundsyn på naturens stabilitet:

De fire kulturtyper

Fatalisme: *det er lige meget, hvad vi gør, det gør alligevel inden forskel.*

Markedsindividualisme: *man er sin egen lykkes smed.*

Hierarki: *regler er til for at blive overholdt.*

Egalitarisme: *vi må stå sammen mod de store.*

Naturens stabilitet

Fatalisme: *naturen er lunefuld (foranderlig er anvendt i stedet for lunefuld).*

Markedsindividualisme: *naturen er robust.*

Hierarki: *naturen er robust inden for visse grænser, der må opretholdes.*

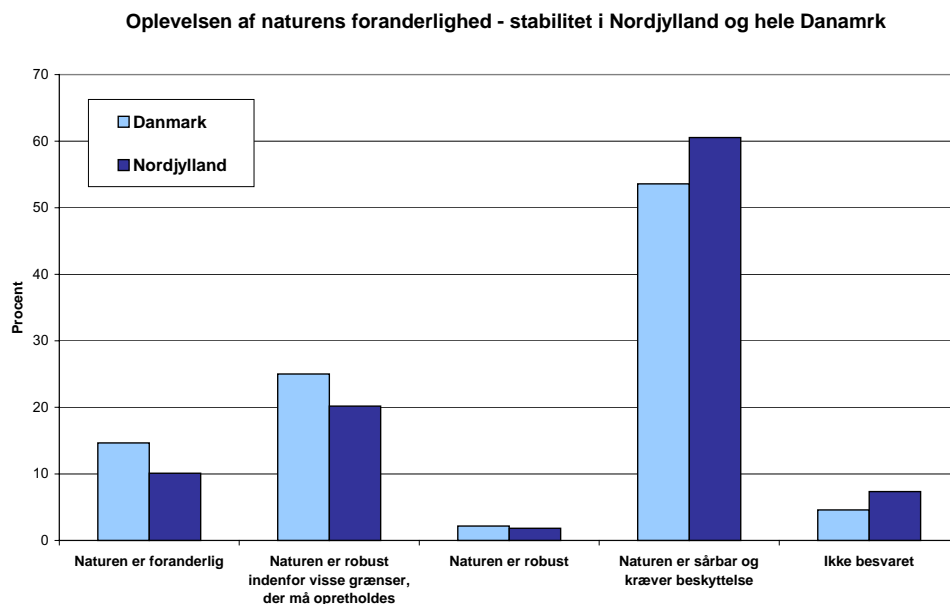
Egalitarisme: *naturen er sårbar og kræver beskyttelse.*

Som beskrevet af Hansen og Læssøe (2001) kan en sådan opdeling anvendes til at give et fingerpeg om, hvorfor forskellige mennesker reagerer forskelligt på oplysninger om natur. Dels vil de forskellige kulturtyper ikke se de samme naturforhold som problematiske, dels vil forslag til forandring fra en anden kulturtype ofte forekomme mærkelige, uforståelige eller ligefrem uacceptable.

Som det fremgår af **figur 28**, viser undersøgelsen, lidt over halvdelen (54-61%) er mest enige i udsagnet, ”naturen er sårbar og kræver beskyttelse”, mens en meget lille del (2%) angiver udsagnet, ”naturen er robust”, som det udsagn, de er mest enige i. Udsagnet ”naturen er robust inden for visse grænser, der må opretholdes”, er der 20-25%, der er mest enige i, mens 10-15% finder, at de er mest enige i, at ”naturen er foranderlig”.

Selvom nordjyderne har tendens til i lidt højere grad at synes, at naturen er sårbar og kræver beskyttelse, er der ingen statistisk forskel i forhold til landsgennemsnittet eller mellem alle amter/regioner.

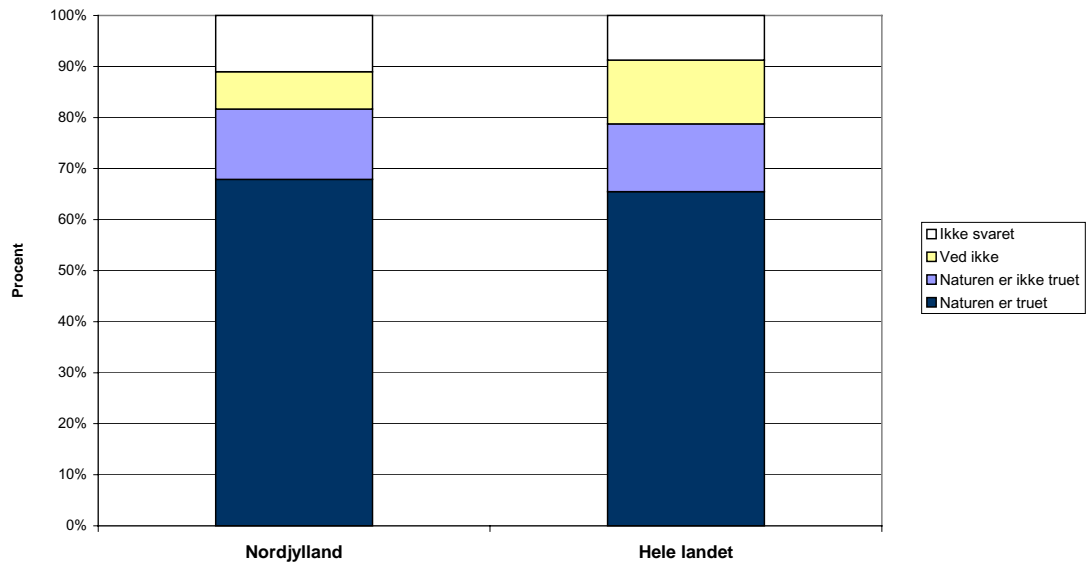
Figur 28: Holdningerne til naturens stabilitet – foranderlighed baseret på fire idealtyper (n = 1.309).

Resultaterne viser, at befolkningen har forskellige grundsyn, og at størstedelen hælder mod det grundsyn, som Douglas (1992) beskriver ”egalitarisme”, mens også grundsynene ”hierarki” og ”fatalisme” har en vis udbredelse, hvorimod grundsynet ”markedsindividualisme” er meget lidt udbredt i den danske befolkning. Resultaterne bekræfter, at der er forskellige grundsyn på naturen og dens stabilitet – forskelligheder som det er vigtigt forvaltningsmæssigt at forholde sig til.

Bevarelse af natur for fremtidige generationer

Der er debat om, hvorvidt naturen er truet, og hvor akut eller langsigtede eventuelle trusler mod naturen er. For at undersøge oplevelsen af dette, blev svarpersonerne spurgt, hvorvidt de mener, at vi er på vej til at ødelægge den danske natur for fremtidige generationer, og inden for kategorien truet eller ikke truet bedt om at specificere, om dette gælder på kort sigt, på lang sigt eller både/hverken på kort eller lang sigt. Som det fremgår af **figur 29**, mener to tredjedele (66-68%), at naturen er truet, mens 13-14% ikke mener, naturen er truet, 8-13 % er uafklarede, mens 9-11% ikke har besvaret spørgsmålet.

Respondenternes oplevelse af, hvorvidt vi er på vej til at ødelægge naturen for fremtidige generationer

Figur 29: Oplevelsen af i hvilken grad folk mener, at vi er på vej til at ødelægge den danske natur for fremtidige generationer (n = 1.309).

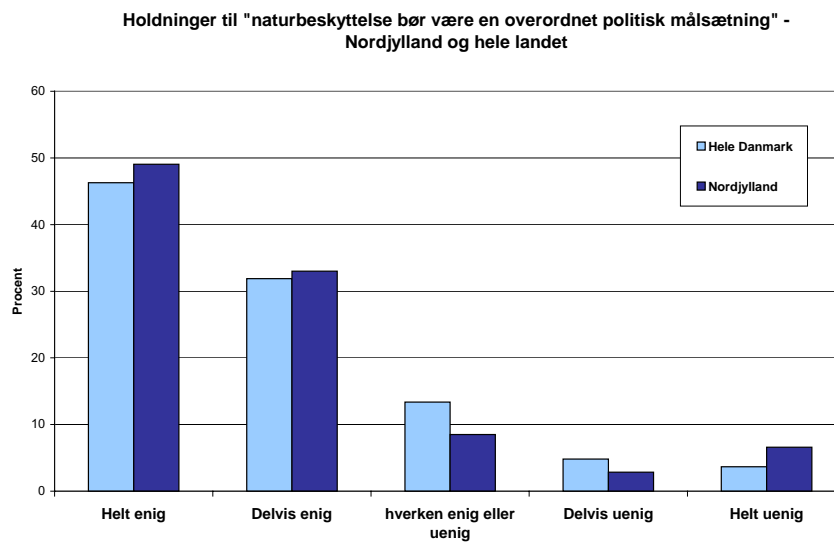
Der er ingen statistisk forskel på nordjydernes oplevelse af truethed i forhold til landsgennemsnittet.

Samlet kan man sige, at en meget stor del af befolkningen har en oplevelse af, at vi er på vej til at ødelægge den danske natur for fremtidige generationer både på kort og lang sigt. Det bør bemærkes, at der er tale om *oplevelse* af truethed – ikke et reelt trusselsbillede. Men samlet set viser resultaterne en høj grad af bekymring for naturen i forhold til udviklingen både nu og fremover.

Prioritering af naturbeskyttelse

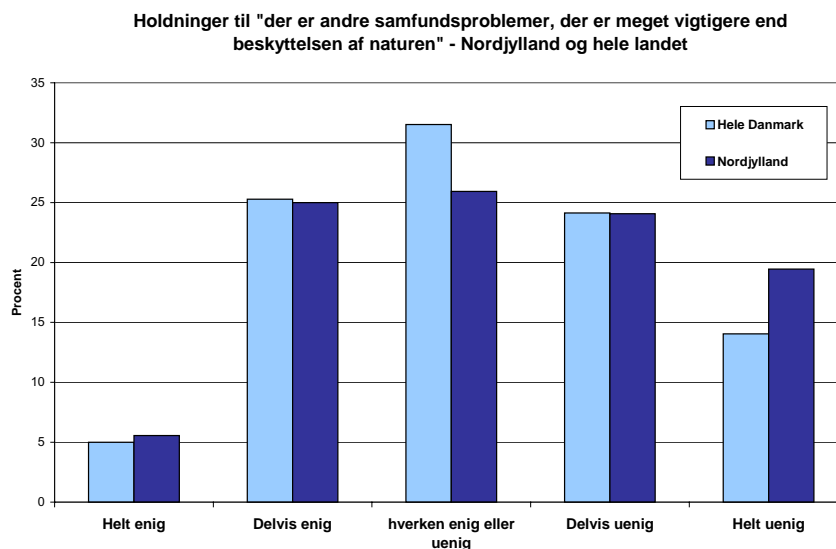
Naturforholdene i Danmark kan ikke ses isoleret, men indgår i en større europæisk og global sammenhæng. Dels er naturen i sig selv grænseoverskridende, dels påvirkes den af politiske beslutninger på tværs af landegrænser. Der blev derfor i undersøgelsen belyst enkelte mere overordnede syn på landets nuværende indsats på naturområdet.

Som det ses på **figur 30**, er mere end tre fjerdedele af både nordjyder og landets befolkning som helhed helt eller delvis enige i, at ”naturbeskyttelse bør være en overordnet politisk målsætning.” Der er ingen statistisk signifikant forskel mellem de to grupper.

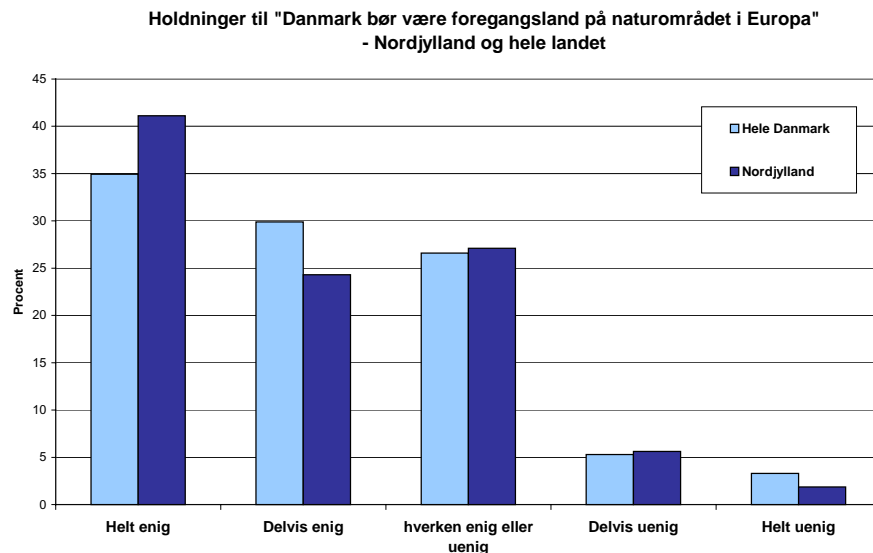
Figur 30: Holdninger til udsagnet "naturbeskyttelse bør være en overordnet politisk målsætning" blandt respondenter i Nordjylland og hele landet (n = 1.145).

Som det ses på **figur 31**, er over halvdelen af både nordjyder og landets befolkning som helhed helt eller delvis uenige i, at "der er andre samfundsproblemer, der er meget vigtigere end beskyttelse af naturen". Der er ingen statistisk signifikant forskel mellem de to grupper.

Figur 31: Holdninger til udsagnet "der er andre samfundsproblemer, der er meget vigtigere end beskyttelse af naturen" blandt respondenter i Nordjylland og hele landet (n = 1.139).

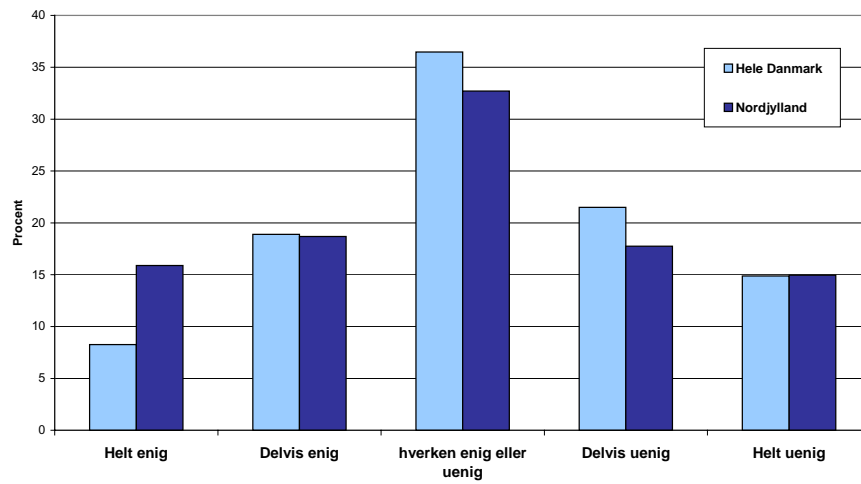
Som det ses på **figur 32**, er to tredjedele af både nordjyder og landets befolkning som helhed helt eller delvis enige i, at ”Danmark bør være foregangsland på naturområdet i Europa”. Der er ingen statistisk signifikant forskel mellem de to grupper. Disse resultater ligger på linie med Naturrådets tidligere undersøgelser, hvor man fandt, at 74% mener, at Danmark skal være førende i EU inden for natur- og miljøvenligt landbrug (Naturrådet 1999).

Figur 32: Holdninger til udsagnet ”Danmark bør være foregangsland på naturområdet i Europa” blandt respondenter i Nordjylland og hele landet (n = 1.151).

Derimod er der delte meninger (**figur 33**) om, hvordan Danmarks lever op til sine internationale forpligtigelser, idet hver fjerde af både nordjyder og landets befolkning som helhed synes, at Danmark allerede gør mere, end der kan forlanges, mens hver tredje er uenig. Der er ingen statistisk signifikant forskel mellem de to grupper.

Holdninger til "Naturproblemer er globale og Danmark gør allerede mere end der forlanges" - Nordjylland og hele landet

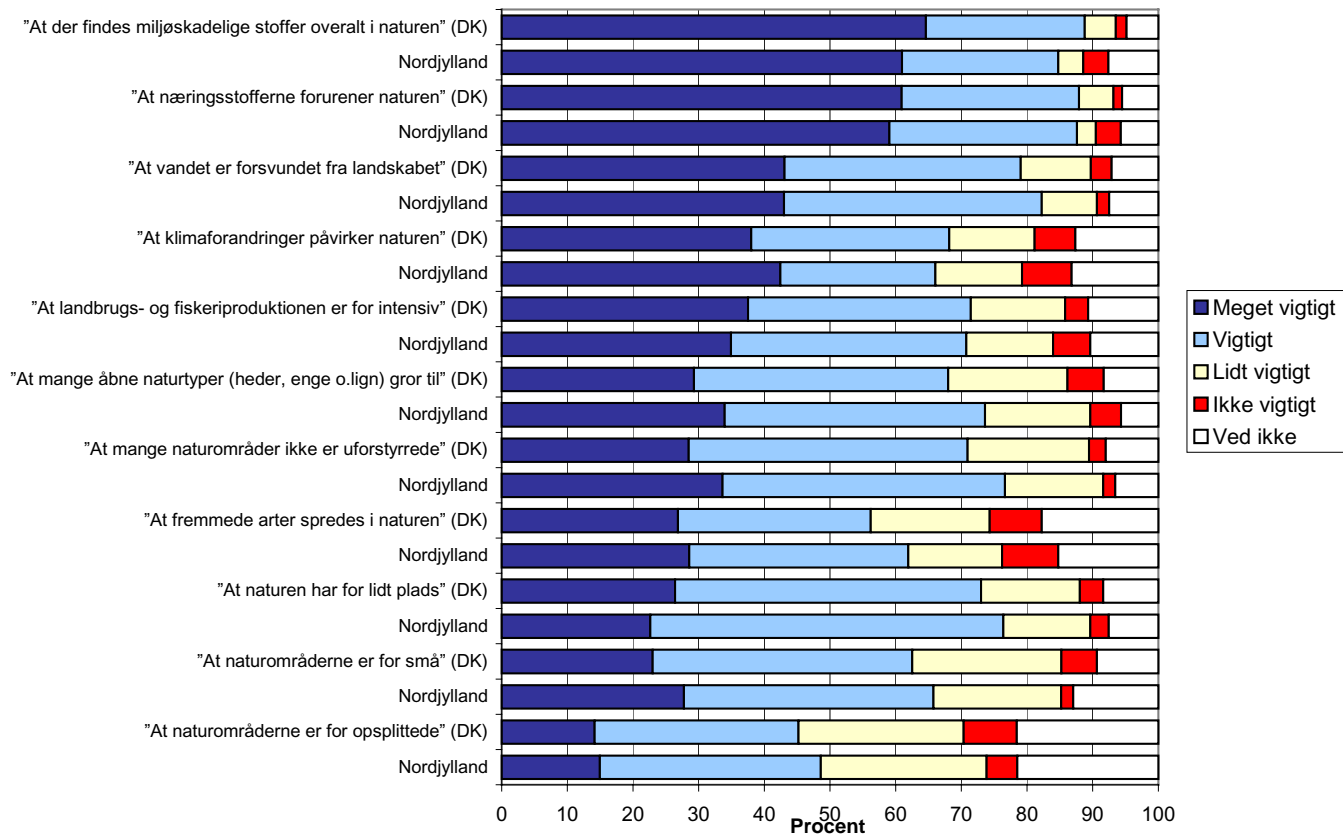

Figur 33: Holdninger til udsagnet "Naturproblemer er globale, og Danmark gør allerede mere end der forlanges" blandt respondenter i Nordjylland og hele landet (n = 1.149).

Løsning af problemer i naturen

Wilhelmudvalgets påpegede i 2001 en række problemer i den danske natur⁵. I undersøgelsen blev der spurgt, hvor vigtigt folk synes, det er at løse en række af de problemer, som Wilhelmudvalget pegede på (*figur 34*).

Nordjyders og hele befolkningens syn på vigtigheden af at løse forskellige problemer i naturen

Figur 34: Nordjyder og hele befolkningens syn på vigtigheden af at løse en række problemer i naturen (n =1.242 - 1256).

Generelt synes de fleste svarpersoner, at det er vigtigt at gøre en indsats over for alle de nævnte problemer. De højst prioriterede problemer er, ”at der findes miljøskadelige stoffer overalt i naturen”, og ”at næringsstofferne forurener naturen”, som to tredjedel finder meget vigtigt at løse. Det er ligeledes ret højt prioriteret at løse problemerne med, ”at vandet er forsvundet fra landskabet”, ”at klimaforandringer påvirker naturen”, og ”at landbrugs- og fiskeriproduktionen er for intensiv”, som omkring fire ud af ti finder meget vigtige at løse. Lidt lavere prioriteret er det at løse mere

⁵ Se Wilhelmudvalgets rapport *En rig natur i et rigt samfund* fra november 2001.

område-specifikke problemer, som ”at mange åbne naturtyper (heder, enge o.lign) gror til”, ”at mange naturområder ikke er uforstyrrede”, ”at fremmede arter spredes i naturen”, ”at naturen har for lidt plads”, og ”at naturområderne er for små”, som godt hver fjerde finder det meget vigtigt at løse. Det mindst prioriterede problem er, ”at naturområderne er for opsplittede”, som omkring hver syvende finder det meget vigtigt at løse.

Det er således især de problemer, der har en mere direkte indflydelse på menneskers levevilkår og sundhedstilstand såsom forurening, klimaforandringer og intensiv produktion, der prioriteres højt. Derimod har problemer, der kun indirekte påvirker mennesker, såsom naturområdernes størrelse og indhold, en lavere prioritering.

Selvom der er tendens til, at nordjyderne ligger lidt højere for enkelte af emnerne, er forskellen ikke statistisk signifikant i forhold til befolkningen i hele landet.

Ønsker til ændringer i naturen

I forlængelse af spørgsmålene om forskellige problemers betydning er deltagerne i undersøgelsen blevet bedt om at forholde sig til betydningen af, at der bliver gjort en mere fremadrettet indsats på forskellige konkrete områder.

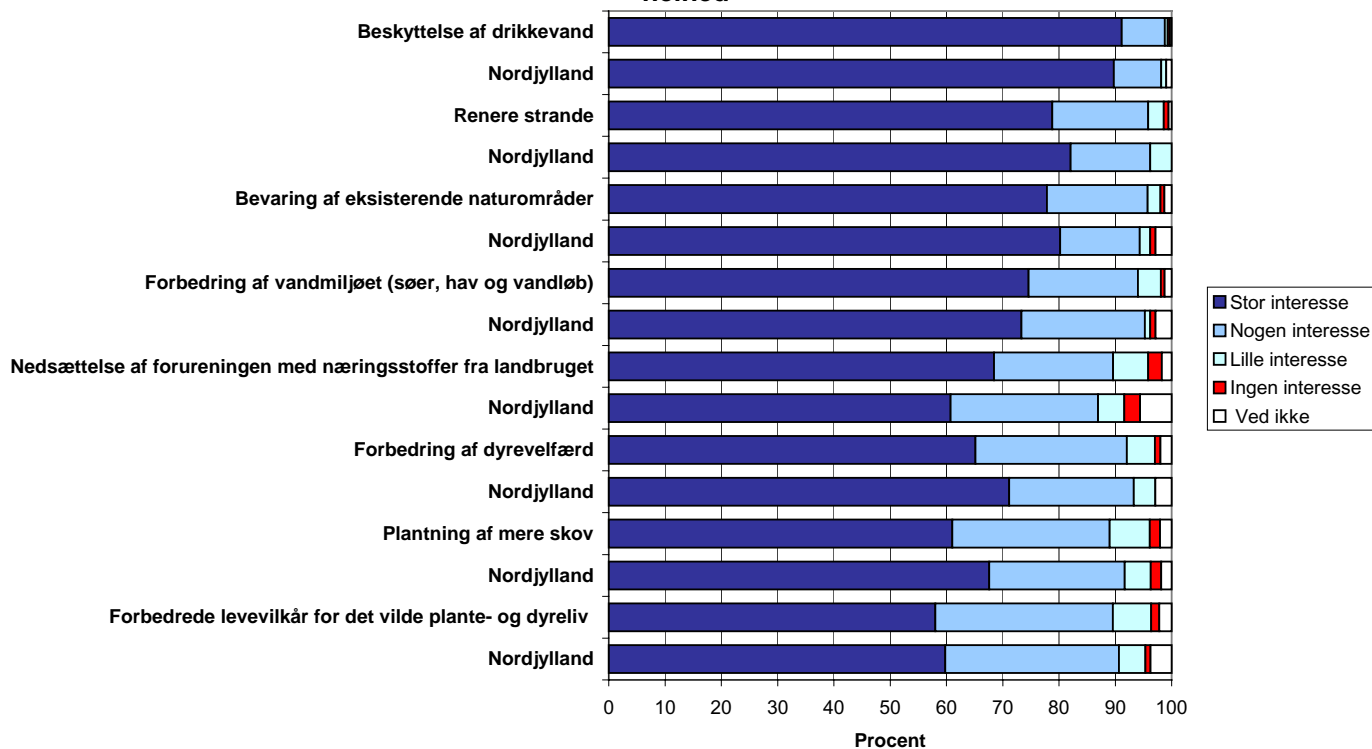
Interesse for ændringer i naturen

I undersøgelsen indgik en vurdering af, hvor højt folk prioriterede en række ændringer i naturen, der forbedrer natur- og miljøforhold, biologisk mangfoldighed og befolkningens rekreative muligheder.

Som det fremgår af *figur 35*, prioriterer både nordjyder og befolkningen som helhed indsatsen for at sikre rent drikkevand højest. Undersøgelsen viser, at både nordjyder og befolkningen som helhed generelt er interesseret i, at der gøres en indsats på stort set alle de skitserede områder – herunder især også en indsats for renere strande, at bevare eksisterende naturområder og forbedre miljøforholdene i søer, vandløb og havet. Omkring to tredjedel viser stor interesse for nedsættelse af forureningen med næringsstoffer fra landbruget, forbedring af dyrevelfærd, plantning af mere skov samt forbedrede levevilkår for det vilde plante- og dyreliv. Omkring halvdelen viser stor interesse for etablering af flere grønne områder i byerne, beskyttelse mod klimaforandringer, udpegning af naturområder til beskyttelse af dyr og planter og etablering af flere naturområder.

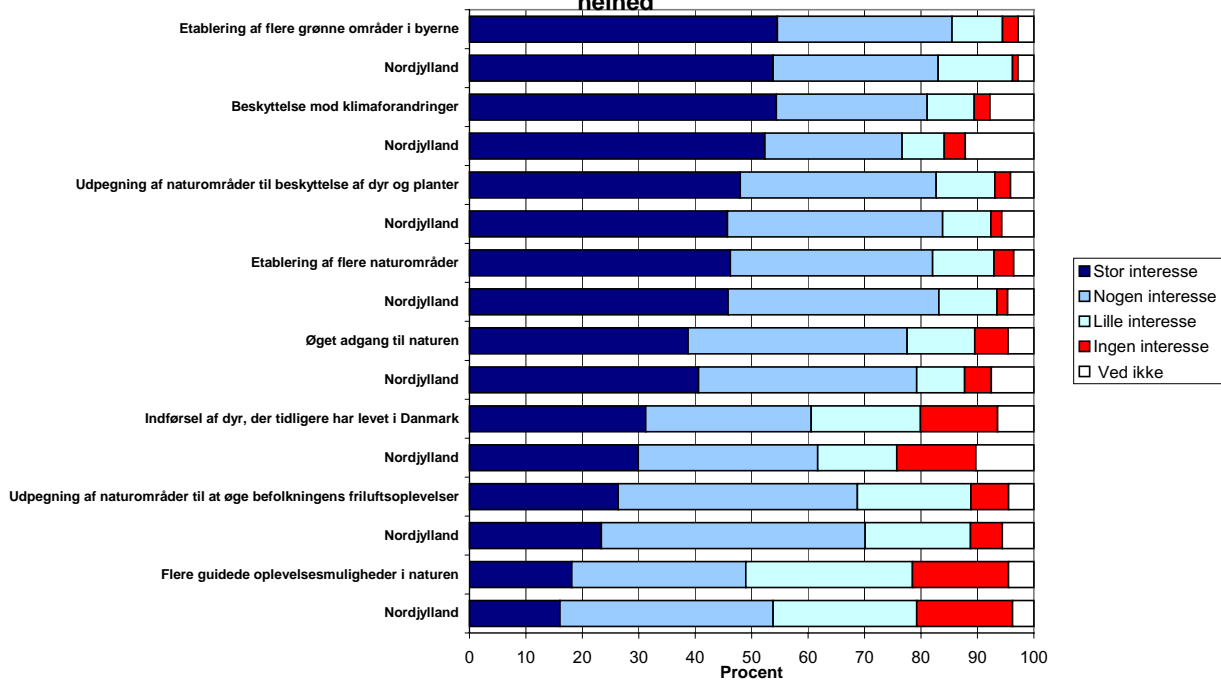

De 8 ændringer der er størst interesse for blandt nordjyder og befolkningen som helhed

Figur 35: De 8 ændringer i naturen, som nordjyder og hele befolkningen har størst interesse for (n = 1.229-1.266).

De 8 ændringer der er mindst interesse for blandt nordjyder og befolkningen som helhed

Figur 36: De 8 ændringer i naturen, som nordjyder og hele befolkningen har mindst interesse for (n = 1.157-1.222).

Omkring en tredjedel er meget interesseret i øget adgang til naturen og i indførsel af dyr, der tidligere har levet i Danmark. De relativt mindst prioriterede ønsker er udpegning af naturområder til at øge befolkningens friluftsoplevelser og flere guidede oplevelsesmuligheder i naturen, som hver fjerde til femte synes er af stor interesse.

Både nordjyder og befolkningen i landet som helhed prioriterer således forbedringer af de mere overordnede miljøpåvirkninger og bevarelse af eksisterende naturområder højere end etablering af nye områder og mere friluftsmæssige forbedringer i form af øget adgang og formidling. Set i dette perspektiv står nogle af de emner, der har været debatteret i de senere år om øgede adgangsforhold til naturen, indførsel af dyr, der tidligere har levet i landet, samt udpegning og/eller etablering af naturområder, ikke umiddelbart øverst på danskernes ønskeseddel. I stedet ønsker nordjyder og befolkningen i landet som helhed at sikre de basale rammer i form af et rent miljø m.m. forud for rekreative tiltag.

Selvom der er tendens til, at nordjyderne har lidt højere interesse end landsgennemsnittet for plantning af mere skov og forbedring af dyrevelfærd og lidt mindre interesse for nedsættelse af forureningen med næringsstoffer fra landbruget, er forskellene dog ikke statistisk signifikante.

Resultaterne understøtter de prioriteringer, der fremkom i en Gallup-undersøgelse foretaget af Naturrådet i 1999, hvor en beskyttelse og forbedring af vandmiljøet generelt blev prioriteret højere end dyrevelfærd og forbedringer af levevilkår for det vilde plante- og dyreliv (Naturrådet 1999).

Hvilke udviklingsmuligheder foretrækkes

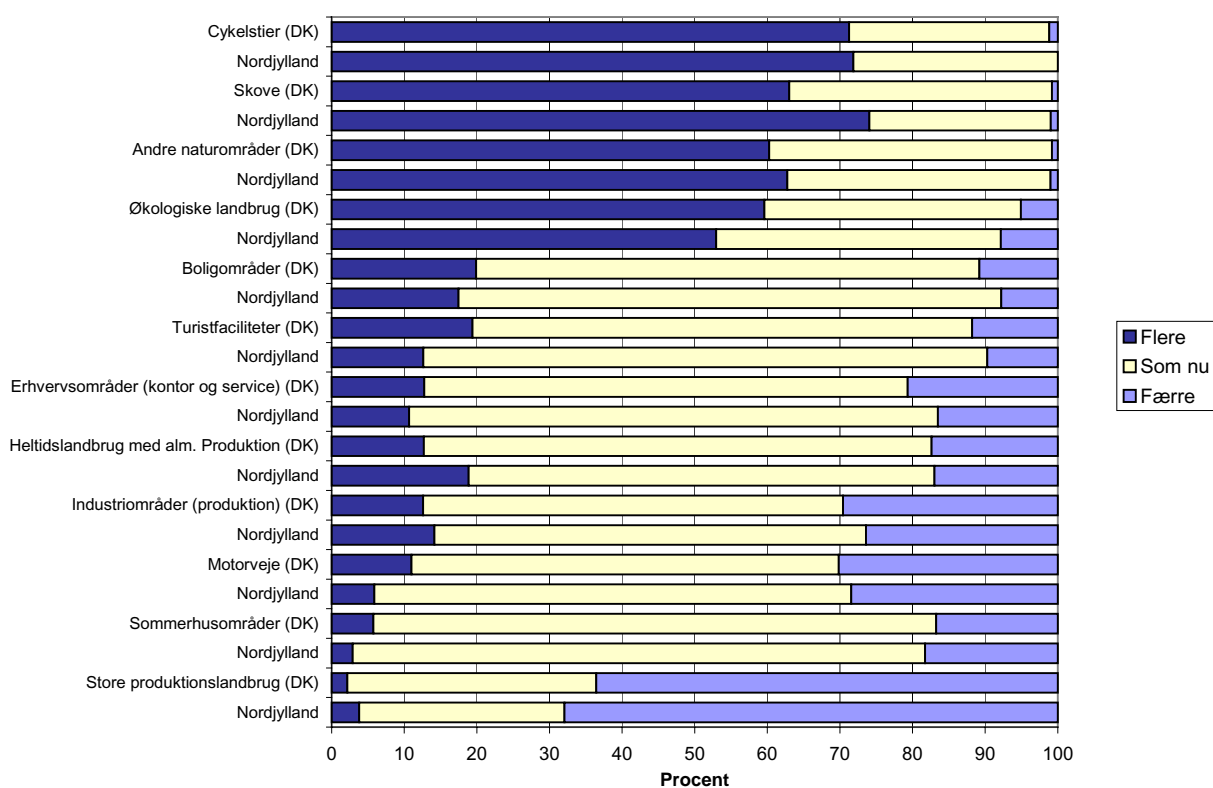
Ud over en vurdering af forskellige indsatsområder i forhold til naturpolitiske problemstillinger er deltagerne i undersøgelsen også blevet bedt om at forholde sig til en række indsatsområder, der ikke står helt så højt på den naturpolitiske dagsorden.

Når både nordjyder og befolkningen som helhed stilles over for en prioritering af forskellige arealudviklinger i deres lokalområde (*figur 37*) og i landet som helhed (*figur 38*), er det især rekreative muligheder som flere cykelstier, skove og andre naturområder, de gerne vil have flere af.

Både i Nordjylland og landet som helhed ønsker mellem halvdelen og to tredjedele flere økologiske landbrug, hvorimod mere end to tredjedele gerne vil have færre store produktionslandbrug. Det er således ikke landbrug som sådan, men i høj grad produktionsformen inden for landbruget, som folk ønsker rettet mod økologi frem for storproduktion. Holdningerne til heltidslandbrug med almindelig produktion er mere neutral, idet hver ottende ønsker flere, mens hver sjettede ønsker færre.

Der er mere blandede holdninger til en række andre udviklingsmuligheder. Gruppen, der ønsker flere boligområder og flere turistfaciliteter i lokalområdet og landet som helhed, er større end gruppen, der ønsker færre. Modsat er gruppen, der ønsker flere erhvervsområder (kontor og service), industriområder (produktion) og motorveje, mindre, end den gruppe, som ønsker færre. Der er kun få, som ønsker flere sommerhusområder, mens omkring tre gange så mange ønsker færre sommerhuse.

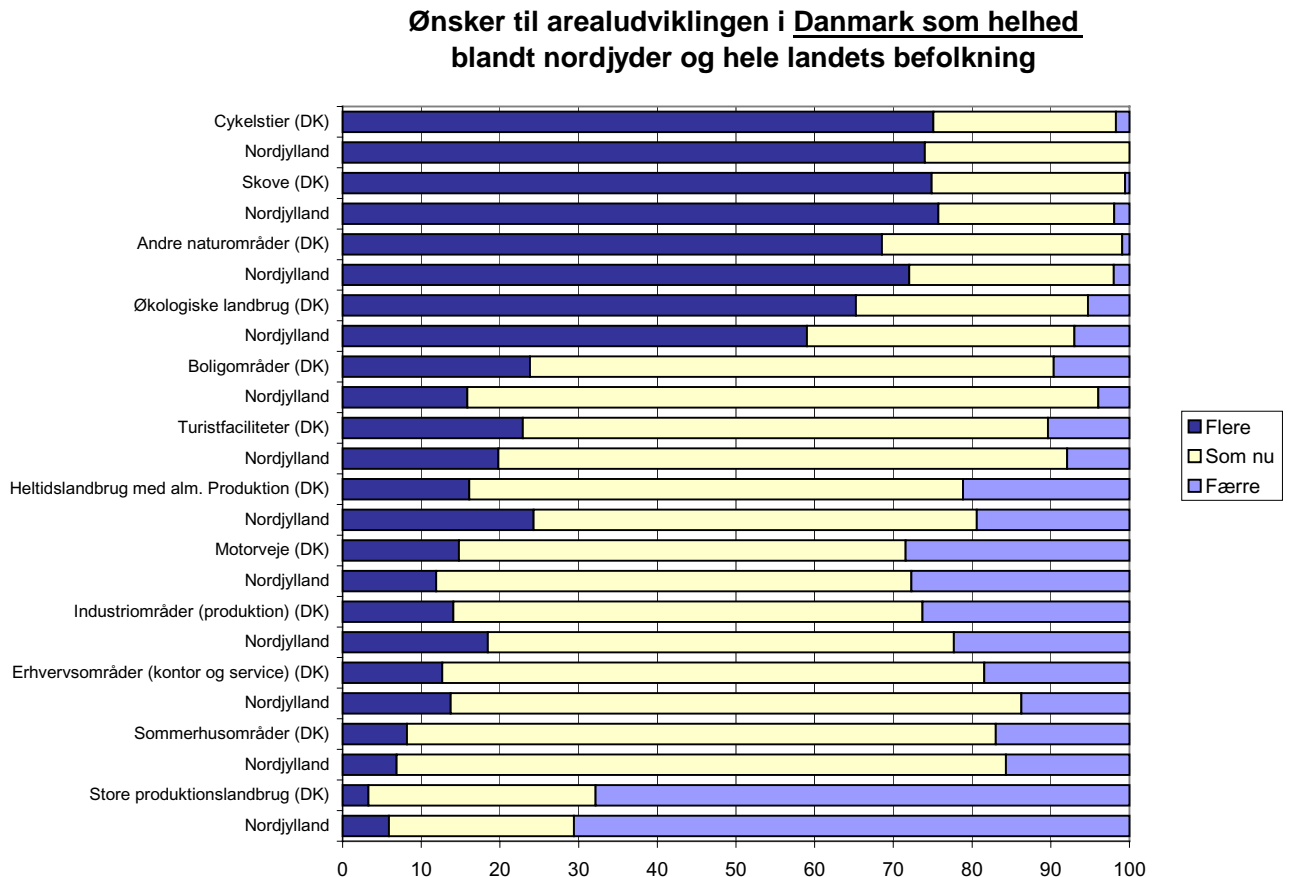
Ønsker til arealudviklingen i lokalområdet blandt nordjyder og hele landets befolkning

Figur 37: Foretrukne udviklingsmuligheder for arealet i lokalområdet (n = 1.213-1.227).

Nordjyderne har tendens til i lokalområdet at være mere interesseret end landsgennemsnittet i flere skove og flere heltidslandbrug med almindelig produktion, men lidt mindre interesserede end landsgennemsnittet i flere økologiske landbrug, flere turistfaciliteter, flere motorveje og flere sommerhuse. Forskellene er dog ikke statistisk signifikante.

Med hensyn til udviklingen for hele landet (*figur 38*) har nordjyderne tendens til at være lidt mere interesserede end landsgennemsnittet i flere landbrug med almindelig produktion og flere industriområder, men lidt mindre interesserede end landsgennemsnittet i flere økologiske landbrug og flere boligområder. Forskellene er dog kun statistisk signifikante for boligområder.

Figur 38: Foretrukne udviklingsmuligheder for arealet i Danmark som helhed (n = 1.190-1.205).

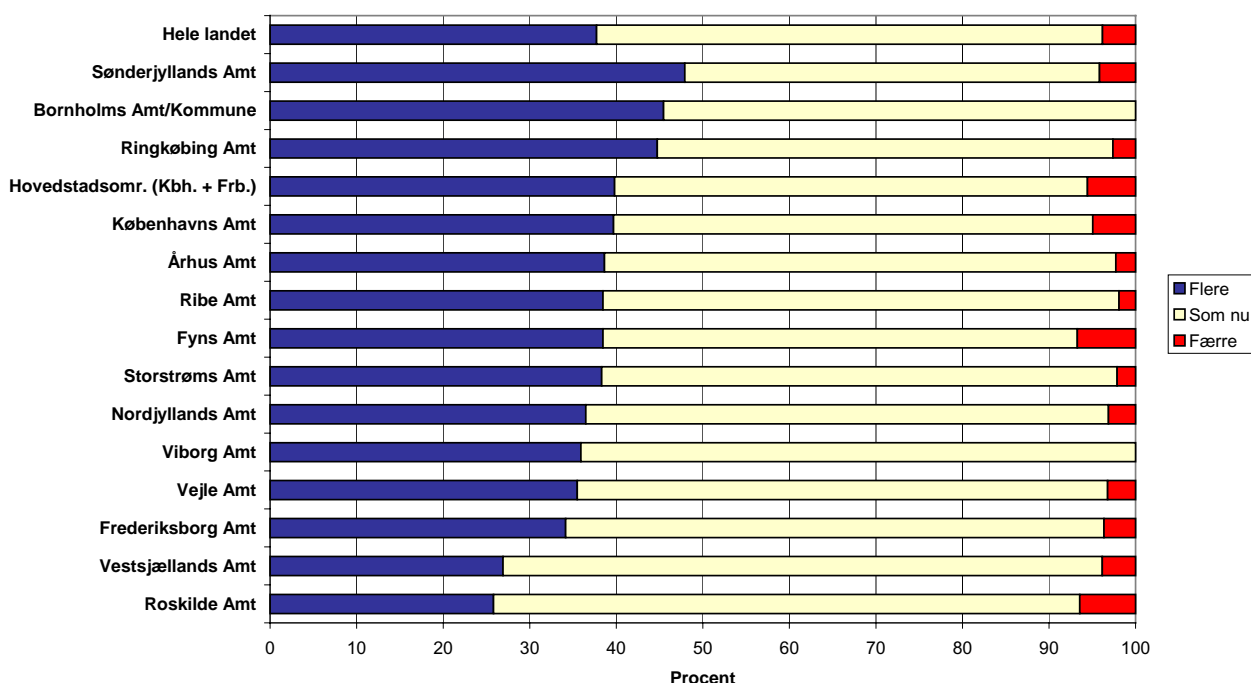
Der er meget stor overensstemmelse mellem de udviklingsmuligheder, som både nordjyder og befolkningen i hele landet foretrækker for arealerne i deres lokalområde og i landet som helhed. Der er således ingen tendens til, at folk ønsker udvikling af belastende arealanvendelser henlagt til resten af landet frem for i deres eget lokalområde, det vil sige forfalder til NIMBY-princippet (Not In My Back Yard). Dette må dog ikke tolkes således, at der ikke kan forventes protester mod nye anlæg i de enkelte lokalområder, hvis disse direkte påvirker folks hverdagsliv.

Regionale forskelle i ønsker i lokalområdet

Interessen for flere store produktionslandbrug er lidt højere i Ribe Amt og Bornholms Regionskommune (*figur 39*). Interessen for flere sommerhusområder er også lidt højere i Bornholms Regionskommune. Flere industriområder ønskes i højere grad i Ribe og Sønderjyllands amter samt på Bornholm, mens der især er mange i Hovedstadsområdet (Københavns og Frederiksberg kommuner) samt i Københavns og Frederiksborg amter, der ønsker færre industriområder.

Interessen for flere skove er generelt høj - men højest i Fyns og Nordjyllands amter og lavest på Bornholm samt i Ringkøbing og Viborg amter. Interessen for flere motorveje er størst i Ringkøbing og Vejle amter.

Ønsker til ændringer i skove i lokalområdet opgjort for hvert af landets amter

Figur 39: Regionale forskelle i interessen for skove i lokalområdet (n = 1.232).

Regionale forskelle i ønsker til udviklingsmuligheder for arealet i Danmark som helhed

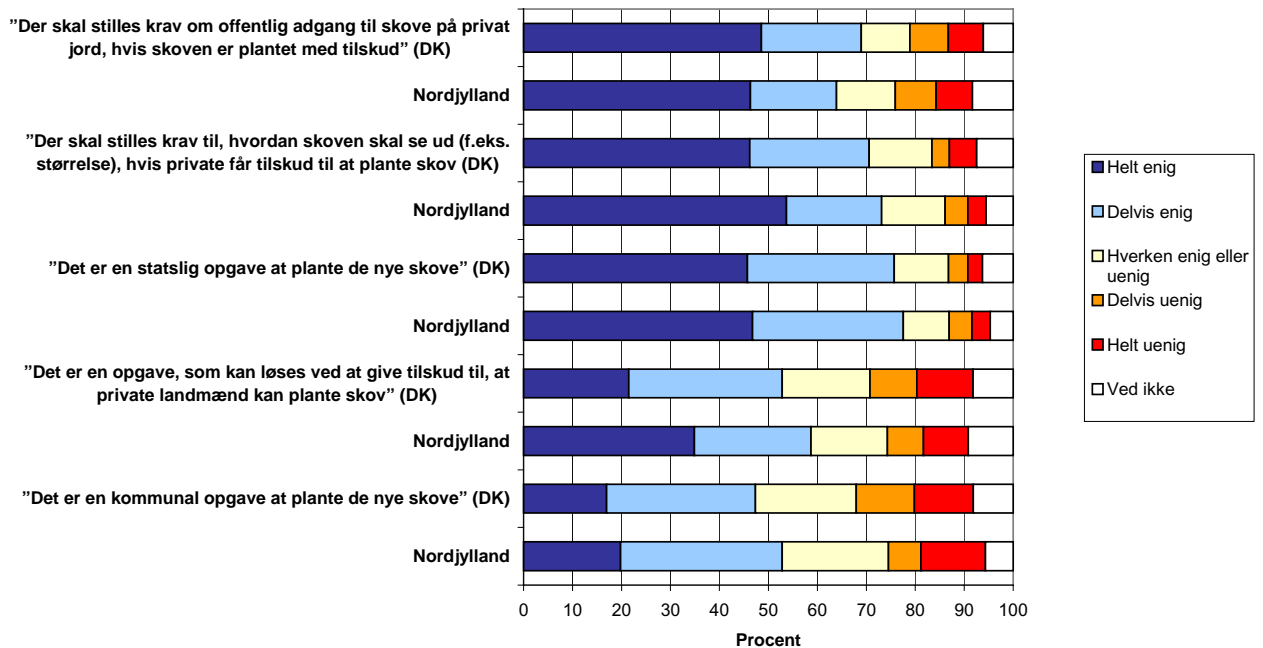
Mønstret ligner meget det netop beskrevne mønster for lokalområder. Interessen for flere økologiske landbrug er lidt højere på Sjælland end i resten af landet. Interessen for flere skove er generelt høj, men højest i Fyns og Vestsjællands amter og lavest på Bornholm samt i Ringkøbing og Viborg amter.

Prioritering ved etablering af nye skove

Der har gennem en årrække været fokus på plantning af mere skov i Danmark både gennem statslig skovrejsning og gennem tilskud til private lodsejere. Senest er der kommet fokus på kommunernes muligheder for at rejse skov ofte i samarbejde med lokale vandværker til glæde for både rekreative og grundvandsmæssige interesser (Skov- og Naturstyrelsen 2000).

Med hensyn til ansvaret for skovtilplantning er tre fjerdedele af både nordjyder og landets befolkningen (*figur 40*) helt eller delvis enige i, at det primært er en statslig opgave at rejse skov. Omkring halvdelen mener dog, at det også er en opgave, som kan løses ved at give tilskud til, at private landmænd kan plante skov, og/eller at det er en kommunal opgave at plante skov. Såfremt skovene plantes af private lodsejere med tilskud, mener tre fjerdedele, at der skal kunne stilles krav om offentlig adgang til skovene (som der også gøres i dag) samt til, hvordan skoven skal se ud (f.eks. størrelse), hvilket der derimod ikke i samme omfang er tradition for.

Ønsker til skovplantning blandt beboere i Nordjylland og hele landets befolkning (DK)

Figur 40: Holdninger til forskellige tiltag ved etablering af flere skove (n = 1.151-1.193).

Nordjyderne synes i højere grad end landsgennemsnittet, at det er en opgave, som kan løses ved at give tilskud til, at private landmænd kan plante skov ($p = 0,026$). For de øvrige er der ingen statistisk signifikante forskelle.

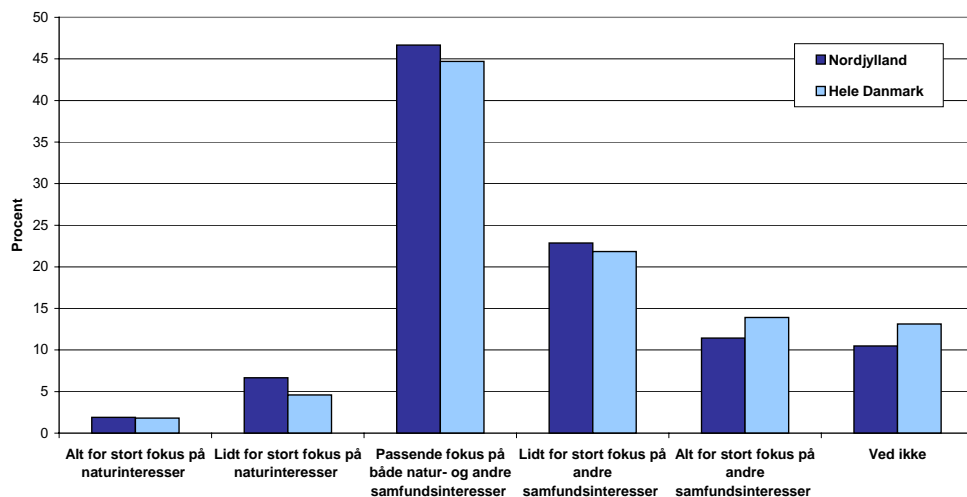
Til sammenligning fandt Naturrådet i deres undersøgelse, at mere end 50% mener, at det især er samfundets opgave at betale for natur- og miljøbeskyttelsen i landbrugslandet, at 65% ikke mener, de har tilstrækkelige indflydelse på landbrugets påvirkninger af natur og miljø, mens 74% mener, at udover ejeren til jorden er det de danske myndigheder, der skal have medbestemmelse over landbrugets påvirkning af natur og miljø (Naturrådet 1999).

Prioritering mellem naturen og andre samfundsmæssige interesser

Natur- og miljøspørgsmål er kun ét af mange emner, som bliver afvejet mod andre prioriteringer i samfundet, og det er en politisk afvejning, hvordan disse prioriteres. Her er det undersøgt, i hvilket omfang folk vurderer den politiske afvejning af naturinteresserne i forhold til de øvrige samfundsinteresser som helhed.

Som det fremgår af *figur 41*, mener knap halvdelen af både nordjyder og befolkningen som helhed, at der er passende fokus på både natur- og andre samfundsinteresser i lokalområdet, når der tages beslutninger vedrørende natur.

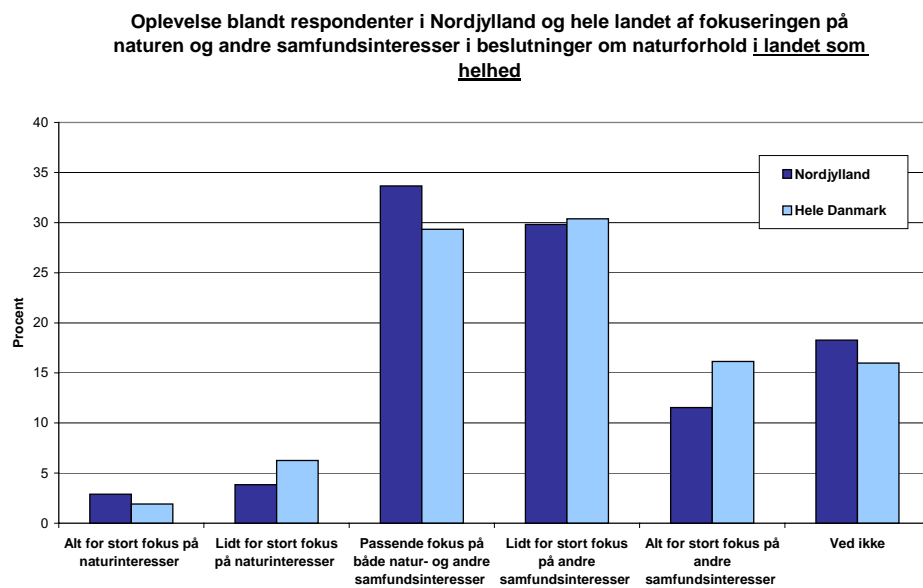
Oplevelse blandt respondenter i Nordjylland og hele landet af fokuseringen på naturen og andre samfundsinteresser i beslutninger om naturforhold i lokalområdet

Figur 41: Oplevelsen blandt respondenter i Nordjylland og landet som helhed af fokusering på henholdsvis naturen og andre samfundsinteresser, når der tages beslutninger vedrørende natur i lokalområdet (n = 1.255).

Godt hver tredje oplever, at der i lokalområdet er lidt eller alt for stort fokus på andre samfundsinteresser i beslutningsprocesserne. Derimod oplever mindre end hver tiende, at der er lidt eller alt for stort fokus på naturinteresserne i lokalområdet.

For landet som helhed er der en større ubalance i beslutningsprocesserne (*figur 42*). Mindre end hver tredje oplever, at der er en passende balance imellem naturinteresser og andre samfundsmæssige interesser, når der træffes beslutninger om natur. Knap halvdelen oplever, at der er lidt eller alt for stort fokus på andre samfundsinteresser. Derimod synes knap hver tiende, at der er lidt eller alt for stort fokus på naturinteresserne, når der tages beslutninger vedrørende natur i Danmark som helhed.

Figur 42: Oplevelsen blandt respondenter i Nordjylland og landet som helhed af fokusering på henholdsvis naturen og andre samfundsinteresser, når der tages beslutninger vedrørende natur i Danmark som helhed (n = 1.256).

Der er ingen statistisk forskel mellem nordjyder og landsgennemsnittet i oplevelsen af balance i beslutninger for hverken lokalområdet eller landet som helhed.

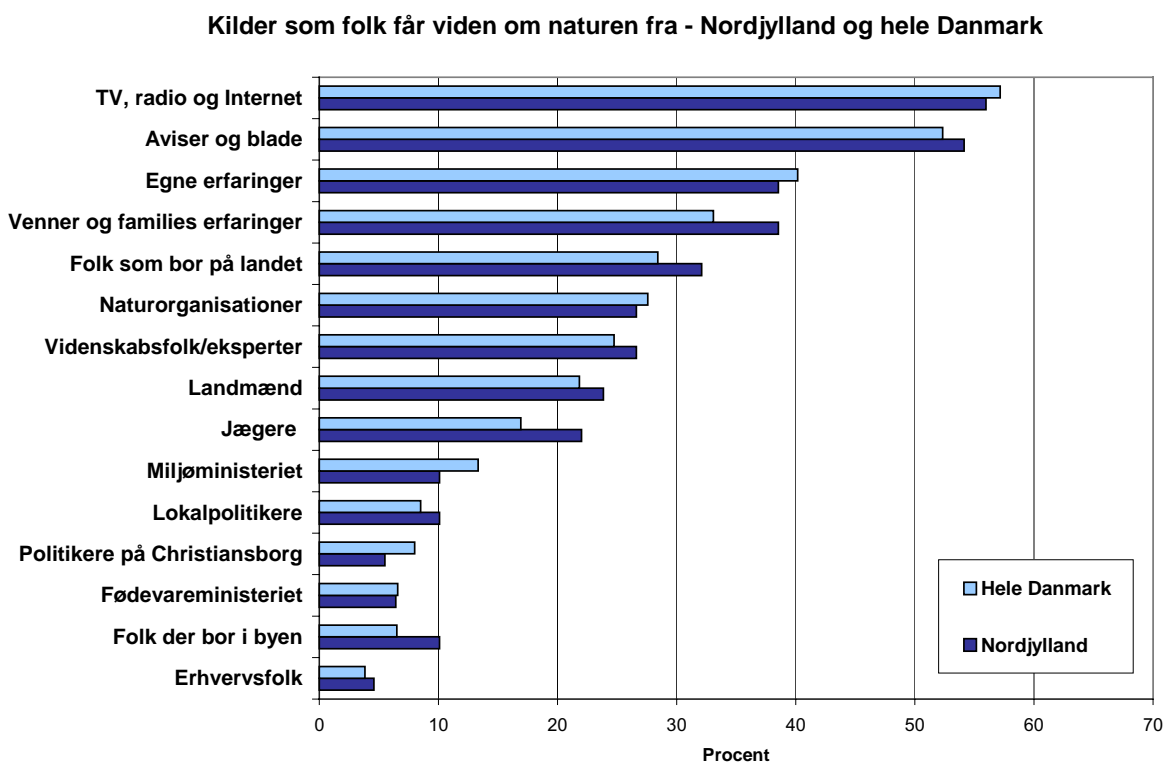
Tillid til naturpolitiske aktører

Den naturpolitiske debat drejer sig ikke kun om vurderinger af problemer og holdninger til forskellige indsatsområder. Den drejer sig i høj grad også om formidling af viden og om troværdighed. Det var derfor et tema for undersøgelsen at få belyst, dels hvor deltagerne får deres viden om naturen fra, og dels i hvilket omfang de har tillid til de mange aktører på den naturpolitiske scene.

Information om natur

En vigtig brik i vidensopbygning og troværdighed indenfor det naturpolitiske område handler om, hvorfra folk får deres viden om natur og efterfølgende om, hvorvidt de har tillid til disse kilder. Deltagere er derfor blevet spurgt om, hvilke af en række nævnte kilder, de især får deres viden om naturen fra.

Som det ses på **figur 43**, viser undersøgelsen, at både nordjyder og befolkningen i landet som helhed især får deres viden om naturen fra de elektroniske medier i form af TV, radio og Internet samt gennem aviser og blade. Herefter får folk især viden om natur gennem deres egne erfaringer, venner og families erfaringer og gennem folk som bor på landet.

Figur 43: Brugen af kilder til information om natur (n = 1.309).

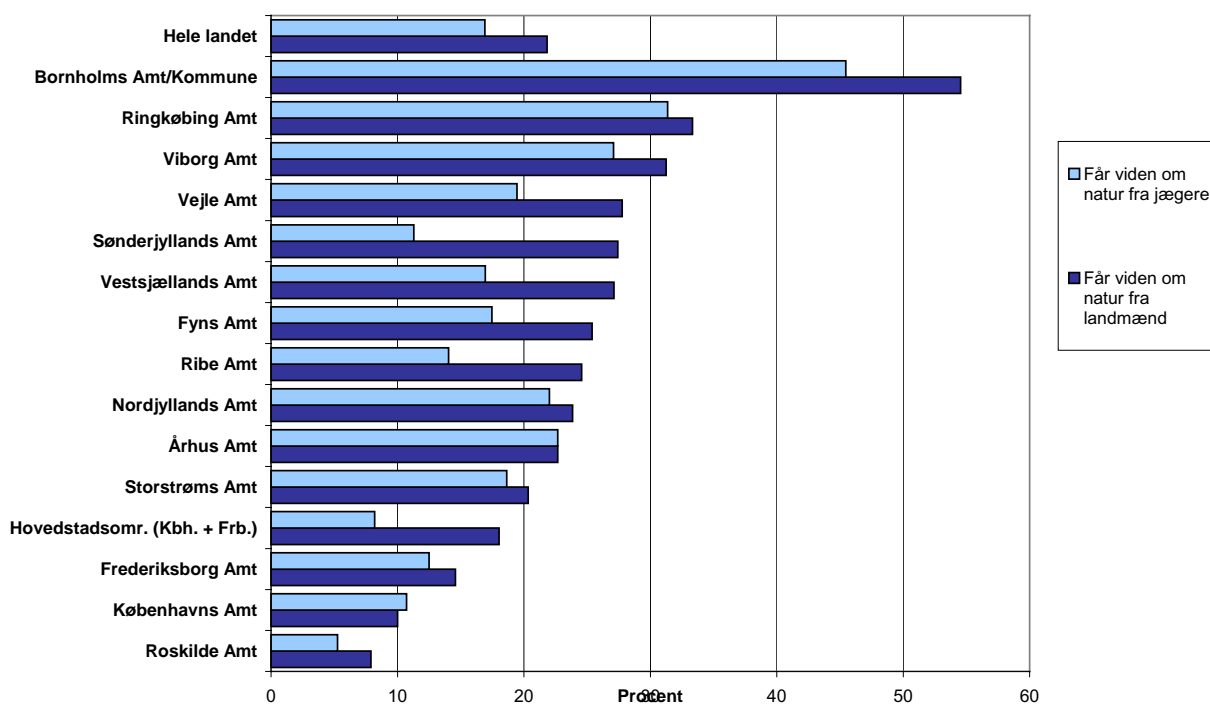
Omkring en fjerdedel får viden gennem naturorganisationer, videnskabsfolk/eksperter og landmænd, mens lidt færre får viden fra jægere eller Miljøministeriet. Mindre end hver tiende får viden om naturen fra lokalpolitikere, politikere på Christiansborg, Fødevarerministeriet eller fra folk, der bor i byen. Færrest får viden om naturen fra erhvervsfolk. Det er således især medier og erfaringsbaseret viden, der er med til at opbygge folks viden om naturen, mens viden fra faglige og især politiske kilder spiller en mindre rolle for vidensopbygningen.

Regionale forskelle

Der er tendens til, at nordjyderne i lidt højere grad end landsgennemsnittet får viden om natur fra venner og bekendtes erfaringer, folk der bor på landet og jægere men også folk, der bor i byen. Men forskellene er dog ikke statistisk signifikante.

Ved sammenligning af alle amter er der dog for enkelte kilders vedkommende en regional forskel på, hvor meget de benyttes til at få information om natur. Beboere i mere landbrugsprægede regioner – og specielt på Bornholm og i Ringkøbing og Viborg amter – får i højere grad viden om natur fra landmænd og jægere, end det er tilfældet blandt beboere i mere urbaniserede regioner som Hovedstadsområdet, Københavns, Roskilde og Frederiksborg amter. Nordjylland ligger omkring midt i mellem.

Regionale forskelle i brug af jægere og landmænd som kilder til viden om natur

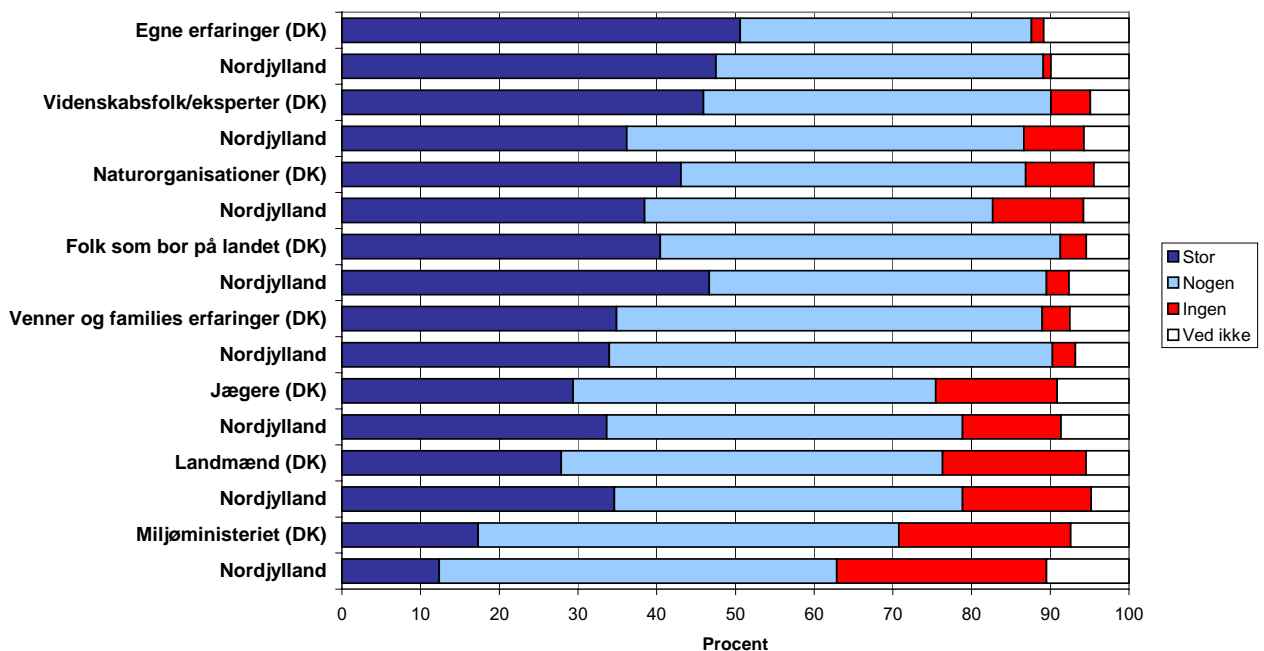
Figur 44: Regionale forskelle i brugen af jægere og landmænd som kilder til viden om natur (n = 1.309).

Tillid til kilder

Tilliden til kilderne med information om naturen varierer meget. Som det fremgår af *figur 45 og 46*, har både nordjyder og befolkningen som helhed især tillid til deres egne erfaringer og til de informationer, de får fra videnskabsfolk/eksperter, naturorganisationer, folk, som bor på landet, og venner og familiers erfaringer. Omkring ni ud af ti har nogen eller stor tillid til disse kilder.

Der er lidt mere blandet tillid til informationer fra jægere og landmænd, som omkring tre fjerdedele har nogen eller stor tillid til, mens knap hver femte ingen tillid har til informationer om natur fra disse grupper. Tilliden er ligeledes splittet i forhold til Miljøministeriet, som godt to tredjedele har nogen eller stor tillid til, mens godt hver femte ingen tillid har til som kilde om naturforhold.

De 8 kilder til information om natur, som folk har mest tillid til
- Nordjylland og hele landet

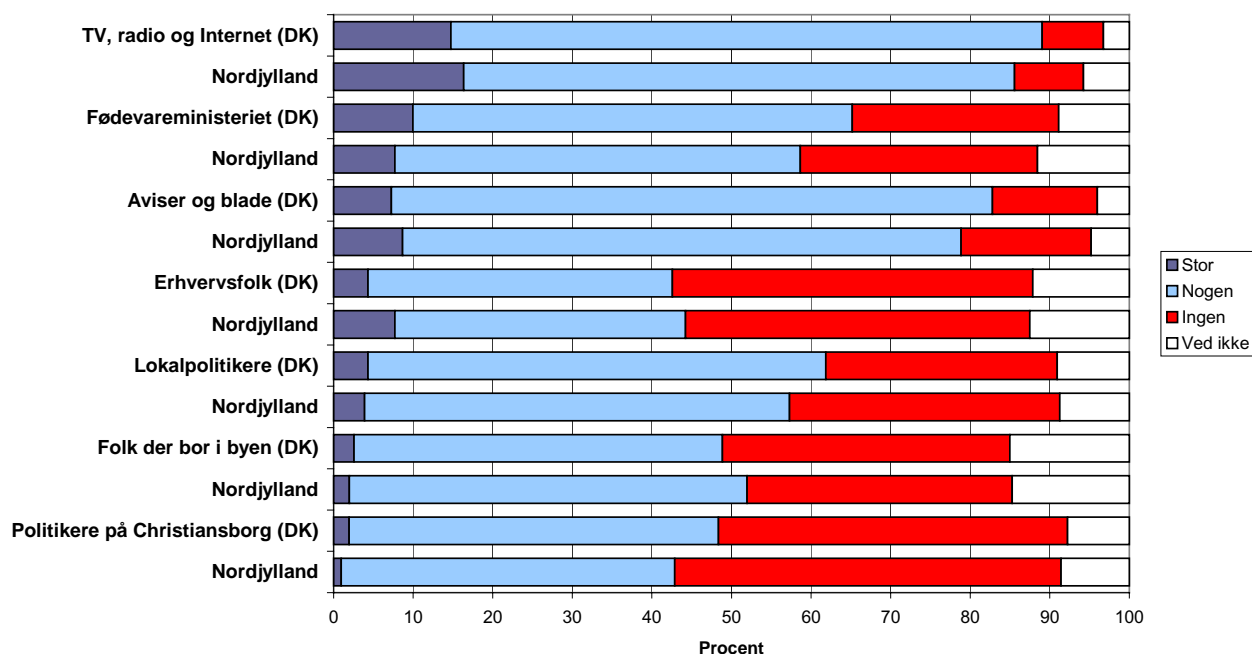

Figur 45: Opfattelsen af tillid til informationer om naturen fra forskellige kilder (n = 1.182 – 1.230)

Som det ses på *figur 46*, er der knap to tredjedele, der har nogen eller stor tillid til Fødevareministeriet, mens hver fjerde ingen tillid har til viden om natur herfra.

Selvom TV, radio og Internet er hovedkilden til informationer om naturen, er tilliden mere blandet. Tre fjerdedele har nogen tillid til disse kilder, mens hver syvende har stor tillid til TV, radio og Internet. Hver fjortende har stor tillid til informationer om naturen fra blade og aviser. Tilliden til informationer om natur er derimod mindst, når den kommer fra erhvervsfolk, lokalpolitikere, folk, der bor i byen, samt især politikerne på Christiansborg. Kun nogle få procent af befolkningen har stor tillid til informationer om natur fra disse kilder, knap halvdelen har nogen tillid til kilderne, mens det er mellem knap hver tredje og op imod halvdelen af befolkningen, der er uden tillid til informationer om natur fra disse kilder.

De 7 kilder til information om natur, som folk har mindst tillid til
- Nordjylland og hele landet

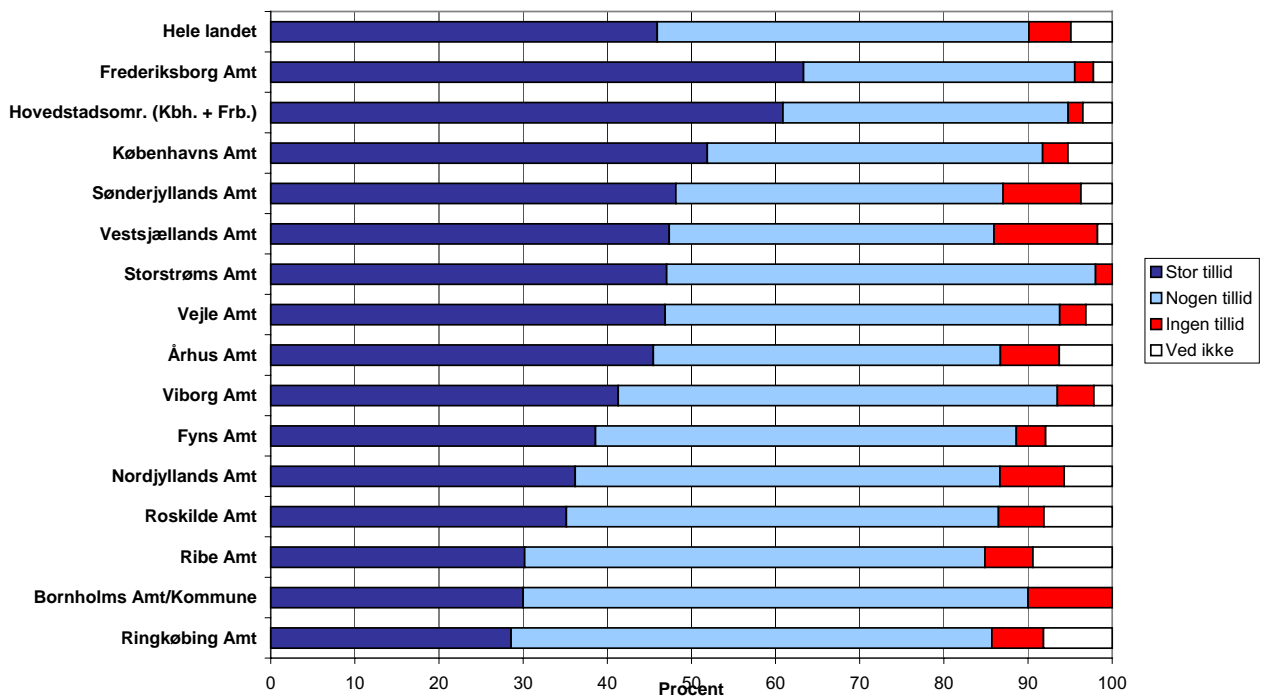
Figur 46: Opfattelsen af tillid til informationer om naturen fra forskellige kilder (n =1.201 – 1.250).

Selvom der er tendens til, at nordjyderne i lidt højere grad end landsgennemsnittet har tillid til viden om natur fra folk, der bor på landet, og landmænd og mindre tillid end gennemsnittet til viden fra videnskabsfolk/eksperter og Miljøministeriet, er forskellene dog ikke statistisk signifikante.

Regionale forskelle

Ved sammenligning af alle amter er der dog regional forskel i tilliden til videnskabsfolk/eksperter (*figur 47*). Beboere i mere urbaniserede regioner som Hovedstadsområdet (Københavns og Frederiksberg kommuner), Københavns og Frederiksborg amter har større tillid til videnskabsfolk/eksperter, end beboere har i mere landbrugsprægede regioner – specielt på Bornholm og i Ringkøbing og Ribe amter. Nordjylland ligger som den femte nederste på listen og under landsgennemsnittet.

Regional forskel i tillid til viden om natur fra videnskabsfolk/eksperter

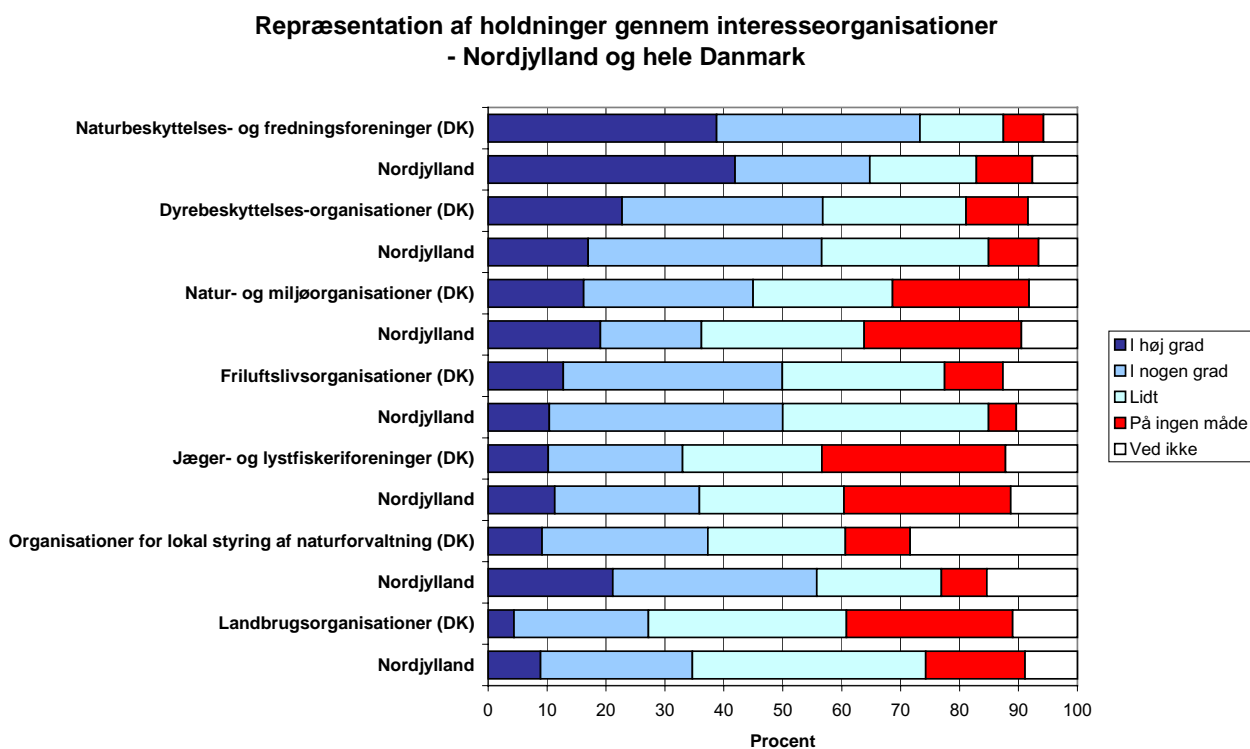

Figur 47: Regional forskel i tillid til viden om natur fra videnskabsfolk/eksperter (n = 1.226).

Repræsentation af interesser via organisationer på naturområdet

Der er gennem de sidste mere end 100 år vokset en række interesseorganisationer frem på natur- og miljøområdet, der repræsenterer forskellige synspunkter i befolkningen. I undersøgelsen blev folk bedt om at vurdere, i hvilken grad de mener, at forskellige typer af organisationer på naturområdet repræsenterer deres interesser.

Nogle mener, at disse organisationer i stigende grad professionaliseres og fjerner sig fra deres folkelige og demokratiske grundlag. Men da der ikke findes tidligere undersøgelser, kan denne undersøgelse ikke afgøre, om denne påstand er korrekt, men som *figur 48* viser, føler store dele af både nordjyderne og landets befolkning, at deres synspunkter bliver repræsenteret gennem disse organisationer, ikke mindst gennem naturbeskyttelses- og fredningsforeninger som Danmarks Naturfredningsforening, Verdensnaturfonden og lignende.

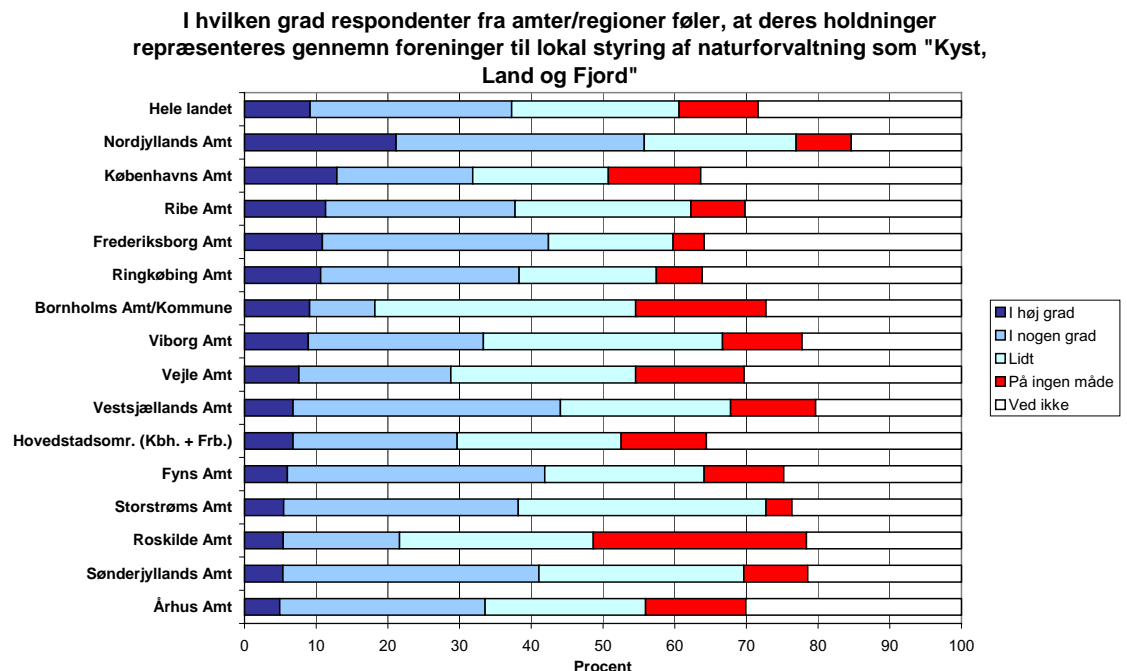
Figur 48: Folks vurdering af, i hvilken grad de mener, at forskellige typer af organisationer på naturområdet repræsenterer deres interesser. (n = 1.219 – 1.250).

Også dyrebeskyttelsesorganisationer og friluftorganisationer repræsenterer manges holdninger. Holdningerne er mere splittede i forhold til mere handlingsorienterede natur- og miljøorganisationer som Greenpeace, Attac og lignende. Mens knap halvdelen i nogen eller høj grad føler sig repræsenteret, føler knap hver fjerde på ingen måde, at deres interesser repræsenteres gennem disse organisationer. Også holdningerne til jæger- og lystfiskerorganisationer er meget delte, idet hver tredje føler sig i nogen eller høj grad repræsenteret, men en tredjedel på ingen måde føler sig repræsenteret gennem disse organisationer.

En tilsvarende holdningsmæssig opsplitning ses i forhold til landbrugsorganisationerne, som godt en fjerdedel føler repræsenterer deres holdninger i nogen eller høj grad, mens lige så mange – godt en fjerdedel – på ingen måde føler sig repræsenteret igennem disse. Godt hver tredje føler sig i nogen eller høj grad repræsenteret gennem organisationer for lokal styring af naturforvaltning som ”Kyst, Land og Fjord”.

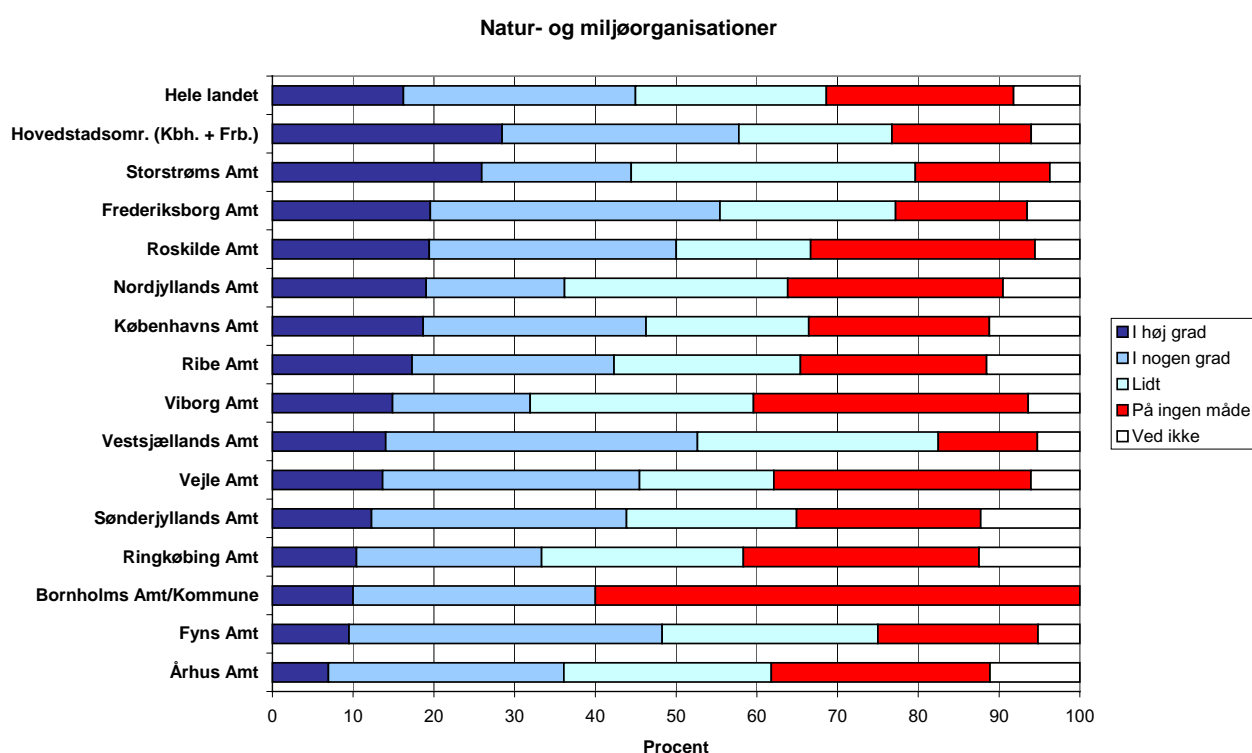
Regionale forskelle

Nordjyderne føler markant mere end landsgennemsnittet, at deres holdninger repræsenteres gennem organisationer for lokal styring af naturforvaltning som ”Kyst, Land og Fjord” ($p = 0,007$) (*figur 49*) og gennem landbrugsorganisationerne ($p = 0,024$) (*figur 51*). For de øvrige organisationer er der ingen statistiske forskelle mellem nordjyder og landsgennemsnittet.

Figur 49: I hvilken grad respondenter fra amter/regioner føler, at deres holdninger repræsenteres gennem foreninger til lokal styring af naturforvaltning som ”Kyst, Land og Fjord” (n = 1.239).

Når man ser på alle amterne, varierer oplevelsen af hvilke organisationer på naturområdet, der repræsenterer folks holdninger regionalt for enkelte organisationer. Som det ses på **figur 50**, er repræsentationen af interesser via natur- og miljøorganisationer som Greenpeace, Attac og lignende højere i Hovedstadsområdet (Københavns og Frederiksberg kommuner), men også lidt højere i Københavns, Frederiksborg og Roskilde amter end i resten af landet. Nordjyllands Amt har en del, der i høj grad føler sig repræsenteret, men når hertil lægges gruppen, der i nogen grad føler sig repræsenteret, er det kun ca. 36% i Nordjyllands Amt mod 58% i Hovedstadsområdet, der føler sig repræsenteret gennem natur- og miljøorganisationer som Greenpeace, Attac og lignende.

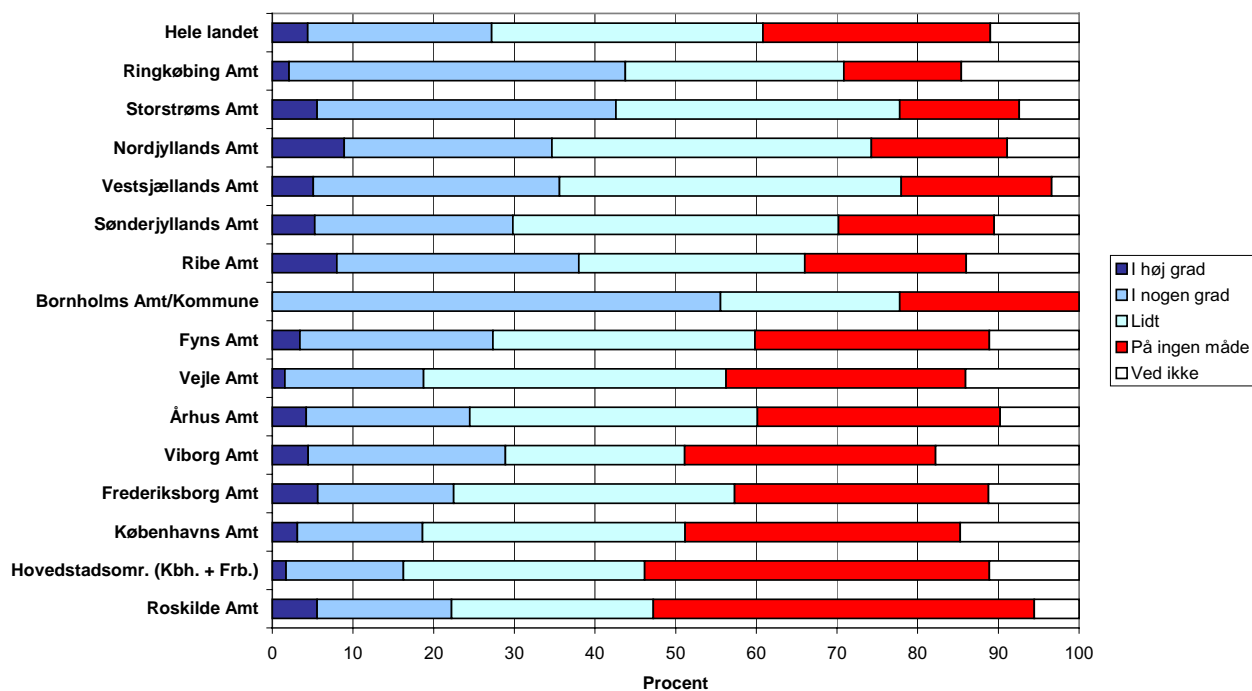

Figur 50: I hvilken grad respondenter fra amter/regioner føler, at deres holdninger repræsenteres gennem natur- og miljøorganisationer som Greenpeace, Attac og lignende. (n = 1.239).

Modsat er det især i mere landbrugsprægede regioner som Bornholms Regionskommune og Ringkøbing, Storstrøms og Ribe amter, at mange føler sig repræsenteret gennem landbrugsorganisationer, mens andelen er lavere i Hovedstadsregionen (Københavns og Frederiksberg kommuner), Københavns, Frederiksborg og Roskilde amter (**figur 51**). Her ligger Nordjyllands Amt lidt over landsgennemsnittet.

Landbrugsorganisationer

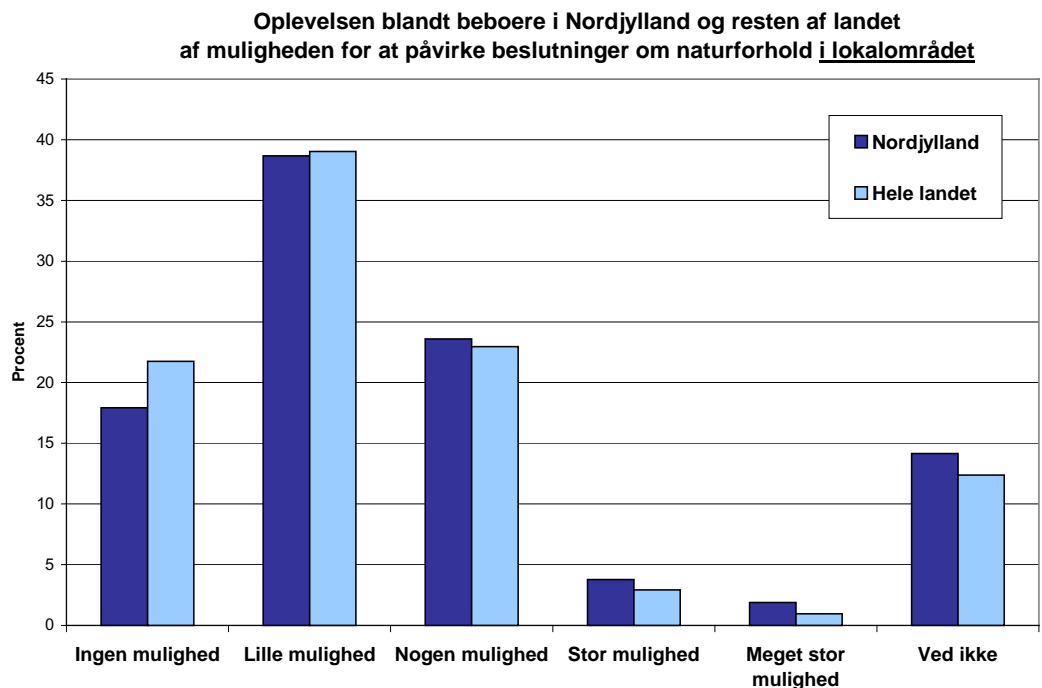
Figur 51: I hvilken grad respondenter fra amter/regioner føler, at deres holdninger repræsenteres gennem landbrugsorganisationer (n = 1.219). (sorteret efter "på ingen måde")

Indflydelse på beslutningsprocesser

Det folkelige engagement i natur- og miljøforhold har været debatteret, herunder hvorvidt beslutninger omkring naturforhold – både politiske og mere praksisnære i naturforvaltningen – træffes i lukkede forvaltningsmiljøer uden at inddrage befolkningens synspunkter. Derfor blev der i undersøgelsen spurgt om, hvorvidt folk føler, at de har indflydelse på beslutninger omkring naturforhold samt til vigtigheden af en sådan indflydelse.

Indflydelse på beslutninger omkring naturforhold

Figur 52 viser, i hvilken grad nordjyder og befolkningen i landet som helhed oplever, at de har mulighed for at påvirke beslutninger omkring naturforhold i deres eget lokalområde.

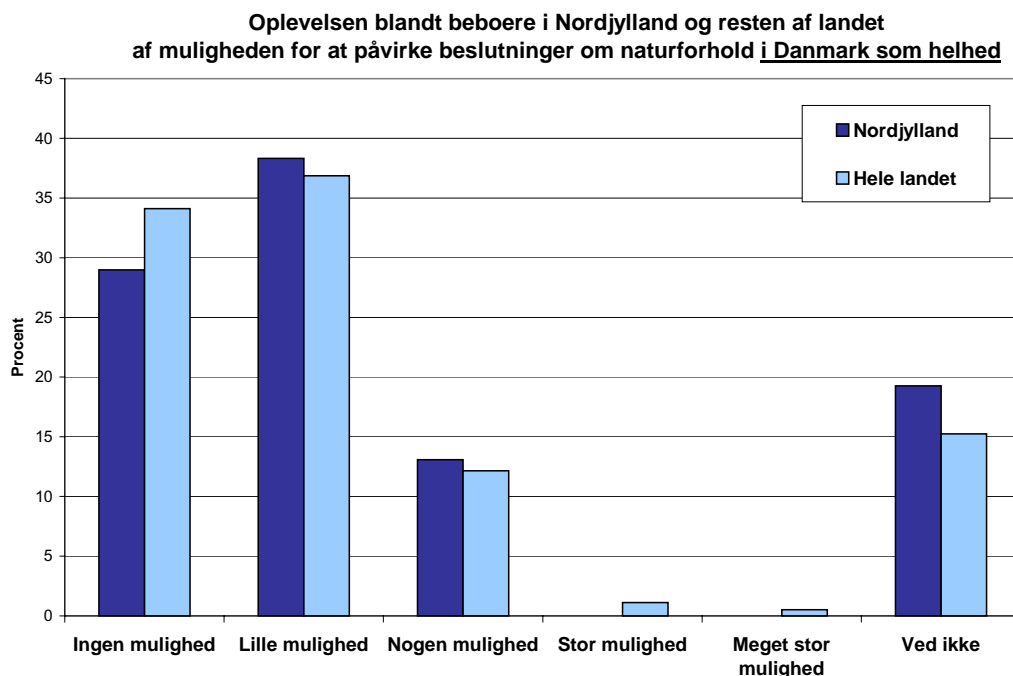

Figur 52: Nordjyder og befolkningens samlede oplevelse af mulighed for at påvirke beslutninger omkring naturforhold i lokalområdet (n = 1.269).

Som det fremgår, oplever folk en begrænset mulighed for at påvirke beslutninger omkring naturforhold. I lokalområderne oplever omkring hver femte, at de ikke har mulighed for indflydelse, godt hver tredje oplever, at

de har en lille mulighed for indflydelse, mens knap hver fjerde oplever, at de har nogen indflydelse. Derimod er det kun omkring 5%, der oplever, at de har stor eller meget stor mulighed for indflydelse på beslutninger i lokalområdet.

Figur 53 viser de tilsvarende vurderinger af indflydelse på beslutninger for landet som helhed. På landsplan oplever omkring hver tredje, at de ikke har mulighed for indflydelse, godt hver tredje oplever, at de har en lille mulighed for indflydelse, mens ca. hver sjette oplever, at de har nogen indflydelse. Derimod er der kun ganske få, der oplever, at de har stor eller meget stor mulighed for indflydelse på beslutninger for landet som helhed. Oplevelsen af mulighed for indflydelse er således lavere på landsplan end for lokalområdet.

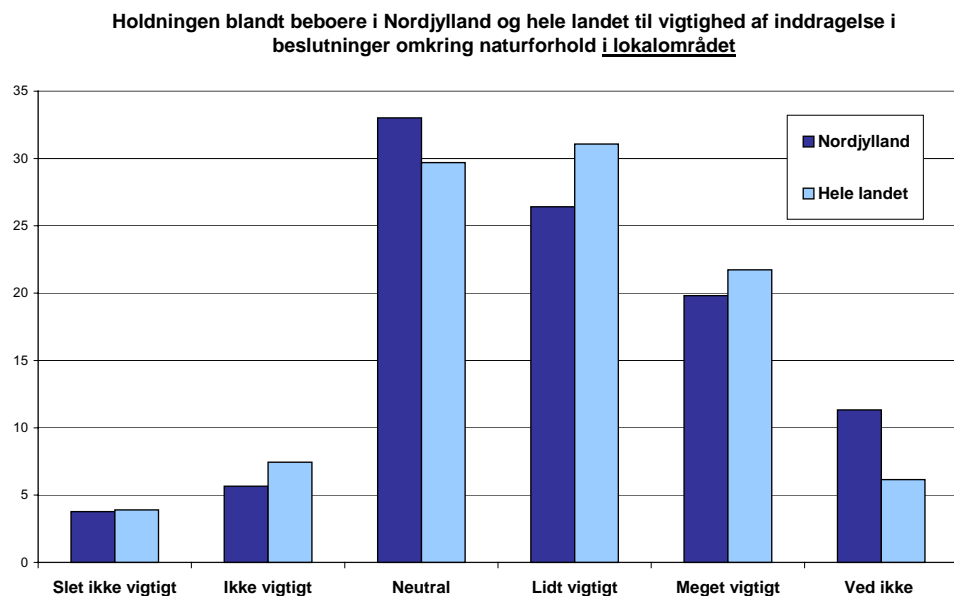

Figur 53: Nordjyders og befolkningens samlede oplevelse af mulighed for at påvirke beslutninger omkring naturforhold i Danmark som helhed (n = 1.268).

Der er ingen statistisk forskel på nordjyderne og landsgennemsnittet i deres oplevelse af indflydelse på beslutninger – hverken i lokalområdet eller for landet som helhed.

Vigtighed af inddragelse i beslutninger omkring naturforhold

Både nordjyder og befolkningen som helhed viser, som det ses på *figur 54*, en stor interesse for inddragelse i beslutninger om naturforhold i lokalområdet. Knap to tredjedele af befolkningen finder det lidt eller meget vigtigt at blive inddraget i beslutninger i lokalområdet. Omkring en fjerdedel har en neutral holdning, hvor de hverken synes, det er vigtigt, eller ikke er vigtigt at blive inddraget. Derimod er det godt hver tiende, der ikke eller slet ikke synes, det er vigtigt at blive inddraget i beslutninger om naturforhold i lokalområdet. Der er ingen statistisk markant forskel på nordjyderne og landsgennemsnittet i syn på vigtighed af inddragelse i beslutninger i lokalområdet.

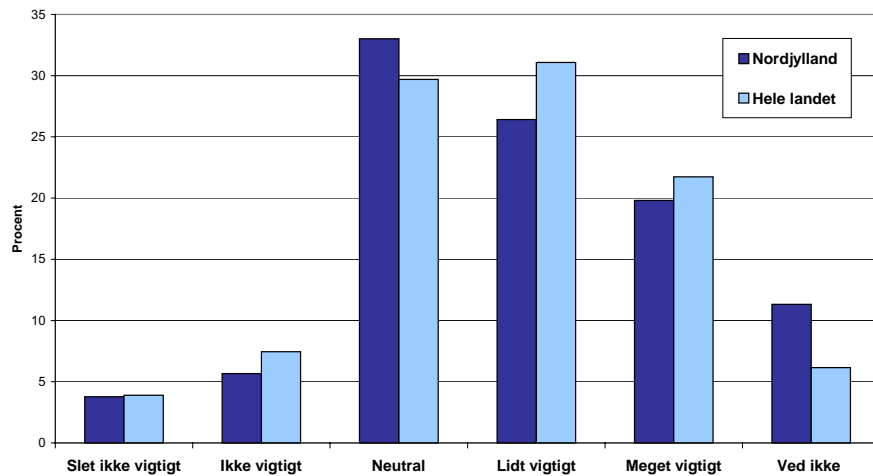

Figur 54: Holdninger til hvor vigtigt det er at blive inddraget i beslutninger omkring naturforhold i lokalområdet (n = 1.270).

Som det ses på *figur 55*, er interessen for inddragelse i beslutninger på landsplan lidt mindre end for lokalområdet. Godt halvdelen finder det lidt eller meget vigtigt at blive inddraget i forhold til beslutninger for landet som helhed, omkring en fjerdedel har en neutral holdning, hvor de hverken synes, det er vigtigt eller ikke er vigtigt at blive inddraget, mens det er godt hver tiende, der ikke eller slet ikke synes, det er vigtigt at blive inddraget i beslutninger om naturforhold i lokalområdet eller i landet som helhed.

Der er ingen statistisk forskel på nordjyderne og landsgennemsnittet i deres syn på vigtighed af inddragelse i beslutninger i landet som helhed.

Holdningen blandt beboere i Nordjylland og hele landet til vigtighed af inddragelse i beslutninger omkring naturforhold for landet som helhed

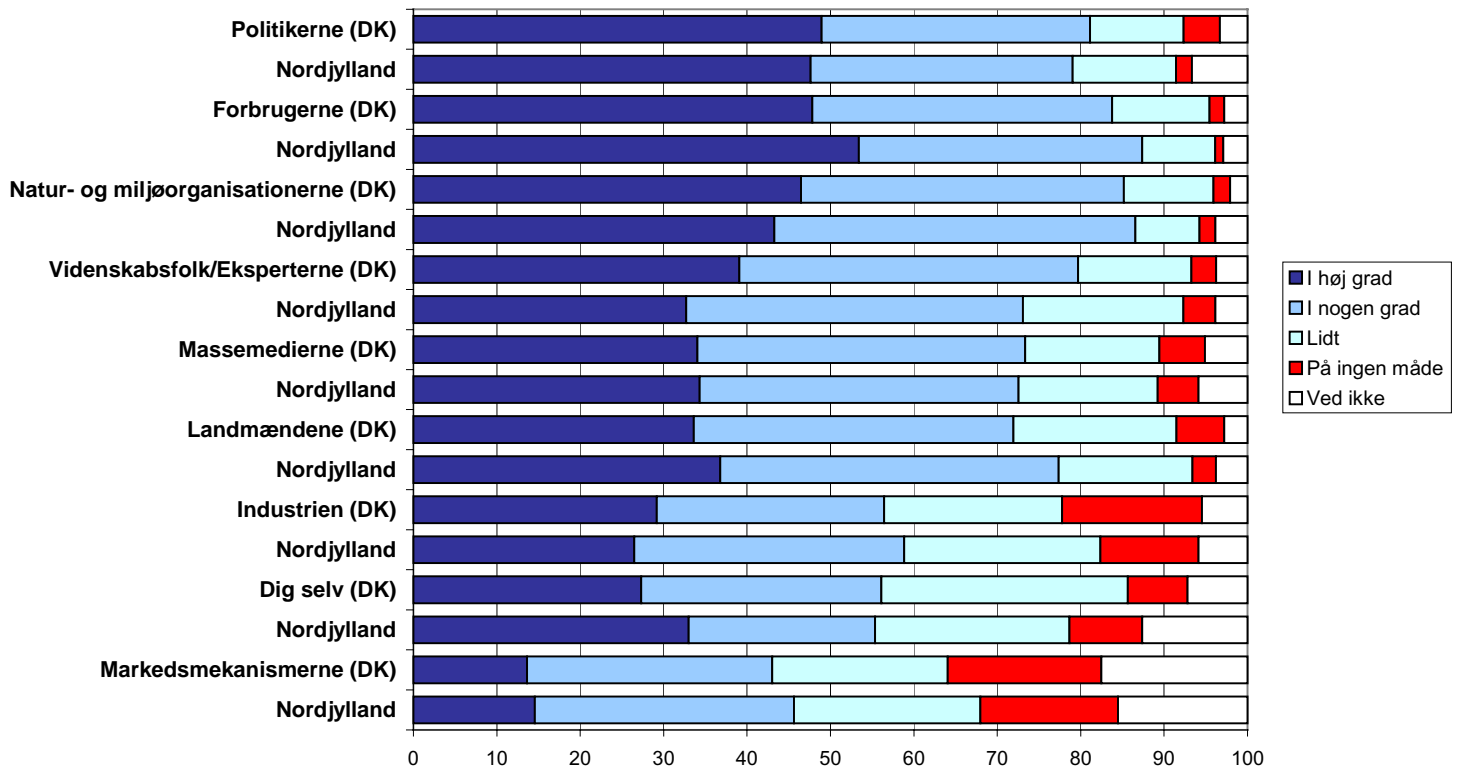
Figur 55: Holdninger til hvor vigtigt det er at blive inddraget i beslutninger omkring naturforhold i landet som helhed (n = 1.261).

Undersøgelsen viser således en stor interesse i befolkningen for yderligere inddragelse i beslutninger omkring naturforhold. Det er dog ikke undersøgt, hvordan folk kunne tænke sig at blive inddraget, og om det eksempelvis er gennem mere orientering eller ved aktiv deltagelse i grønne råd, offentlige møder m.m. Her kan erfaringer fra andre projekter som eksempelvis Nielsen og Nielsen (2003) og Boon (2002a,b,c) bidrage med viden om borgerinddragelse. Det skal endvidere påpeges, at der er et spring fra holdning til handling, og at man ikke vil kunne forvente, at alle dem, der udviser interesse for større deltagelse, reelt har tid og overskud i hverdagslivet til at gå aktivt ind i beslutningsprocesserne.

Bidragydere til løsning af problem på naturområdet

Der er mange forskellige problemer at løse på naturområdet, og spørgsmålet er, hvem der primært kan bidrage til at løse disse problemer i Danmark. Som det fremgår af **figur 56**, synes folk, at især politikerne, forbrugerne, natur- og miljøorganisationerne og videnskabsfolk/eksperter kan bidrage til at løse problemer på naturområdet i Danmark. Massemedierne og landmændene tillægger folk også en ret stor mulighed for at bidrage til løsning af problemer på naturområdet. Holdningerne er mere blandede til, hvorvidt industrien kan bidrage som problemløser. Men folk peger også i stort omfang på sig selv som bidragydere.

**Opfattelsen af, hvem der kan bidrage til løsning af problemer på naturområdet
- Nordjylland og hele Danmark**

Figur 56: Holdninger til hvilke parter, der i forskellig grad kan bidrage til løsninger af problemer på naturområdet (n = 1.231 – 1.257).

Den største skepsis har folk over for markedsmekanismernes bidrag til løsning af problemer på naturområdet. Folk peger generelt på, at ikke kun nogle få, men nærmere en lang række forskellige parter kan bidrage til at løse problemer på naturområdet i Danmark. I Bruun's undersøgelse (2000) blev det ved anvendelse af et lignende spørgsmål fundet, at holdningen var, at forbrugere samt politikere bedst bidrager til at løse miljøproblemerne, mens medierne og markedet fik den laveste rangering.

Der er ingen statistisk forskel på nordjydernes besvarelser i forhold til landsgennemsnittet.

Konklusion

Samlet viser undersøgelsen, at der generelt er ret få forskelle mellem nordjyderne og hele landets befolkning med hensyn til holdninger og ønsker til natur.

Undersøgelsen viser, at naturen er vigtig for rekreativ udfoldelse i både Nordjylland og landet som helhed. Naturbesøg er populære, omfatter mange forskellige aktiviteter og er især motiveret af ønsker om naturoplevelse, fred og ro, styrkelse af familiens sociale bånd og i mindre grad af motion og social stimulering. Der er ingen forskel på nordjyder og landets samlede befolknings motiver for naturbesøg. For enkelte aktiviteter – f.eks. fiskeri – er der regionale forskelle mellem amterne, men ofte ligger Nordjylland tæt på landsgennemsnittet. Men der er tendens til en større deltagelse i naturvejledningsture i Nordjylland end på landsplan.

Både i Nordjylland og landet som helhed oplever folk naturen på mange måder – blandt andet gennem sanserne og ved at give indsigt i naturens dynamik samt mulighed for refleksion, som et rum for socialt samvær, som et spisekammer og et sted for fysisk udfoldelse, som et refugium samt som et sted for religiøs refleksion. Naturen har ligeledes varierende betydning i folks hverdagsliv, men forskellene knytter sig til individet og viser ingen regionale forskelle. Også barndommens natur spiller i høj grad en rolle for både nordjyder og befolkningen som helhed blandt andet som referenceramme og som erfaringer, de viderebringer til de næste generationer. Naturen spiller således en vigtig rolle i socialiseringsprocesser.

Både i Nordjylland og Danmark som helhed, oplever og beskriver folk naturen meget positivt, og mange synes, at den danske natur har mange kvaliteter og gode udfoldelsesmuligheder. Der ses enkelte forskelle mellem nordjyder og landsgennemsnittet. Både nordjyder og befolkningen i landet som helhed vurderer, at de nuværende forhold for planter og dyr er ret gode i den danske natur – især i deres eget lokalområde. Men i et bredere perspektiv opfatter begge grupper naturen som sårbar og beskyttelseskrævende, og ca. to tredjedele opfatter naturen som truet, og at vi er på vej til at ødelægge naturen for de fremtidige generationer. Samtidig prioriterer begge grupper løsningen af en række problemer i naturen meget højt – især miljøskadelige stoffer og næringsstofbelastningen af naturen. Det er således især de problemer, der har en mere direkte indflydelse på menneskers levevilkår og sundhedstilstand såsom forurening, klimaforandringer og intensiv produktion, der prioriteres højt. Derimod har problemer, der kun indirekte påvirker mennesker, såsom naturområdernes størrelse og indhold, en lavere prioritering.

Med hensyn til løsning af problemer i naturen peger både nordjyder og befolkningen i landet som helhed især på beskyttelsen af drikkevand, renere strande, bevaring af eksisterende naturområder og forbedring af

vandmiljøet. Både nordjyder og befolkningen i landet som helhed prioriterer således forbedringer af de mere overordnede miljøpåvirkninger og bevarelse af eksisterende naturområder højere end etablering af nye områder og mere friluftsmæssige forbedringer i form af øget adgang og formidling.

Men når det gælder arealudviklingen lokalt og på landsplan, ligger de rekreative ønsker øverst på ønskesedlen. Både nordjyderne og befolkningen i landet som helhed er specielt interesserede i etablering af flere cykelstier, skove, andre naturområder samt flere økologiske landbrug, mens de især ønsker at undgå flere store produktionslandbrug.

Der er en række geografiske forskelle mellem hvilke arealudviklinger, der prioriteres i de enkelte amter/regioner – både med hensyn til lokalområdet og på landsplan. Nordjylland ligger dog ret tæt på landsgennemsnittet, og det er kun med hensyn til en lavere interesse for flere boligområder i landet som helhed, at nordjyderne adskiller sig fra landsgennemsnittet.

Både nordjyder og befolkningen i landet som helhed ser primært skovrejsning som en statslig opgave, mens der ønskes krav til udformning og adgang, hvis private rejser skov med tilskud.

Både nordjyder og befolkningen som helhed får især deres viden om natur fra medierne – TV, radio, Internet, aviser og blade – samt gennem deres egne og/eller venner og families erfaringer. Men også naturorganisationer og videnskabsfolk/eksperter er ret anvendte kilder til viden.

Ligesom befolkningen som helhed har nordjyderne især tillid til deres egne erfaringer og til informationer fra videnskabsfolk/eksperter samt naturorganisationer, mens tilliden er mindst til informationer om natur fra politikere og erhvervsfolk. Der er forskel på, hvor stor tillid folk i hver amt/region har til viden om natur fra videnskabsfolk og eksperter, men Nordjylland ligger dog så tæt på landsgennemsnittet, at der ikke her er forskel.

Ligesom landets samlede befolkning finder nordjyder, at især naturbeskyttelses- og dyrebekyttelsesforeninger samt natur- og miljøorganisationer repræsenterer deres interesser på naturområdet. Men nordjyderne føler i højere grad end landsgennemsnittet, at deres holdninger repræsenteres gennem organisationer for lokal styring af naturforvaltning som ”Kyst, Land og Fjord” og gennem landbrugsorganisationerne. For de øvrige organisationer er der ingen statistiske forskelle mellem nordjyder og landsgennemsnittet, selvom der findes regionale forskelle, når man sammenligner alle amter/regioner.

Både nordjyder og befolkningen i landet som helhed oplever en vis ubalance i beslutninger omkring natur, idet mange finder, at andre samfundsinteresser vægtes for højt i forhold til naturinteresser – både for beslutninger lokalt og for hele landet. Begge grupper oplever en begrænset mulighed for at få

indflydelse på beslutninger omkring naturforhold, og mange udtrykker en interesse for at blive inddraget mere – især i lokalområdet. Der er ingen forskel mellem nordjyder og landsgennemsnittet.

En stor del af både nordjyder og befolkningen som helhed synes, at naturbeskyttelse bør være en overordnet politisk målsætning, og mange mener, at naturbeskyttelse er vigtigere end andre samfundsproblemer. To tredjedele i begge grupper ønsker, at Danmark skal være et foregangsland på naturområdet i Europa, og godt en tredjedel mener ikke, at Danmark gør mere, end der kan forlanges.

Ligesom landsgennemsnittet peger nordjyderne på en bred vifte af bidragsydere, der kan hjælpe med at løse problemer på naturområdet i Danmark. De peger blandt andet på politikerne, forbrugerne og natur- og miljøorganisationer, men ser også i høj grad sig selv som bidragsydere.

Undersøgelsens samlede resultater viser, at der generelt er ret få forskelle mellem nordjyderne og hele landets befolkning med hensyn til holdninger og ønsker til natur. Selv når der er regionale forskelle mellem amter/regioner ligger Nordjylland ofte tæt på landsgennemsnittet, hvilket eventuelt kan skyldes, at der er en kombination af by- og landbefolkning, der måske ligner landets samlede fordeling mere end de forskelle, der findes i en række andre amter/regioner som f.eks. Region Bornholm og Hovedstadsområdet.

På baggrund af undersøgelsen af henholdsvis nordjyder og befolkningens holdninger og ønsker til Danmarks natur kan det konkluderes, at udfordringerne for naturforvaltningen – både i Nordjylland og landet som helhed – fremover peger i retning af en højere prioritering af naturområdet, en øget borgerinddragelse samt en bedre og mere troværdig vidensformidling omkring naturforhold. Der er således mange udfordringer at tage fat på inden for naturforvaltningen i de kommende år.

Litteratur

- Andersen, B.H. (1993)** Kan man spørge mennesker om deres livsform? I surveys vel at mærke!. Social Forsknings Institut, Rapport 93:4.
- Arler, F. (2000)** Bæredygtighed og naturkvalitet. I Holten-Andersen, J., Pedersen, H.H., Christensen, H. og Manninen, S. (red.): Dansk naturpolitik – bæredygtighedens perspektiv. Temarapport nr. 2 – 2000, Naturrådet.
- Boon, T. (2002)** Borgerinddragelse – hvorfor og hvordan? Videnblad 8.1-4 i serien for Planlægning af By & Land, *Skov & Landskab*.
- Boon, T. (2002)** Ti bud på god borgerinddragelse. Videnblad 8.1-5 i serien for Planlægning af By & Land, *Skov & Landskab*.
- Boon, T. (2002)** Checkliste for borgerinddragelse. Videnblad 8.1-6 i serien for Planlægning af By & Land, *Skov & Landskab*.
- Bruun, J. (2000)** Natur, national identitet og engagement i miljøspørgsmål. Danmarks Pædagogiske Institut, København.
- Burdge, (1969)** Levels of occupational prestige and leisure activity. *Journal of Leisure Research* 9, pp. 262-74.
- Csikszentmihalyi, M. (1975)** Beyond boredom and anxiety. Jossey-Bass, San Fransisco.
- Dahl, H. (1997)** Hvis din nabo var en bil. Akademisk Forlag. København.
- Douglas, M. (1992)** Risk and Blame: Essays in Cultural Theory. London, Routledge.
- Friluftsrådet (1997)** Friluftsliv for alle.
- Hansen, J og Læssøe, J. (2001)** Risikosamfundet er over os. I Natur og Miljø, påvirkninger og tilstand, faglig rapport fra DMU nr. 385, Danmarks Miljøundersøgelser, Miljøministeriet.
- Hartmann L. and Cordell, H. (1989)** An overview of the relationships between social and domographic factors and outdoor recreation participation. Outdoor Recreation Benchmark 1988: Proceedings of the National Outdoor Recreation Forum. USDA Forest Service General Technical Report SE-52, pp. 255-74.
- Henderson, K. (1994)** Perspectives on analyzing gender, women and leisure. *Journal of Leisure Research*, 26, pp. 199-37.

Hestbæk, A. (2001) Livsformer på arbejde. Social Forskning. 2001:4. Temanummer: Mere velfærd – forventninger og muligheder dec. 2001.

Holm, E.K. (1998) Anvendelse og betydning af byens parker og grønne områder. Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Institut for Økonomi, Skov og Landskab, Sektion for Landskab.

Højring, K. og Caspersen, O.H. (1999) Landbrug og landskabsæstetik – udviklingen i landbruget 1950-1995 og dens konsekvenser for landskabets oplevelsesmæssige indhold. Park- og Landskabsserien nr. 25, Forskningscentret for Skov & Landskab.

Højring, K. og Caspersen, O.H. (1999). Landbrug og landskabsæstetik – udviklingen i landbruget 1950-1995 og dens konsekvenser for landskabets oplevelsesmæssige indhold. Park- og Landskabsserien nr. 25, Forskningscentret for Skov & Landskab.

Højrup, T. (1983) Det glemte folk. Livsformer og centraldirigering, Statens Byggeforskningsinstitut. Hørsholm.

Højrup, T. (1995) Omkring livformanalysens udvikling. Museum Tusulanums Forlag. København.

Instituttet for opinionsanalyse (1997) Træ er miljø - undersøgelse af kendskab, holdninger og adfærd.

Isa-Ahola, S. (1980) The social psychology of leisure and recreation. Wm.C. Brown Company Publishers, Iowa, USA, 426 sider.

Iversen, T. (upubliceret, 2002) Delprojekt om kvalitative interviews om natur (Se Natursynsantologiens kapitel 17).

Iversen, T. og Læssøe, J. (2003) Naturen i et hverdagsperspektiv – undertitel?. Faglig rapport nr. X. DMU.

Jensen, A.C. (1994) Landbokvinden 1994 : statistik om levevilkår i landdistrikterne : Det Danske Familie- og Husholdningsudvalgs spørgeskemaundersøgelse. Det Danske Familie- og Husholdningsudvalg.

Jensen, F. S. & Koch, N. E. (1997) Friluftsliv i skovene 1976/77 - 1993/94. Forskningsserien nr. 20, Forskningscentret for Skov & Landskab, Hørsholm.

Jensen, F.S. (1998) Friluftsliv i det åbne land 1993/94. Forskningsserien nr. 25, Forskningscentret for Skov & Landskab, Hørsholm.

Jensen, O.M. (1999) Livsstilsrum – udkast til en teori om livsform, livsstil og stil. I Jensen, O.M. og Bech-Danielsen, C. (1999): Byøkologisk

velfærdsudvikling, Livsstil, arkitektur og ressourcekredsløb. Antologi. Aalborg Universitet, Statens Byggeforskningsinstitut, SBI, Aalborg.

Jensen, O.M. og Gram-Hanssen, K. (2000) Livsstil og energiefterspørgsel. SBI-meddelelse 133. Statens Byggeforskningsinstitut. Hørsholm.

Jurowski, C.; Uysal, M.; Williams, D.R.; Noe, F.P. (1995) An examination of preferences and evaluations of visitors based on environmental attitudes: Biscayne Bay National Park. *Journal of Sustainable Tourism*. Vol. 3, no. 2, pp. 73-86.

Kelly, J. (1980) Outdoor recreation participation: A comparative analysis. *Leisure Sciences*, 3, pp. 129-54.

Knudsen, Anne (1995) Naturen og Samfundet. I: Natursyn-? LOK-debatbog (Landbrugets Oplysnings- og Kursusvirksomhed).

Kaae, B. C. og Møller Madsen, L. (2003a) Holdninger og ønsker til Danmarks natur, Kapitel 16 i Agger, P. , Reenberg, A., Læssøe, J. & Hansen, H. P. (eds.): Naturens Værdi – vinkler på danskernes forhold til naturen. Gads Forlag, København, side 229-247.

Kaae, B. C. og Møller Madsen, L. (2003b) Holdninger og ønsker til Danmarks natur. By- og Landsplanserien nr. 21, *Skov & Landskab* (FSL), Hørsholm, 2003. 128 s. ill.

Kaae, Berit C. (1996) Brugerundersøgelse på Møns Klint. Forskningscentret for Skov & Landskab, 58 pp.

Kaae, Berit C. (1998) Lokale beboeres holdning til bæredygtig turisme i Haderslev-Vojens Tunneldal. Forskningscentret for Skov & Landskab, 102pp.

Kaae, B.C. (1999) Living with tourism : exploration of destination sharing and strategies of adjustment to tourism. Ph.D. afhandling fra den Kgl. Veterinære og Landbohøjskole, Sektion for Økonomi, Skov og Landskab. 236 pp.

Kaae, B. C. (2000) Attachment, Change, and Displacement Among Winter Recreationists at Snoqualmie Pass. In: Watson, A. E., Aplet, G. H. and Hendee, J. C. (eds.) Personal, Societal, and Ecological Values of Wilderness: Sixth World Wilderness Congress Proceedings on Research, Management, and Allocation, Volume II. USDA Forest Service, Rocky Mountains Research Station, Proceedings RMRS-P-14, pp. 65-70.

Kaae, B.C. (upubliceret, 2000) Naturens rolle for turister – teori, sammenfatning af eksisterende undersøgelser, særanalyser af nationale data,

samt resultater af en interviewundersøgelse. Upubliceret rapport udarbejdet for Friluftsrådet.

Kaae, B.C. (2002) De lokale og Turisme – spørgeskemaundersøgelse af de lokale beboeres holdninger til turisme i 7 lokalsamfund langs Vestkysten i Nordjyllands Amt. Seaside Tourism in the North Sea Region - Fase B. Forskningscentret for Skov & Landskab og Nordjyllands Amt. Del af Interreg IIC programmet for Nordsøen – Den Europæiske Fond for Regionaludvikling. 184 pp.

Kaae, B. C. (1990) Lifestyle and outdoor recreation choice behavior. Masters Thesis at University of Washington, Seattle, USA.

Kaae, B.C. og Lindberg, K. (upubliceret) Resultater af en spørgeskemaundersøgelse I Allinge-Gudhjem kommune.

Larsen, S. E. (1995) Natur. I: Natursyn-? LOK-debatbog (Landbrugets Oplysnings- og Kursusvirksomhed).

Luzar, E. J.; Diagne, A.; Gan, C.; Henning, B.R. (1995) Evaluating nature-based tourism using the new environmental paradigm. *Journal of Agricultural and Applied Economics*. Vol. 27, no. 2, pp. 544-555.

Læssøe, J. (2000) Forskning i energi, miljø og livsstil – forventninger og nytænkning i dialogen mellem samfundsforskning og de miljø- og energipolitiske aktører. I Gundelach, P. og Kuehn, S. (red) Energi og livsstil. Sociologisk Institut, Københavns Universitet.

Læssøe, J. og Iversen, T. L. (2003a) Naturen i et hverdagsperspektiv – en kvalitativ interviewundersøgelse af forskellige danskeres forhold til naturen. Faglig rapport fra DMU, nr. 437, Danmarks Miljøundersøgelser, Roskilde.

Læssøe, J. og Iversen, T. L. (2003b) Naturen i et hverdagen, Kapitel 17 i Agger, P., Reenberg, A., Læssøe, J. & Hansen, H. P. (eds.): Naturens Værdi – vinkler på danskernes forhold til naturen. Gads Forlag, København, side 251-266.

Manning, R. (1999, 2. udgave) Studies in Outdoor Recreation – Search and Research for Satisfaction. Corvallis: Oregon State University Press.

Miljø- og Energiministeriet (1994) Strategi for bæredygtig skovdrift. Betænkning.

Miljø- & Energiministeriet (1999) Århuskonventionen - konventionen om borgernes miljørettigheder. Ret til viden. Ret til at deltage. Ret til at klage. Miljø- & Energiministeriet, København.

Miljø- & Energiministeriet, Kommunernes Landsforening & Amtsrådsforeningen (1997) Lokal Agenda 21. En introduktion til amter og kommuner. Miljø- & Energiministeriet, Kommunernes Landsforening & Amtsrådsforeningen, København.

Miljø- og Energiministeriet (1997) Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse, Lovbkg. nr. 835 1. November 1997.

Mowen, A. J.; Williams, D. R.; Graefe, A. R. (1997) Specialized participants and their environmental attitudes: re-examining the role of "traditional" and psychological specialization. General Technical Report Northeastern Forest Experiment Station, USDA Forest Service. 1997, No. NE-232, pp. 134-138. Northeastern Forest Experiment Station, USDA Forest Service; Radnor; USA.

Naturbeskyttelsesloven (1992).

Naturrådet (1999) Natur og landbrug. Gallup CAPIbus rapport udarbejdet af Gallup for Naturrådet, 120 s.

Nielsen, K. A. & Nielsen, B. S. (2003) Naturen i hverdagen, Kapitel 18 i Agger, P., Reenberg, A., Læssøe, J. & Hansen, H. P. (eds.): Naturens Værdi – vinkler på danskernes forhold til naturen. Gads Forlag, København, side 269-288.

O’Leary, J., Napier, T. and Dottavio, D. (1982) Examining predictor variables used in outdoor recreation planning. Guiding Land Use Management. Baltimore: Johns Hopkins University Press.

Præstholm, S. & Jensen, F.S (2001) Attitudes and practices in relation to the landscape and forest in Haderslev and Hvorslev municipalities, Denmark - Multifor.RD quantitative survey Working paper DIT8, Danish Forest and Landscape Research Institute, Hørsholm, Denmark.

Roggenbuck, J. and Lucas, R. (1987) Wilderness use and users: A state-of-knowledge review. Proceedings – National Wilderness Research Conference: Issues, State-of-knowledge, Future Directions. UDSA Forest Service General Technical report INT-220, pp.. 204-45.

Ryan, C. (1995) Researching Tourist Satisfaction – issues, concepts, problems. London: Routledge, 318 pp.

Ryan, C. and Harvey, K. (2000) Who likes saltwater crocodiles? Analysing socio-demographics of those viewing tourist wildlife attractions based on saltwater crocodiles. *Journal of Sustainable Tourism*. Vol. 8, no. 5, pp. 426-433.

Schjerup Hansen, J. (1989) Natursyn og planlægning. SBI-byplanlægning 58. Hørsholm: Statens Byggeforskningsintitut, 121 sider.

Skogen, K. (1998) Cultures and Natures – Cultural Patterns, Environmental Orientations and Outdoor Recreation Practices among Norwegian Youth. NOVA – Norwegian Social Research, 169 pp.

Skogen, K. (2001) Spørreundersøkelse om nordmenns syn på rovdyras plass i norsk natur. Nina-Niku stiftelsen for naturforsknings og kulturminneforskning.

Skovloven (1996)

Skov- og Naturstyrelsen (1992) Folks holdninger til jagt: en undersøgelse foretaget af PROCOM (RUC) og AIM for Skov- og Naturstyrelsen. Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen.

Skov- og Naturstyrelsen (1993) Naturvejledning : hvem deltager i turene og hvad mener de om det? : en spørgeskemaundersøgelse af 46 offentligt annoncerede ture med 1000 deltagere i efteråret 1993. Miljø- og Energiministeriet, Skov- og Naturstyrelsen, 1994.

Skov- & Naturstyrelsen (1995) Retningslinier for brugerråd . Skov- & Naturstyrelsen.

Skov- og Naturstyrelsen (1995) Oplevelser i statsskovene.

Skov- og Naturstyrelsen (1995) Friluftslivet på Skov- og Naturstyrelsens arealer.

Skov- og Naturstyrelsen (1998) Alle tiders natur - perspektiver omkring årtusindskiftet.

Skov og Naturstyrelsen (2000) Samarbejde om offentlig skovrejsning, fælles udfordringer – fælles glæder. Skov og Naturstyrelsen.

Skov- og Naturstyrelsen (2002) Velfærdsprofil.

Svendsen, S., Søgaard, V., & Just, F. (1997) Landmanden, konsulenten og pesticidforbruget: afdækning af holdninger og adfærd omkring nedsat brug af bekæmpelsesmidler. Miljø- og Energiministeriet, Miljøstyrelsen.

Søgaard, V. & Bager, T. (1994) Landmanden og miljøet : holdninger og adfærd belyst ved en spørgeskemaundersøgelse. Sydjysk Universitetsforlag.

Thompson, S. C. G., & Barton, M. A. (1994). Ecocentric and anthropocentric attitudes toward the environment. *Journal of Environmental Psychology*, vol. 14, pp. 149-157.

Uysal, M.; Martin, B.; Noe, F.P.; McDonald, C.D.; Caldwell, L.L. (ed.); Riddick, C.C. (1992) Environmental attitude by trip and visitor characteristics: US Virgin Islands National Park. Abstracts from the proceedings of the 1992 NRPA Leisure Research Symposium held in conjunction with the 1992 National Congress for Recreation and Parks, October 15-18, 1992, Cincinnati, Ohio, p.7. National Recreation and Park Association; Arlington, Virginia; USA.

Van der Stoep, G. A. (1997) Michigan recreational boater compliance with the clean vessel act in use of pumpout and dump stations: relationships between attitudes, knowledge, socio-demographic factors and behavior. General Technical Report Northeastern Forest Experiment Station, USDA Forest Service. 1997, No. NE-232, pp. 82-92. Northeastern Forest Experiment Station, USDA Forest Service; Radnor; USA.

Ventegodt, S (1998) Livskvalitet og naturbrug : en undersøgelse af 1442 danskere mellem 15 og 78 år tilfældigt udtrukket fra CPR-registret. Forskningscenter for Livskvalitet, i samarbejde med Forskningscentret for Skov & Landskab.

Wilhelmudvalget (2001) En rig natur i et rigt samfund. 120 sider.

Zuzanek, J. (1978). Social differences in leisure behavior: Measurement and interpretation. *Leisure Sciences*, 1, 271-93.

Løbenr: _____

Spørgeskema

Befolkningens holdninger til natur

**Vær med til at øge forståelsen af
hvordan den danske befolkning
oplever naturen**

**Vind weekendophold på kroferie
(3 ophold for 2 personer)**

**Undersøgelsen gennemføres af Forskningscentret for Skov &
Landskab. Projektet er del af et større nationalt
forskningsprojekt.**

Befolkningens holdninger til natur

1. Hvad beskæftigede du dig med under henholdsvis dit *sidste* besøg i naturen (i og uden for byer) og under dine besøg i naturen *inden for det sidste år* (sæt gerne mere end ét kryds i hver kolonne):

	Under sidste besøg	Inden for sidste år		Under sidste besøg	Inden for sidste år
Gik en tur.....	☐	☐	Var ude at ride.....	☐	☐
Luftede hund.....	☐	☐	Var på jagt.....	☐	☐
Løb en tur.....	☐	☐	Var ude at fiske.....	☐	☐
Oplevede naturen/stedet.....	☐	☐	Var på tur med naturvejleder..	☐	☐
Studerede naturen/stedet.....	☐	☐	Overnattede i naturen.....	☐	☐
Var ude at bade/tog solbad.....	☐	☐	Sejlede (motorbåde).....	☐	☐
Cyklede en tur.....	☐	☐	Sejlede (ikke motorbåd).....	☐	☐
Cyklede på mountain-bike.....	☐	☐	Var ude at windsurfe.....	☐	☐
Kørte en tur i bil.....	☐	☐	Var på arbejde.....	☐	☐
Sad stille og spiste.....	☐	☐	Andet - skriv venligst hvilke aktiviteter:		
Fotograferede.....	☐	☐	Under sidste besøg: _____		
Så på dyr.....	☐	☐	_____		
Samlede bær, svampe, blomster og lignende.....	☐	☐	Inden for sidste år: _____		
Spillede golf.....	☐	☐	_____		

2. Nedenfor er nævnt 20 forskellige årsager til at besøge naturen. Da du *sidst* var på besøg i naturen (i og uden for byer), hvor vigtig var da *hver* af de nævnte årsager for din beslutning om et naturbesøg (sæt ét kryds i hver linie).

	Absolut ikke vigtig	Ikke vigtig	Hverken/ eller	Vigtig	Særdeles vigtig
For at familien kunne gøre noget sammen.....	☐	☐	☐	☐	☐
For at kunne være i nær kontakt med naturen.....	☐	☐	☐	☐	☐
For at kunne få afveksling i hverdagen.....	☐	☐	☐	☐	☐
Det ville være en chance for at møde nye mennesker.....	☐	☐	☐	☐	☐
For at kunne frigøre mig fra følelsen af at være hængt op.....	☐	☐	☐	☐	☐
For at vise overfor mig selv, at jeg kunne klare det..	☐	☐	☐	☐	☐
For at kunne være sammen med andre, der glæder sig over det samme som jeg.....	☐	☐	☐	☐	☐
For at kunne forbedre min kondition.....	☐	☐	☐	☐	☐
For i et stykke tid at kunne komme væk fra tæt befolkede områder.....	☐	☐	☐	☐	☐
For at familien kunne tilbringe noget tid sammen....	☐	☐	☐	☐	☐
For at kunne nyde naturens lyde og lugte.....	☐	☐	☐	☐	☐
For at kunne være sammen med mine venner.....	☐	☐	☐	☐	☐

	Absolut ikke vigtig	Ikke vigtig	Hverken/ eller	Vigtig	Særdeles vigtig
For at kunne opleve naturens mystik.....	☐	☐	☐	☐	☐
For at kunne tale med nye og forskellige mennesker.	☐	☐	☐	☐	☐
For at kunne lære mere om naturen.....	☐	☐	☐	☐	☐
For i et stykke tid at kunne komme væk fra larm....	☐	☐	☐	☐	☐
For at kunne nyde landskabet.....	☐	☐	☐	☐	☐
For at vise andre jeg kunne klare det.....	☐	☐	☐	☐	☐
For at motionere.....	☐	☐	☐	☐	☐
For at kunne udvikle mine færdigheder.....	☐	☐	☐	☐	☐
Andre årsager til at tage ud i naturen:_____					

3. Hvad synes du beskriver en god oplevelse i naturen:

---

4. Har den natur, du husker fra din barndom, en særlig betydning for dig i dag (sæt ét kryds):

Ja   Nej   Ved ikke

På hvilken måde synes du, naturen fra din barndom har betydning for dig i dag: _____

---

5. Angiv venligst i hvor høj grad du er enig eller uenig med følgende udsagn om naturen (sæt ét kryds i hver linie):

	Helt uenig	Delvis uenig	Hverken enig eller uenig	Delvis enig	Helt enig
”Naturen er et sted, hvor jeg er sammen med min familie og venner”	☐	☐	☐	☐	☐
”Naturen er overalt, hvor jeg bevæger mig”	☐	☐	☐	☐	☐
”Jeg bruger naturen til at komme væk fra larm”	☐	☐	☐	☐	☐
”Naturen er ikke i sig selv fascinerende”	☐	☐	☐	☐	☐
”For mig er naturen et spisekammer, hvor jeg samler bær, svampe o.lign.”	☐	☐	☐	☐	☐
”Det er vigtigt for mig, at andre ved, at naturen betyder meget for mig”	☐	☐	☐	☐	☐
”Jeg forbinder naturen med lyde, dufte og smag”	☐	☐	☐	☐	☐
”For mig er naturen et sted for fysisk aktivitet”	☐	☐	☐	☐	☐
”Jeg forbinder naturen med oplevelser af vildt og jagt”	☐	☐	☐	☐	☐

	Helt uenig	Delvis uenig	Hverken enig eller uenig	Delvis enig	Helt enig
"Naturen er en del af min hverdag".....	☐	☐	☐	☐	☐
"Jeg er utryk ved at færdes i naturen alene".....	☐	☐	☐	☐	☐
"Naturen er et sted, hvor jeg kan udfolde mig frit"....	☐	☐	☐	☐	☐
"For mig er naturen oprindelige områder, som mennesket ikke har ændret på".....	☐	☐	☐	☐	☐
"Naturen er et godt sted at tænke over tingene".....	☐	☐	☐	☐	☐
"I naturen kommer jeg tættere på Gud".....	☐	☐	☐	☐	☐
"I naturen oplever jeg, hvordan dyr og planter fungerer sammen".....	☐	☐	☐	☐	☐
"Jeg forbinder naturen med smukke former og farver".....	☐	☐	☐	☐	☐
"Jeg behøver ikke at være i naturen, for at den er vigtig for mig".....	☐	☐	☐	☐	☐
"I naturen kommer jeg til at tænke på gamle dage"....	☐	☐	☐	☐	☐
"I naturen oplever jeg en kraft, der er større end mennesket".....	☐	☐	☐	☐	☐
"Det er bedst at opleve naturen sammen med andre".	☐	☐	☐	☐	☐
"Naturoplevelser er vigtige for min livskvalitet".....	☐	☐	☐	☐	☐
"Jeg forbinder naturen med grokraft og årstidernes skiften".....	☐	☐	☐	☐	☐
"Jeg foretrækker at opleve naturen alene".....	☐	☐	☐	☐	☐

5b. Beskriv evt. andet du særligt forbinder med natur: _____

6. Nedenfor findes et antal ord, som kan beskrive den danske natur. Sæt kryds på skalaen mellem hvert par på det punkt, der svarer bedst til dit eget generelle indtryk af den danske natur (sæt ét kryds i hver linie):

			Ved ikke
Grim	← ☐ --- ☐ --- ☐ --- ☐ --- ☐ →	Smuk	☐
Tæmmet	← ☐ --- ☐ --- ☐ --- ☐ --- ☐ →	Vild	☐
Uspoleret	← ☐ --- ☐ --- ☐ --- ☐ --- ☐ →	Spoleret	☐
Variert	← ☐ --- ☐ --- ☐ --- ☐ --- ☐ →	Ensformigt	☐
Ordinær	← ☐ --- ☐ --- ☐ --- ☐ --- ☐ →	Bemærkelsesværdig	☐
Intetsigende	← ☐ --- ☐ --- ☐ --- ☐ --- ☐ →	Fortællende	☐
Foranderlig	← ☐ --- ☐ --- ☐ --- ☐ --- ☐ →	Permanent	☐
Fredelig	← ☐ --- ☐ --- ☐ --- ☐ --- ☐ →	Foruroligende	☐
Vigtig	← ☐ --- ☐ --- ☐ --- ☐ --- ☐ →	Ligegyldig	☐
Mangfoldig	← ☐ --- ☐ --- ☐ --- ☐ --- ☐ →	Ensartet	☐

6.b. Er der evt. andre ord, du kommer i tanke om, når du tænker på den danske natur: _____

7. Nedenfor er angivet en række udsagn om naturen i Danmark. Angiv venligst, hvor enig eller uenig du er i hvert af udsagnene (sæt ét kryds i hver linie)

	Helt uenig	Delvis uenig	Hverken enig eller uenig	Delvis enig	Helt enig	Ved ikke
I den danske natur er der....						
....stilhed.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
....rent vand, ren luft og jord.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
....gode muligheder for fysisk udfoldelse.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
....gode muligheder for at være alene.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
....rig variation i dyrelivet.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
....rig variation i plantelivet.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
....dårlige stiforbindelser.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
....kedeligt at opholde sig	☐	☐	☐	☐	☐	☐
....for mange andre folk.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
....for intensivt landbrug.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
....for meget elektrisk lys at se om natten.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
....for megen trafik.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐

7.b. Beskriv evt. andet, du mener beskriver gode og dårlige sider af den danske natur:

---

8. Hvilket af følgende udsagn er du mest enig i (sæt ét kryds).

"Naturen er foranderlig" ☐	"Naturen er robust inden for visse grænser, der må opretholdes" ☐
"Naturen er robust" ☐	"Naturen er sårbar og kræver beskyttelse" ☐

9. Hvordan mener du generelt, at de nuværende forhold er for dyr og planter i den danske natur (sæt ét kryds pr. linie)

	Meget dårlige	Ret dårlige	Både gode og dårlige	Ret gode	Meget gode	Ved ikke
I dit lokalområde.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
I Danmark som helhed.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐

10. Hvor vigtigt mener du, det er at løse følgende typer af problemer i naturen (sæt ét kryds i hver linie):

	Ikke vigtigt	Lidt vigtigt	Vigtigt	Meget vigtigt	Ved ikke
"At naturen har for lidt plads".....	☐	☐	☐	☐	☐
"At vandet er forsvundet fra landskabet".....	☐	☐	☐	☐	☐
"At næringsstofferne forurener naturen".....	☐	☐	☐	☐	☐
"At mange åbne naturtyper (heder, enge o.lign) gror til"....	☐	☐	☐	☐	☐
"At landbrugs- og fiskeriproduktionen er for intensiv".....	☐	☐	☐	☐	☐
"At mange naturområder ikke er uforstyrrede".....	☐	☐	☐	☐	☐
"At naturområderne er for små".....	☐	☐	☐	☐	☐
"At naturområderne er for opsplittede".....	☐	☐	☐	☐	☐
"At der findes miljøskadelige stoffer overalt i naturen"....	☐	☐	☐	☐	☐
"At fremmede arter spredes i naturen".....	☐	☐	☐	☐	☐
"At klimaforandringer påvirker naturen".....	☐	☐	☐	☐	☐

11. I hvilken grad mener du, at vi er på vej til at ødelægge den danske natur for fremtidige generationer (sæt ét kryds i første kolonne og ét i en af de tre kategorier):

- Naturen er truet - Kun på kort sigt Kun på lang sigt Både på kort og lang sigt.
 Naturen er ikke truet - På kort sigt På lang sigt Hverken på kort eller lang sigt.
 Ved ikke

12. Nedenfor er nævnt en række udviklingsmuligheder for arealet i Danmark. Angiv venligst, hvilken type udvikling du foretrækker (sæt to krydser for hver linie):

	<u>I dit lokalområde</u>			<u>I Danmark</u>		
	Færre	Som Nu	Flere	Færre	Som nu	Flere
Heltidslandbrug med alm. produktion.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Økologiske landbrug.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Store produktionslandbrug.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sommerhusområder.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Turistfaciliteter.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Boligområder.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Industriområder (produktion).....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Erhvervsområder (kontor og service).....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skove.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Andre naturområder.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Motorveje.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Cykelstier.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Evt. andet, som ønskes udviklet: _____

Evt. andet, som ønskes undgået: _____

13. Hvor interesseret er du i følgende ændringer i naturen (sæt ét kryds i hver linie):

	Ingen interesse	Lille interesse	Nogen interesse	Stor interesse	Ved ikke
Øget adgang til naturen.....	☐	☐	☐	☐	☐
Etablering af flere naturområder.....	☐	☐	☐	☐	☐
Indførsel af dyr, der tidligere har levet i Danmark....	☐	☐	☐	☐	☐
Beskyttelse af drikkevand.....	☐	☐	☐	☐	☐
Plantning af mere skov.....	☐	☐	☐	☐	☐
Renere strande.....	☐	☐	☐	☐	☐
Forbedring af dyrevelfærd.....	☐	☐	☐	☐	☐
Flere guidede oplevelsesmuligheder i naturen.....	☐	☐	☐	☐	☐
Forbedrede levevilkår for det vilde plante- og dyreliv.....	☐	☐	☐	☐	☐
Forbedring af vandmiljøet (søer, hav og vandløb)....	☐	☐	☐	☐	☐
Udpegning af naturområder til beskyttelse af dyr og planter.....	☐	☐	☐	☐	☐
Udpegning af naturområder til at øge befolkningens friluftsoplevelser.....	☐	☐	☐	☐	☐
Nedsættelse af forureningen med næringsstoffer fra landbruget.....	☐	☐	☐	☐	☐
Bevaring af eksisterende naturområder.....	☐	☐	☐	☐	☐
Beskyttelse mod klimaforandringer.....	☐	☐	☐	☐	☐
Etablering af flere grønne områder i byerne.....	☐	☐	☐	☐	☐
Evt. andet: _____					

14. Der er i dag et politisk ønske om at øge det danske skovareal. Angiv venligst, hvorvidt du er enig eller uenig med følgende udsagn (sæt ét kryds i hver linie):

	Helt uenig	Delvis uenig	Hverken enig eller uenig	Delvis enig	Helt enig	Ved ikke
”Det er en statslig opgave at plante de nye skove”.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
”Det er en kommunal opgave at plante de nye skove”.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
”Det er en opgave, som kan løses ved at give tilskud til, at private landmænd kan plante skov”.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
”Der skal stilles krav til, hvordan skoven skal se ud (f.eks. størrelse), hvis private får tilskud til at plante skov.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
”Der skal stilles krav om offentlig adgang til skove på privat jord, hvis skoven er plantet med tilskud”.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐

15. Når der tages beslutninger vedrørende natur i Danmark, hvordan oplever du så, at der fokuseres på henholdsvis naturen og andre samfundsmæssige interesser (sæt ét kryds i hver linie):

	Alt for stort fokus på naturinteresser	Lidt for stort fokus på naturinteresser	Passende fokus på både natur- og andre samfundsmæssige interesser	Lidt for stort fokus på andre samfundsmæssige interesser	Alt for stort fokus på andre samfundsmæssige interesser	Ved ikke
I dit lokalområde.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
I Danmark som helhed.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐

16. I hvilken grad oplever du, at du har mulighed for at påvirke beslutninger omkring naturforhold (sæt ét kryds i hver linie):

	Ingen mulighed	Lille mulighed	Nogen mulighed	Stor mulighed	Meget stor mulighed	Ved ikke
I dit lokalområde.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
I Danmark som helhed.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐

17. Hvor vigtigt er det for dig at blive inddraget i beslutninger omkring naturforhold (sæt ét kryds i hver linie):

	Slet ikke vigtigt	Ikke vigtigt	Neutral	Lidt vigtigt	Meget vigtigt	Ved ikke
I dit lokalområde.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
I Danmark som helhed.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐

18. Hvor stor tillid har du til følgende kilder, når de udtaler sig om naturen (sæt ét kryds i hver linie i de fire første kolonner):

18.b. Hvilke af disse kilder får du især din viden om naturen fra (sæt kryds i kolonne 5)

	Ingen tillid	Nogen tillid	Stor tillid	Ved ikke	Får viden fra
Aviser og blade.....	☐	☐	☐	☐	☐
TV, radio og Internet.....	☐	☐	☐	☐	☐
Videnskabsfolk/eksperter	☐	☐	☐	☐	☐
Politikere på Christiansborg.....	☐	☐	☐	☐	☐
Erhvervsfolk	☐	☐	☐	☐	☐
Folk som bor på landet.....	☐	☐	☐	☐	☐
Landmænd.....	☐	☐	☐	☐	☐
Jægere.....	☐	☐	☐	☐	☐
Venner og families erfaringer.....	☐	☐	☐	☐	☐
Lokalpolitikere.....	☐	☐	☐	☐	☐
Miljøministeriet.....	☐	☐	☐	☐	☐
Fødevareministeriet.....	☐	☐	☐	☐	☐
Naturorganisationer.....	☐	☐	☐	☐	☐
Folk der bor i byen.....	☐	☐	☐	☐	☐
Egne erfaringer	☐	☐	☐	☐	☐
Andre kilder: _____					

19. I hvilken grad mener du, at følgende typer af organisationer på naturområdet repræsenterer *dine* interesser (sæt ét kryds i hver linie):

	På ingen måde	Lidt	I nogen grad	I høj grad	Ved ikke
Jæger- og lystfiskeriforeninger.....	☐	☐	☐	☐	☐
Dyrebeskyttelses-organisationer.....	☐	☐	☐	☐	☐
Friluftslivsorganisationer.....	☐	☐	☐	☐	☐
Naturbeskyttelses- og fredningsforeninger som Danmarks Naturfredningsforening, Verdensnaturfonden o.lign.....	☐	☐	☐	☐	☐
Natur- og miljøorganisationer som Greenpeace, Attac o.lign.....	☐	☐	☐	☐	☐
Landbrugsorganisationer.....	☐	☐	☐	☐	☐
Organisationer for lokal styring af natur- forvaltning som "Kyst, Land og Fjord".....	☐	☐	☐	☐	☐
Andre organisationer, der repræsenterer dine interesser: _____					

20. I hvilken grad mener du, at følgende parter kan bidrage til at løse problemer på naturområdet i Danmark (sæt ét kryds pr. linie):

	På ingen måde	Lidt	I nogen grad	I høj grad	Ved ikke
Politikerne.....	☐	☐	☐	☐	☐
Markedsmekanismene.....	☐	☐	☐	☐	☐
Industrien.....	☐	☐	☐	☐	☐
Forbrugerne.....	☐	☐	☐	☐	☐
Massemedierne.....	☐	☐	☐	☐	☐
Natur- og miljøorganisationerne.....	☐	☐	☐	☐	☐
Videnskabsfolk/Ekspertene.....	☐	☐	☐	☐	☐
Landmændene.....	☐	☐	☐	☐	☐
Dig selv.....	☐	☐	☐	☐	☐
Andre: _____					

21. I hvilken grad er du enig eller uenig i følgende udsagn (sæt ét kryds i hver linie).

	Helt uenig	Delvis uenig	Hverken enig eller uenig	Delvis enig	Helt enig
"Naturbeskyttelse koster mere end det er værd".....	☐	☐	☐	☐	☐
"Mennesket har ingen særlige rettigheder ud over dem, som andre levende væsener i økosystemet har".....	☐	☐	☐	☐	☐
"Det vigtigste formål med beskyttelse af naturen er at sikre menneskehedens overlevelse".....	☐	☐	☐	☐	☐
"Det er kun acceptabelt at slå dyr ihjel for at forsvare sig eller for at beskytte et andet menneske".....	☐	☐	☐	☐	☐
"Ødelæggelsen af naturen er en trussel mod menneskehedens fortsatte eksistens".....	☐	☐	☐	☐	☐

	Helt uenig	Delvis uenig	Hverken enig eller uenig	Delvis enig	Helt enig
"Der bør ikke være forbehold overfor dyreopdræt under fabrikslignende forhold, såfremt formålet er fødevareproduktion".....	☐	☐	☐	☐	☐
"Mennesket har ret til at udnytte naturens ressourcer, som det vil".....	☐	☐	☐	☐	☐
"Naturlige fænomener har en værdi i sig selv, uafhængig af den værdi de måtte have for mennesker".....	☐	☐	☐	☐	☐
"Naturbeskyttelse bør være en overordnet politisk målsætning".....	☐	☐	☐	☐	☐
"Der er andre samfundsproblemer, der er meget vigtigere end beskyttelse af naturen".....	☐	☐	☐	☐	☐
"Danmark bør være foregangsland på naturområdet i Europa".....	☐	☐	☐	☐	☐
"Naturproblemer er globale, og Danmark gør allerede mere, end hvad der kan forlanges".....	☐	☐	☐	☐	☐

22. Det siges ofte, at der er en sammenhæng mellem folks holdninger til naturen og samfundet i øvrigt. Nedenfor finder du en række udsagn om det danske samfund. Angiv venligst hvor enig eller uenig du er i de enkelte udsagn (sæt ét kryds i hver linie).

	Helt uenig	Delvis uenig	Hverken enig eller uenig	Delvis enig	Helt enig
Det er vigtigt at sikre høj økonomisk vækst.....	☐	☐	☐	☐	☐
Vi bør beskytte det, som er tilbage af den danske natur mod alle slags indgreb.....	☐	☐	☐	☐	☐
Det er nødvendigt med strengere straffe for alvorlige forbrydelser såsom vold og narkotika.....	☐	☐	☐	☐	☐
Vi bør sørge for en mere retfærdig fordeling mellem rige og fattige lande.....	☐	☐	☐	☐	☐
Myndighederne bør blande sig mindre i folks private gøremål.....	☐	☐	☐	☐	☐
Afgifterne på biler og brændstof bør sænkes.....	☐	☐	☐	☐	☐
Vi bør bruge kønskvotering for at få flere kvinder ind i høje stillinger.....	☐	☐	☐	☐	☐
Vi bør begrænse indvandringen fra lande som har en helt anden kultur end den danske.....	☐	☐	☐	☐	☐
Vi bør beskytte naturen mod forurening.....	☐	☐	☐	☐	☐
Vi må sørge for, at de der tjener mest, yder mest til fællesskabet.....	☐	☐	☐	☐	☐
Der bør ikke lægges hindringer i vejen for, at driftige folk kan tjene penge.....	☐	☐	☐	☐	☐
Mor bør være hjemme, mens børnene er små.....	☐	☐	☐	☐	☐
Vi bør have mindre politisk styring af markedskræfterne.....	☐	☐	☐	☐	☐

23. Angiv venligst dit køn: Kvinde   Mand

24. Angiv venligst din alder: _____ år

25. I hvilken størrelse by bor du nu, og hvor har du tilbragt den største del af din barndom/ opvækst (sæt ét kryds pr. kolonne):

	Bystørrelse for nuværende bopæl	Bystørrelse under barndom/opvækst
Hovedstadsområdet.....	☐	☐
Større by (over 100.000 indbyggere)	☐	☐
Mellemstor by (10.000 - 99.000 indbyggere)..	☐	☐
Mindre by (1.000 - 9.999 indbyggere).....	☐	☐
Lille by (500 - 1.000 indbyggere).....	☐	☐
Landsby (200 - 499 indbyggere).....	☐	☐
Landdistrikt.....	☐	☐

26. I hvilken type bolig bor du nu, og i hvilken boligtype har du tilbragt den største del af din barndom/opvækst (sæt ét kryds pr. kolonne):

	Nuværende boligtype	Boligtype under barndom/opvækst
Lejlighed.....	☐	☐
Parcelhus/villa	☐	☐
Rækkehus/dobbelthus o.lign.....	☐	☐
Gård/stuehus til landbrugsejendom.....	☐	☐
Værelse/kollegium o.lign.....	☐	☐
Andet: _____		

27. Hvilken af følgende grupper tilhører du (sæt ét kryds):

- Ung, bor hjemme
- Enlig op til 45 år uden børn
- Par op til 45 år uden børn
- Småbørnsfamilie/aleneforælder med børn under 5 år
- Familie/aleneforælder med hjemmeboende børn over 5 år
- Par/enlig over 45 år uden hjemmeboende børn og endnu ikke pensioneret/efterløn
- Pensioneret/efterlønsmodtager m.m.
- Andet, beskriv venligst: _____

28. Hvad er den længste af de nævnte uddannelser, som du har gennemført (sæt ét kryds):

- Grundskole (7.-10. klasse)
- Gymnasiale(gymnasie, hf og studenterkursus)
- Erhvervsfaglige (eks. handelsskole, teknisk skole)
- Kort videregående uddannelse (1-2 år, f.eks. laborant, datamatiker)
- Mellemlang videregående uddannelse (2-4 år, f.eks. sygeplejeske, folkeskolelærer)
- Lang videregående uddannelse (over 4 år, f.eks. civilingeniør, universitetsuddannet)
- Andet, beskriv venligst: _____

29) Hvilken af følgende livsformer synes du bedst karakteriserer din daglige livsform?
(Sæt kryds i én hovedkategori og evt. i én underkategori)

- Landmand, skovbruger, fisker eller på anden vis i daglig kontakt med naturen gennem mit arbejde.
- Selvstændig erhvervsdrivende og tilrettelægger selv min arbejds- og fritid.
- Jeg er lønmodtager og ...
  - Fritiden er vigtigst for mig, da mit arbejde er ret rutinepræget.
  - Arbejdet er ret interessant, men fritiden er lige så vigtig for mig.
  - Arbejdet er det vigtigste for mig, og jeg tilrettelægger min fritid og ferie, så det tilpasses mit arbejde.
- Jeg er uden for arbejdsmarkedet og skelner derfor ikke mellem arbejde og fritid.
- Andet, beskriv venligst: _____

30. Hvad var din husstands samlede årlige indtægt før skat i 2001 (sæt ét kryds):

☐ Under 100.000 kr.	☐ 400.000 – 500.000 kr.
☐ 100.000 – 200.000 kr.	☐ 500.000 – 700.000 kr.
☐ 200.000 – 300.000 kr.	☐ Over 700.000 kr.
☐ 300.000 – 400.000 kr.	

31) Hvor meget betyder miljø og natur for dig i hverdagen? (Sæt ét kryds)

- Miljøet og naturen er ikke noget, som jeg tænker nærmere over i min hverdag.
- Jeg er interesseret i miljøet og naturen, men gør ikke noget aktivt i min hverdag for at forbedre forholdene.
- Jeg er interesseret i miljøet og naturen og deltager i etablerede ordninger med affaldssortering og genbrug, køber enkelte økologiske og miljøvenlige produkter, er passivt medlem i natur/miljøforeninger, læser avisartikler om natur og miljøforhold o.lign.
- Jeg er meget interesseret i miljøet og naturen og bidrager aktivt i min dagligdag ved køb af økologisk mad, miljøvenlige rengøringsmidler, affaldssortering og genbrug, deltager aktivt i natur/miljøforeninger, læser bøger/tidsskrifter om natur og miljøforhold o.lign.

MANGE TAK FOR HJÆLPEN!

- Ønsker et resumé af undersøgelsens resultater tilsendt

Evt. andre kommentarer:
